การศึกษาความพึงพอใจของชุมชนต่อการดำเนินงานบริการชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา เครือข่ายโรงเรียนที่ 54 สำนักงานเขตภาษีเจริญ สังกัดกรุงเทพมหานคร

สารนิพนธ์

ของ

สุวรรณา เนื่องสุข

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิตวิชาเอกการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2552

การศึกษาความพึงพอใจของชุมชนต่อการดำเนินงานบริการชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา เครือข่ายโรงเรียนที่ 54 สำนักงานเขตภาษีเจริญ สังกัดกรุงเทพมหานคร

สารนิพนธ์

ของ

สุวรรณา เนื่องสุข

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิตวิชาเอกการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2552

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษาความพึงพอใจของชุมชนต่อการดำเนินงานบริการชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา เครือข่ายโรงเรียนที่ 54 สำนักงานเขตภาษีเจริญ สังกัดกรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ

ของ

สุวรรณา เนื่องสุข

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิตวิชาเอกการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2552

A STUDY OF COMMUNITY SATISFACTION TOWARD SCHOOL COMMUNITY SERVICES FOR PRIMARY SCHOOL CLUSTER 54 UNDER PHASICHAREON DISTRICT OFFICE,BANGKOK

A THESIS

BY

SUWANNANAUNGSUK

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the

Master of Arts Degree in English

at Srinakharinwirot University

May 2009

Thesis Title	Satisfaction of community towards providing community service of school : Case Study : 54th School, Phasi Charoen District
Name of Writer	Miss Suwanna Naungsuk
Advisor	Assistant Professor Dr.Puongrat Kesonpat
Field	Educational Administration
School Year	2009

Abstract

This research aims to study on Satisfaction of community towards community service of school in three sides as follows: 1. Academic 2. Development and Community Activity Participation 3. Building, Materials, and for comparing Satisfaction in providing community service of school classified by income, parents' career, and class level of student including gathering problems and proposal in providing community service of elementary school in network of 54th school, Phasi Charoen District, Bangkok that example group in this research is students' parent of elementary school in network of 54th school , Phasi Charoen District, Bangkok about four schools such as Watchanpradittaram School, Wat Tanod School, Wat Kampaeng School, Bangchak School about 332 persons. Device used for inquiry has confidence measure at 0.979

According to research, it can be found that most of example groups have average income of family at 5,001 to 10,000 baht per month. People working as employee the educational level in Sixth Grade Students and most of example groups have level of Satisfaction towards community service of school in middle level. After considering in each field, it can be known they are Satisfaction in field of development and community activity participation as first rank. Secondly is academic, building, and materials. The development and community activity participation of example group has opinion in mediocre level with holding to have activity or celebration on several occasions of tradition and festival irrespective of Candle Festival, Songkran Festival, and Loy Kra Tong mostly. In term of academic, example group has opinion in mediocre level

with holding exhibition giving knowledge about students' learning activity both outside and inside school mostly. As for building and materials, example group ahs opinion in mediocre level with arranging school area to be recreation place for community mostly.

Demography appearance in field of dissimilar income per month affects Satisfaction towards different community service of school in field academic, building, and materials, and demography appearance in different class of students triggers Satisfaction towards community service of school in field of academic, development as well as activity participation, building as well as device differently as well. Statistical significance at level of 0.05.

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบได้พิจารณาสารนิพนธ์เรื่อง การศึกษาทัศนคติของชุมชนต่อการดำเนินงานบริการชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา เครือข่ายโรงเรียนที่ 54 สำนักงานเขตภาษีเจริญ สังกัดกรุงเทพมหานคร ของ สุวรรณา เนื่องสุข ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พวงรัตน์ เกษรแพทย์)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

.....

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนา แสวงศักดิ์)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระ สุภากิจ)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พวงรัตน์ เกษรแพทย์)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรวรรณ ตัณฑ์เจริญรัตน์)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ดร.องอาจ นัยพัฒน์)

วันที่ .... เดือน พฤษภาคม พ.ศ.2552

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จได้ด้วยดีเป็นเพราะผู้วิจัยได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พวงรัตน์ เกษรแพทย์ ประธานกรรมการควบคุมสารนิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระ สุภากิจ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรวรรณ ตัณฑ์เจริญรัตน์ กรรมการควบคุมสารนิพนธ์ ท่านทั้งสามได้เสียสละเวลาอันมีค่าเพื่อให้คำปรึกษาแนะนำในการจัดทำงานวิจัยนี้ทุกขั้นตอน อีกทั้งทำให้ผู้วิจัยได้รับประสบการณ์ในการทำงานวิจัยในชุมชนและรู้ถึงคุณค่าของงานวิจัยที่จะช่วยให้การทำงานในด้านการพัฒนาเป็นไปอย่างมีคุณค่ามากขึ้น และท่านทั้งสามยังเป็นแบบฉบับของอาจารย์ที่ทุ่มเทให้กับศิษย์และงานด้านวิชาการอย่างไม่เหน็ดเหนื่อย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านที่ให้ความรู้แก่ผู้วิจัยในการศึกษาตามหลักสูตรการบริหารการศึกษา ซึ่งทำให้ผู้วิจัยรู้ว่าการศึกษาในระดับปริญญาโทของผู้วิจัยนั้นมิได้สิ้นสุดลงเพียงการทำสารนิพนธ์ฉบับนี้ให้สำเร็จลงได้ หากผู้วิจัยได้ซึมซับเอากระบวนการเรียนรู้ที่ถูกจุดประกายขึ้นในระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมา ให้กลายเป็นการเรียนรู้ที่ต้องสืบเนื่องต่อไปอย่างไม่สิ้นสุด และจะต้องนำเอาความรู้นั้นไปยังประโยชน์ให้แก่ผู้อื่นต่อ ๆ ไปอีกด้วยจึงจะสมตามเจตนารมณ์ของคณะการบริหารการศึกษาอย่างสมบูรณ์

ท้ายสุดผู้วิจัยขอขอบพระคุณ พ่อ แม่ พี่ น้อง และเพื่อน ๆ ทุกคนที่ให้ทั้งกำลังกายและกำลังใจที่ดีเยี่ยมตลอดระยะเวลาที่ศึกษาและทำงานวิจัย

สุวรรณา เนื่องสุข

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	**บทนำ**	
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการ	7
	ความสำคัญของการวิจัย	7
	ขอบเขตของการวิจัย	7
	นิยามศัพท์เฉพาะ	9
	กรอบแนวคิดในการวิจัย	12
	สมมติฐานการวิจัย	13
2	**เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง**	
	พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 กับการจัดการศึกษา	14
	นโยบายการศึกษาของกรุงเทพมหานคร โดยสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร 51	25
	แนวคิดและปรัชญาการให้บริการชุมชน	33
	ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	35
	แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ	44
	การให้บริการชุมชนด้านวิชาการ ด้านการพัฒนาและร่วมกิจกรรม ด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์	51
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	55
3	**วิธีดำเนินการ**	
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	63
	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	65
	การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ	65
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	66
	การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล	66
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	67

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ **หน้า**

4 ผลการวิจัย

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล..... 68

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม..... 69

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจของชุมชนต่อการดำเนินงานบริการชุมชนของโรงเรียน 70

ตอนที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐาน..... 71

5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา..... 79

อภิปรายผล..... 80

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป..... 81

บรรณานุกรม..... 83

ภาคผนวก..... 89

ประวัติย่อผู้วิจัย..... 110

บัญชีตาราง

ตาราง **หน้า**

1. แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรายได้..... 69
2. แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอาชีพ 69
3. แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของชุมชน ต่อการดำเนินงานบริการชุมชนของโรงเรียนโดยรวม 70

4 แสดงการวิเคราะห์เปรียบเทียบความพึงพอใจของชุมชนต่อการดำเนินงาน บริการชุมชนของโรงเรียน จำแนกตามรายได้..... 71

5 การทดสอบความแปรปรวนทางเดียวกับความพึงพอใจของชุมชนต่อการดำเนิน งานบริการชุมชนของโรงเรียน จำแนกตามรายได้..... 72

6. แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของความพึงพอใจของชุมชนต่อการดำเนิน งานบริการชุมชนของโรงเรียนจำแนกตามรายได้แตกต่างกันทีละคู่โดยวิธี LSD.74

7. แสดงการวิเคราะห์เปรียบเทียบความพึงพอใจของชุมชนต่อการดำเนินงาน บริการชุมชนของโรงเรียน จำแนกตามอาชีพ..... 76

8. การทดสอบความแปรปรวนทางเดียวกับความพึงพอใจของชุมชนต่อการ ดำเนินงานบริการชุมชนของโรงเรียน จำแนกตามอาชีพ..... 77

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ **หน้า**

1 กรอบแนวคิดในการวิจัย..... 13

2 ความเชื่อมโยงระหว่างเป้าหมายการศึกษากับการประกันคุณภาพ 24

3 ความสัมพันธ์ของโรงเรียน ครู นักเรียนและชุมชน..... 40

บทที่ 1
บทนำ

ภูมิหลัง

ประเทศทั้งหลายที่เป็นผู้นำในเวทีโลกล้วนแล้วแต่มีการศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่ใช้อธิบายความสำเร็จของประเทศนั้นๆ อยู่แทบทั้งสิ้น ชาติใดกอปรด้วยกำลังคนที่มีการศึกษาสูงก็ย่อมหวังสติปัญญาความคิด และพลังสร้างสรรค์จากประชาชนได้มากเป็นเงาตามตัวซึ่งไม่ว่ากระแสโลกาภิวัตน์จะชักนำประเทศต่างๆ ไปในทิศทางใดก็ตาม การศึกษาก็ยังคงเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนากำลังคนของสังคมให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และเป็นพื้นฐานที่จะช่วยเสริมสร้างประเทศให้มีความสามารถในการร่วมมือและแข่งขันกับนานาประเทศ มีความจีรังยั่งยืนในการพัฒนา ทั้งนี้การศึกษาในฐานะกลไกพื้นฐานในการพัฒนาคน จึงเป็นสิ่งที่จะต้องพิถีพิถันและจัดการให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยจะต้องเป็นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพของบุคคลด้วยการมุ่งเสริมสร้างพลัง ความสามารถของแต่ละบุคคลที่มีอยู่ในตนเองให้เจริญเติบโตอย่างเต็มขีดความสามารถ เพื่อเป้าหมายของการจัดการศึกษาให้เป็นคนดี คนเก่ง มีความสุข และจะต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ เพื่อนำไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และสังคมแห่งการเรียนรู้ในที่สุด (วิชัย วงษ์ใหญ่. 2540 : 1-2)

การศึกษาถูกจัดให้เป็นกลไกที่สำคัญของสังคมปัจจุบัน ที่จะพัฒนาให้มนุษย์เกิดการเรียนรู้ในการดำรงชีวิต ให้มีความรู้ความสามารถในการพัฒนาตนเองให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพตามศักยภาพที่มีอยู่ในตนเอง เพื่อปรับเปลี่ยนตนเองให้สามารถดำรงชีวิตให้อยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 หมวด 1 มาตราที่ 8 ได้กำหนดสาระการจัดการศึกษาให้ยึดหลักเป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ประกอบกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (2525 – 2539) เป็นต้นมากำหนดนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนให้ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ส่งเสริมให้สถานศึกษาของรัฐทุกระดับเป็นแหล่งกลางในการพัฒนาชุมชนในด้านต่าง ๆ โดยถือการพัฒนาเป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอดชีวิต ส่งเสริมคุณภาพของพลเมืองให้สามารถดำรงชีวิตและทำประโยชน์แก่สังคม อีกทั้งปัจจุบันนี้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (2550 – 2554) มีวัตถุประสงค์และเป้าหมายหลักเพื่อสร้างโอกาสการเรียนรู้คู่คุณธรรม จริยธรรมอย่างต่อเนื่องที่ขับเคลื่อนด้วยการโยงบทบาทครอบครัว สถาบันศาสนาและสถาบันการศึกษา เพื่อเพิ่มศักยภาพของชุมชน เชื่อมโยงเป็นเครือข่ายเป็นรากฐานการพัฒนาเศรษฐกิจ และคุณภาพชีวิต และเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ดังกล่าว ได้

กำหนดเป้าหมายการพัฒนาของแผนฯ ฉบับที่ 10 ดังนี้ เป้าหมายการพัฒนาคุณภาพคน ให้คนไทยทุกคนได้รับการพัฒนาทั้งทางร่างกาย จิตใจ ความรู้ ความสามารถ ทักษะการประกอบอาชีพ และมีความมั่นคงในการดำรงชีวิต ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายเพื่อเสริมสร้างศักยภาพให้กับตนเองที่จะนำไปสู่ความเข้มแข็งของครอบครัว ชุมชนและสังคมไทย เป้าหมายการพัฒนาชุมชนและแก้ปัญหาความยากจน พัฒนาให้ทุกชุมชนมีแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน มาร่วมกันดำเนินการในทุกขั้นตอนอย่างกว้างขวาง และเห็นพ้องต้องกันอัญเชิญ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นแนวทางปฏิบัติควบคู่กับการพัฒนาแบบบูรณาการเป็นองค์รวมที่มีคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนาอย่างจริงจัง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศให้เกิดความสมดุล เป็นธรรมและยั่งยืนมุ่งสู่ “สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” อันจะเป็นการเสริมสร้างประโยชน์สุขให้แก่ประชาชนโดยถ้วนหน้า

โรงเรียนเป็นสถาบันที่สำคัญในการให้การศึกษาแก่บุคคลเพื่อให้บุคคลมีความรู้ความสามารถที่จะดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข แต่เดิมนั้นโรงเรียนจะถูกจัดไว้ให้เฉพาะบุคคลที่มีอายุในวัยเรียนเพียงกลุ่มเดียวให้เป็นผู้มีโอกาสทางการศึกษา จากแผนการศึกษาแห่งชาติที่ผ่านมาได้เน้นหนักไปทางการขยายปริมาณรับนักเรียนในระดับโรงเรียนเป็นส่วนใหญ่ แต่การศึกษามิได้หยุดอยู่เพียงระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา หรืออุดมศึกษาเท่านั้น กระบวนการศึกษาเป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอดชีวิตเนื่องจากโรงเรียนเป็นแหล่งกลางของชุมชน เป็นที่รวมทรัพยากรและเป็นขุมกำลังที่อาจนำไปใช้ได้อย่างเอนกประสงค์ โรงเรียนจึงกลายเป็นสถานที่ซึ่งหลายฝ่ายพยายามใช้เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกในเรื่องต่างๆ (เสรี ลาชโรจน์. 2531 : 169-170)

สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร. (แผนบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2552 - 2555. 2551: 2 - 3) มีแนวคิดการกำหนดยุทธศาสตร์หลัก ในมิติหลายด้าน ด้านหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการบริการได้แก่ **มิติด้านการบริการ** โดยจะเป็นศูนย์กลางของบริการมหานครเพื่อประชาชนและการจัดการมหานคร เป็นเมืองแห่งการบริหารจัดการที่ดี การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน **วิสัยทัศน์** ของกรุงเทพมหานคร คือ กรุงเทพมหานครเป็นศูนย์กลางของภูมิภาค เจริญก้าวหน้าทัดเทียมเมืองชั้นนำ มีสิ่งแวดล้อมที่ดี และเป็นมหานครน่าอยู่อย่างยั่งยืน **เป้าประสงค์การพัฒนา** มี 7 ประการ แต่ที่เกี่ยวข้องกับด้านการบริการมี 2 ข้อ คือ 1. กรุงเทพมหานครเป็นศูนย์กลางของภูมิภาคในด้านเศรษฐกิจ วิทยาการ ธุรกิจการเงิน การท่องเที่ยว และการบริการ 2. กรุงเทพมหานครเป็นศูนย์กลางของบริการมหานครเพื่อประชาชนและศูนย์กลางแห่งการจัดการมหานคร และเมืองแห่งการบริหารจัดการที่ดี โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครเป็นองค์การตามระบบราชการที่ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของสถาบันการศึกษา ในการปฏิบัติภารกิจทางการศึกษาโดยมีหน้าที่หลักคือการสอนและอบรมนักเรียนตามหลักสูตร สำหรับหน้าที่ให้ความรู้แก่ประชาชนและให้บริการชุมชนนั้น เป็นการจัดการศึกษาซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาตลอดชีวิต ซึ่งดำเนินการในลักษณะเป็นศูนย์กลางของชุมชน ทั้งในการให้บริการข่าวสารข้อมูลและเป็นแหล่งเรียนรู้ต่างๆ กรุงเทพมหานครได้ทำข้อตกลงความร่วมมือกับกระทรวงศึกษาธิการ ในการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาเพิ่มเติม อีกทั้งร่วมกันพัฒนาและยกระดับคุณภาพมาตรฐานการจัดการศึกษา โดยกรุงเทพมหานครจะเป็นหน่วยงานหลักในการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเพื่อแก้ปัญหานักเรียนไม่มีที่เรียนต่อ ด้านกระทรวงศึกษาธิการจะขยายการรับนักเรียนในระดับมัธยมศึกษา ตอนปลาย ซึ่งจากความร่วมมือดังกล่าวในปีการศึกษา 2551 กรุงเทพมหานครได้เปิดเพิ่มห้องเรียนอีก 42 ห้องเรียนในโรงเรียนที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีอยู่ 73 โรงเรียน และเพิ่มโรงเรียนให้เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นอีก 20 โรงเรียน จากเดิมที่มีอยู่ 73 โรงเรียนเป็น 93 โรงเรียน ทำให้ในปีนี้กรุงเทพมหานครสามารถรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ได้เพิ่มถึง 3,500 คน และเด็กในกรุงเทพมหานครจากทุกเขตพื้นที่มีที่เรียนซึ่งเป็นบริการหนึ่งที่กรุงเทพมหานครทำให้กับชุมชน เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจถดถอย มีคนว่างงานจำนวนมากก่อให้เกิดปัญหาตามมามากมาย จึงเป็นภารกิจของกรุงเทพมหานครในการสนับสนุนการศึกษาเบื้องต้นให้เรียนดีเรียนฟรีมีคุณภาพ จากแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 6 (พ.ศ.2545-2549) ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านทรัพยากรมนุษย์และสังคมว่า ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2549) ได้กำหนดวิสัยทัศน์ร่วมของการพัฒนาประเทศไทยในอนาคต 20 ปี โดยหวังที่จะให้สังคมไทยที่พึงประสงค์มีการพัฒนาสู่สังคมที่เข้มแข็งและมีดุลยภาพใน 3 ด้าน คือ สังคมคุณภาพโดยยึดหลักความสมดุล พอดี และพึ่งตนเองได้ สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ที่สร้างโอกาสให้คนไทยคิดเป็น ทำเป็น มีเหตุผล สามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต พร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลง และสังคมสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกันที่ดำรงไว้ซึ่งคุณธรรมและคุณค่าของเอกลักษณ์สังคมไทยที่พึ่งพาเกื้อกูลกัน ตลอดจนมีจารีตประเพณีที่ดีงามและยังคงใช้หลัก คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา ในการพัฒนาประเทศอย่างต่อเนื่อง โดยได้กำหนดเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนและการคุ้มครองทางสังคมไว้นอกจากนี้ในยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างการพัฒนาชนบทและเมืองอย่างยั่งยืนของแผนมหาดไทย ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2545-2549) ยังได้กำหนดเรื่องการพัฒนาคนไว้ในภารกิจหลักที่ 1 คือการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของคน ครอบครัว และชุมชนในการพึ่งพาตนเองและมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ จึงเห็นได้ว่าแนวโน้มของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และสังคมยังคงได้รับการจัดลำดับความสำคัญอยู่ในระดับต้นของประเทศ

กรุงเทพมหานครได้กำหนดแนวทางการพัฒนาด้านทรัพยากรมนุษย์และสังคมในช่วงแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 6 (พ.ศ.2545-2549) ไว้ที่การมุ่งปฏิรูปการเรียนรู้ให้ต่อเนื่องตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพและทันต่อการเปลี่ยนแปลง แต่ยังคงดำรงไว้ซึ่งความเป็นเอกลักษณ์ของศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความเป็นอยู่อย่างเหมาะสมอย่างน้อยตามเกณฑ์ความจำเป็นขั้นพื้นฐาน ตลอดจนพัฒนาคน ครอบครัว ชุมชนและสังคมเป็นแกนหลัก เพื่อสร้างฐานรากของสังคมให้เข้มแข็งและสามารถพึ่งตนเองได้ตามหลัก " ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง " จากการร่วมมือของทุกฝ่ายภายใต้วิสัยทัศน์ คนในสังคมมีหลักประกันพื้นฐานในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ อยู่ในครอบครัวชุมชน และสังคมที่มีความเข้มแข็ง สมานฉันท์ และเอื้ออาทรต่อกัน โดยทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาอย่างยั่งยืน มีหลายสาขาโดยสาขาการศึกษาซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาคนและสังคม กรุงเทพมหานครได้ดำเนินการพัฒนาการศึกษาตามภารกิจที่มีอยู่ได้ผลในระดับหนึ่ง ได้แก่ การขยายบริการเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กก่อนเข้าเรียนชั้นประถมศึกษา ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่มีฐานะยากจนได้มีโอกาสรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดำเนินการให้ผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานครได้รับการพัฒนาด้านต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับวัย ดังเช่นการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอนที่โรงเรียนจัดให้มีโครงการต่าง ๆ ขึ้นมากมายตามความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชน ดังตัวอย่างของแผนปฏิบัติราชการ ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนวัดกำแพง สำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นโรงเรียนหนึ่งในสี่ของโรงเรียนประถมศึกษาเครือข่ายโรงเรียนที่ 54 สำนักงานเขตภาษีเจริญ สังกัดกรุงเทพมหานคร เช่น **โครงการด้านวิชาการ** ได้แก่ โครงการวิจัยในชั้นเรียน โครงการนิเทศการศึกษา โครงการปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา โครงการส่งเสริมการประกันคุณภาพภายใน โครงการรักการอ่าน เป็นต้น **โครงการด้านการพัฒนาและร่วมกิจกรรมชุมชน** ได้แก่ โครงการ TO BE NUMBER ONE (ทู บี นัมเบอร์ วัน) โครงการปฐมนิเทศผู้ปกครอง โครงการกีฬาสี โครงการหนูน้อยกับธรรมะ โครงการส่งเสริมจริยธรรม คุณธรรมตามหลักพระพุทธศาสนา โครงการเข้าค่ายพุทธบุตร โครงการป้องกันและควบคุมไข้เลือดออก โครงการครอบครัวรักการอ่าน เป็นต้น **โครงการอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์** ได้แก่ โครงการพัฒนาอาคารสถานที่โดยใช้ยุทธศาสตร์ 5 ส โครงการการขออนุญาตใช้อาคารสถานที่โรงเรียน และโครงการพัฒนาอาคารสถานที่ เป็นต้น

กรุงเทพมหานครมีความตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพคนและมาตรฐานการศึกษาทุกแห่งในสังกัดกรุงเทพมหานคร ให้มีศักยภาพที่สนองต่อการพัฒนาด้านการศึกษาทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัยให้ครอบคลุมพื้นที่ของกรุงเทพมหานคร ความได้เปรียบในด้านที่ตั้งของสถานศึกษาทำให้มีความสะดวกในการเดินทางและมีความใกล้ชิดกับชุมชน รวมทั้งให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจการของสถานศึกษา อีกทั้งกรุงเทพมหานครยังเป็นศูนย์กลางความเจริญด้านต่าง ๆ ของประเทศ จึงมีแหล่งความรู้มากมายที่สนับสนุนการศึกษาให้มีคุณภาพนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพ

คนและสังคมให้ทัดเทียมกับนานาอารยประเทศ วัตถุประสงค์ที่สำคัญของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนประถมศึกษาของกรุงเทพมหานครเพื่อให้เด็กเยาวชนและประชาชนในกรุงเทพมหานคร ได้รับการศึกษาตามพระราช-บัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ.2542และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 เพื่อพัฒนาสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานครให้มีคุณภาพและเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีทางเลือกในทุกระดับการศึกษาได้มากขึ้นและเพื่อให้ประชาชนและผู้ด้อยโอกาสในกรุงเทพมหานครได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง ซึ่งถือว่าตรงกับความต้องการในด้านการบริการชุมชนของผู้ปกครองและชุมชนถึงร้อยละ 61.23 (การประชุมเครือข่ายผู้ปกครองระบบออนไลน์ จัดขึ้นเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2550 ณ โรงเรียนบางขุนเทียนศึกษา เขตบางขุนเทียน) ยุทธศาสตร์การพัฒนา จะพัฒนาการให้บริการทางการศึกษาให้ครอบคลุมและตอบสนองความต้องการของประชาชนโดยเด็กและเยาวชนและประชาชน ที่ประสงค์จะเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาของกรุงเทพมหานครสามารถได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน

สำหรับปีการศึกษา 2551 กรุงเทพมหานครยังคงดำเนินการตามนโยบายเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ ต่อเนื่องจากปีการศึกษา 2550 พร้อมทั้งจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการศึกษาให้นักเรียนทุกคน ทุกโรงเรียน และ ทุกระดับชั้นได้เรียนฟรีอย่างไม่มีเงื่อนไข ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดสวัสดิการอุปกรณ์การเรียน และกิจกรรมส่งเสริมการเรียน ครอบคลุม 20 รายการ ได้แก่ อาหารเสริม (นม) อาหารกลางวัน เครื่องแบบนักเรียน เครื่องแบบลูกเสือ/เนตรนารี/ยุวกาชาด พร้อมเครื่องหมายวิชาชีพ รวมทั้งชุดนอน/ชุดอนุบาล/ชุดพละ ประกันอุบัติเหตุ อุปกรณ์เครื่องใช้ส่วนตัว เวชภัณฑ์ พาหนะบริการสุขภาพ อุปกรณ์เครื่องเขียน แบบเรียน แบบฝึกหัด วัสดุการศึกษา วัสดุการเรียนการสอน อุปกรณ์กีฬา คอมพิวเตอร์ หนังสือห้องสมุด หนังสือเสริมการเรียน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และค่าจ้างครูสอนภาษาต่างประเทศ ทั้งนี้ปีการศึกษา 2551 กรุงเทพมหานครได้จัดสรรงบประมาณอาหารกลางวันเพิ่มเติมจากเดิม 10 บาทเป็น 15 บาทต่อคนต่อวัน รวมเป็นเงิน 342,000,000 บาท เพื่อให้จัดอาหารกลางวันที่มีคุณค่าและปริมาณเพียงพอต่อความต้องการของนักเรียน ขยาย ม.ต้น เด็กมีที่เรียนเพิ่ม 3,500 คน พร้อมส่งเรียน ม.ปลายโรงเรียนคุณภาพ นอกจากนี้ในส่วนของนักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จะได้รับสิทธิในการจัดสรรที่นั่งเป็นกรณีพิเศษให้เข้าศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 ตามโครงการโรงเรียนคู่พัฒนาคุณภาพของกระทรวงศึกษาธิการ อาทิ โรงเรียนศึกษานารี จัดสรรให้นักเรียนโรงเรียนเศวตฉัตร และโรงเรียนวัดสุทธาราม โรงเรียนละ 5 ที่นั่ง โรงเรียนหอวัง จัดสรรให้นักเรียนโรงเรียเสนานิคม โรงเรียนประชานิเวศน์ 10 ที่นั่ง ซึ่งในปีการศึกษาหน้าจะมีการจัดสรรที่นั่งเป็นกรณีพิเศษให้นักเรียนที่จบการศึกษาจากโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครเพิ่มมากขึ้นด้วยจัดทุนให้ครูเพิ่มพูนความรู้ พร้อมนำเทคนิคใหม่พัฒนานักเรียน

กรุงเทพมหานคร ไม่เพียงแต่สนับสนุนการศึกษาแก่นักเรียนเท่านั้น ยังพัฒนาคุณภาพผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนด้านการบริหารจัดการ การจัดกระบวนการเรียนรู้ การนิเทศ การติดตามและประเมินผล โดยจัดสรรงบประมาณ 37.5 ล้านบาทเพื่อพัฒนาบุคลากรครูทั้งหมด 15,000 คน เพื่อให้นำความรู้และเทคนิควิธีการสอนใหม่ๆ มาพัฒนาการเรียนการสอน ที่สำคัญยังได้จัดทุนการศึกษาต่อในระดับปริญญาโท ปริญญาเอก ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ประมาณ 200 ทุน ซึ่งปี 2550 มีข้าราชการและข้าราชการครูได้รับทุนการศึกษารวม 40 คน ได้แก่ ปริญญาเอก 2 คน ปริญญาโทในประเทศ 36 คน และปริญญาโทต่างประเทศ 2 คน นอกจากนี้กรุงเทพมหานครยังได้แสวงหาความร่วมมือกับต่างประเทศในการพัฒนาการศึกษาด้านต่างๆ อาทิ โครงการความร่วมมือกับมหาวิทยาลัย Harvard สหรัฐอเมริกาซึ่งให้ทุนการศึกษาแก่บุคลากรจำนวน 5 คน ไปฝึกอบรม ณ สหรัฐอเมริกา พัฒนาโรงเรียนต้นแบบและนำปรัญชาเศรษฐกิจพอเพียงประยุกต์ใช้ทุกแห่ง กรุงเทพมหานครนำโรงเรียนในสังกัดทุกโรงเรียน เข้ารับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกรอบที่ 2 จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ตั้งแต่ปี 2550 ยกเว้นโรงเรียนวัดใหม่ช่องลมที่เพิ่งรับโอนมาจากกระทรวงศึกษาธิการ จะเข้ารับการประเมินในปีนี้เพื่อให้เกิดความมั่นใจต่อคุณภาพและมาตรฐานในการจัดการศึกษาของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งผลการประเมินระดับปฐมวัย ปรากฏว่า ได้รับการรับรอง 407 โรงเรียนจากทั้งหมด 429 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 94.87 ส่วนระดับประถมศึกษา – มัธยมศึกษา ปรากฏว่า ได้รับการรับรอง 399 โรงเรียนจากทั้งหมด 434 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 91.94 สำหรับโรงเรียนที่ยังไม่ได้รับการรับรอง กรุงเทพมหานครจะเร่งดำเนินการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ผ่านการรับรองคุณภาพการศึกษาภายนอกภายในปี 2551(http://live.bmasmartschool.com/livebma/.)

แม้ว่าแต่ละโรงเรียนจะมีสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน แต่ด้านคุณภาพการเรียนการสอนนั้นได้พัฒนาไปพร้อมกัน อีกทั้งยังได้รับการรับรองมาตรฐานการเรียนการสอนจากหน่วยงานที่เป็นที่ยอมรับทั้งสิ้น กรุงเทพมหานคร ได้เร่งปรับปรุงคุณภาพการจัดการศึกษาเพื่อให้ผ่านการประเมินครบ 100% และพยายามพัฒนาทุกโรงเรียนในสังกัดให้มีสภาพแวดล้อมที่ดี มีความปลอดภัยเหมาะแก่การเป็นสถานศึกษาคุณภาพและให้บริการตามนโยบายของกรุงเทพมหานครที่เรียนดี เรียนฟรี อย่างมีคุณภาพต่อไป อย่างไรก็ตามมีปัจจัยบางประการที่ทำให้เกิดปัญหาในการบริการชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยเฉพาะด้านการบริหารจัดการของแต่ละโรงเรียนซึ่งส่งผลกระทบต่อการบริการชุมชน ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้ปฏิบัติงานในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจของชุมชนต่อการดำเนินงานบริการชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา เครือข่ายโรงเรียนที่ 54 สำนักงานเขตภาษีเจริญ สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยได้แนวคิดจากการทำโครงการประเมินความพึงพอใจของประชาชนต่อการ

ให้บริการของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ของสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร การจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักการศึกษา และสำนักงานเขตมีโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 431 โรงเรียน จากโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครทั้งหมด 435 โรงเรียน ซึ่งตั้งอยู่กระจายทั่วพื้นที่ 50 สำนักงานเขต (สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร.รายงานการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร.2550 : 20)

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของชุมชนต่อการดำเนินงานบริการชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา เครือข่ายโรงเรียนที่ 54 สำนักงานเขตภาษีเจริญ สังกัดกรุงเทพมหานคร ใน 3 ด้านได้แก่ 1. ด้านวิชาการ 2. ด้านการพัฒนาและร่วมกิจกรรมชุมชน 3. ด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์

2. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจต่อการดำเนินงานบริการชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา เครือข่ายโรงเรียนที่ 54 สำนักงานเขตภาษีเจริญ สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามรายได้ และอาชีพ

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้ทราบเกี่ยวกับความพึงพอใจของชุมชนต่อการดำเนินงานบริการชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาเครือข่ายโรงเรียนที่ 54 สำนักงานเขตภาษีเจริญ สังกัดกรุงเทพมหานคร

2. ใช้เป็นข้อมูลในการพิจารณากำหนดนโยบายและวางแผนดำเนินงานบริการชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาเครือข่ายโรงเรียนที่ 54 สำนักงานเขตภาษีเจริญ สังกัดกรุงเทพมหานคร ให้สอดคล้องตามแนวทางการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในเขตภาษีเจริญ

3. ใช้เป็นข้อมูลให้ผู้บริหารโรงเรียนได้นำไปเป็นแนวทางพิจารณาดำเนินการส่งเสริมหรือปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงาน การประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ เพื่อให้การดำเนินงานบริการชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาเครือข่ายโรงเรียนที่ 54 สำนักงานเขตภาษีเจริญ สังกัดกรุงเทพมหานคร ประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาความพึงพอใจของชุมชนต่อการดำเนินงานบริการชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาเครือข่ายโรงเรียนที่ 54 สำนักงานเขตภาษีเจริญ สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

ขอบเขตของเนื้อหา

การศึกษาในครั้งนี้ กำหนดขอบเขตของเนื้อหาที่ศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจของชุมชนต่อการดำเนินงานบริการชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาเครือข่ายโรงเรียนที่ 54 สำนักงานเขตภาษีเจริญ สังกัดกรุงเทพมหานคร ใน 3 ด้าน คือ

1. ด้านวิชาการ
2. ด้านการพัฒนาและร่วมกิจกรรมชุมชน
3. ด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์

ประชากร

1. ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ โรงเรียนประถมศึกษาเครือข่ายโรงเรียนที่ 54 สำนักงานเขตภาษีเจริญ สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 4 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม โรงเรียนวัดโตนด โรงเรียนวัดกำแพง โรงเรียนบางจาก โดยมีผู้ปกครองนักเรียนตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาที่ 1 - 6 จำนวน 2,566 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาเครือข่ายโรงเรียนที่ 54 สำนักงานเขตภาษีเจริญ สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 4 โรงเรียน โดยผู้วิจัยใช้ตารางแสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie และ Morgan (Krejcie and Morgan : 1970 : 608) เป็นผู้ปกครองจำนวน 332 คน

1. **ตัวแปรอิสระ** ได้แก่
   1.1 รายได้
   1.2 อาชีพ

2. **ตัวแปรตาม** ได้แก่ ความพึงพอใจของชุมชนต่อการดำเนินงานบริการชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาเครือข่ายโรงเรียนที่ 54 สำนักงานเขตภาษีเจริญ สังกัดกรุงเทพมหานคร ใน 3 ด้าน คือ
   2.1 ด้านวิชาการ
   2.2 ด้านการพัฒนาและร่วมกิจกรรมชุมชน
   2.3 ด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกพึงพอใจ ความสุขใจ สบายใจ ที่ผู้ปกครองได้รับจากการดำเนินงานบริการชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาเครือข่ายโรงเรียนที่ 54 สำนักงานเขตภาษีเจริญ สังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านวิชาการ ด้านการพัฒนาและร่วมกิจกรรมชุมชน และด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์

2. การให้บริการชุมชน หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ภารกิจหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตภาษีเจริญ สังกัดกรุงเทพมหานคร จัดบริการให้แก่ชุมชนทั้งโดยการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นส่วนหนึ่งของแผนปฏิบัติงานของโรงเรียน หรือเพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น ใน 3 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านวิชาการ 2. ด้านการพัฒนาและร่วมกิจกรรมชุมชน 3. ด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 ด้านวิชาการ หมายถึง การให้บริการชุมชนในการจัดกิจกรรมของโรงเรียนหรือการประสานงานกับหน่วยงาน ชุมชน เอกชน ในการจัดบริการข่าวสารความรู้ ประสบการณ์ด้านต่าง ๆ ในลักษณะการจัดแหล่งเรียนรู้เพื่อช่วยเหลือให้ประชาชนในชุมชนมีความรู้เพิ่มขึ้น และการให้บริการการศึกษาแก่ชุมชนด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการฝึกอบรมชุมชนให้รู้จักป้องกันตนเองจากภัยต่าง ๆ จัดฝึกอบรมการทำดอกไม้ประดิษฐ์ จัดนิทรรศการให้ความรู้เกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนทั้งภายในโรงเรียนและนอกโรงเรียน จัดนิทรรศการเผยแพร่ความรู้ด้านสุขภาพแก่ชุมชน การเผยแพร่และอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น เผยแพร่ความรู้ต่าง ๆ ในรูปสิ่งพิมพ์ ได้แก่ จุลสารและแผ่นพับ เผยแพร่ความรู้โดยการกระจายเสียงในตอนเช้าและตอนกลางวัน ครูและอาจารย์ในโรงเรียนเป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการหมู่บ้าน จัดตั้งกลุ่มอาชีพ สหกรณ์ กองทุนสวัสดิการหมู่บ้านและกองทุนอื่น ๆ แนะนำและสาธิตเกี่ยวกับอาชีพใหม่ ๆ เพื่อเสริมรายได้แก่ชุมชน จัดให้คำปรึกษาและให้ความรู้เรื่องการศึกษาต่อของบุตรหลานกับชุมชน ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่ชุมชนเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลและให้คำแนะนำเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยทั่วไปแก่ชุมชน เช่นการป้องกันโรค การใช้ยาที่ถูกวิธี การใช้ส้วมที่ถูกสุขลักษณะ แนะนำเผยแพร่ความรู้เรื่องโภชนาการแก่ชุมชน เช่น สาธิตการปรุงอาหาร การถนอมอาหารที่มีคุณค่าตามสภาพท้องถิ่น แนะนำให้ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงและบริบาลทารกแก่ชุมชน แนะนำให้รู้จักการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนอย่างคุ้มค่าและประหยัด สำรวจสภาพเศรษฐกิจและปัญหาต่าง ๆ ทางด้านอาชีพเพื่อนำเสนอแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาท้องถิ่น ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดการศึกษาสำหรับชุมชนหรือผู้ใหญ่ที่ไม่มีโอกาสเรียนในระบบโรงเรียน เชิญวิทยากรหรือผู้ประสบความสำเร็จในอาชีพมาให้ความรู้ ให้คำแนะนำเกี่ยวกับ

การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เช่น การอนุรักษ์แหล่งน้ำ การคัดแยกขยะก่อนทิ้ง จัดบรรยายเกี่ยวกับกฎหมายที่จำเป็นสำหรับชุมชน และจัดสอนกีฬาขั้นพื้นฐานให้แก่ชุมชน
เป็นต้น

2.2 ด้านการพัฒนาและร่วมกิจกรรมชุมชน หมายถึง การที่โรงเรียนและชุมชนร่วมมือในการจัดกิจกรรมในการพัฒนาด้านต่าง ๆ เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนในการพัฒนาการศึกษา และโรงเรียนเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน เช่น นำคณะครู นักเรียน ไปช่วยพัฒนาชุมชน จัดกีฬาและนันทนาการของโรงเรียนแก่ชุมชน จัดสวัสดิการ เช่น สหกรณ์ร้านค้าของโรงเรียนแก่ชุมชน ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดตลาดนัดจำหน่ายผลผลิตของชุมชน เป็นศูนย์ข่าวเกี่ยวกับราคาสินค้าที่เป็นผลผลิตของชุมชน ตลอดจนเสนอข่าวเกี่ยวกับตลาดแรงงานหรืออาชีพแก่ชุมชน ร่วมเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ให้ข่าวสารของรัฐบาลแก่ชุมชน โรงเรียนเป็นศูนย์สาธิตการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรตามระบอบประชาธิปไตย เข้าร่วมการประชุมของหมู่บ้านเพื่อช่วยประตุ้นให้ชุมชนสามารถวิเคราะห์และแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง จัดการละเล่นพื้นบ้าน ดนตรี และเพลงพื้นบ้านร่วมกับชุมชนในวันสำคัญต่าง ๆ ร่วมกับวัดหรือศาสนสถานอื่น ๆ จัดกิจกรรมที่เสริมสร้างและพัฒนาจิตใจของประชาชนในท้องถิ่น ร่วมกิจกรรมกับชุมชน เช่น งานศพ งานทำบุญต่าง ๆ ร่วมจัดการแข่งขันกีฬาชุมชนในหมู่บ้านและระหว่างหมู่บ้าน ร่วมจัดให้มีกิจกรรมหรือการเฉลิมฉลองตามประเพณีและเทศกาลต่าง ๆ เช่น แห่เทียนเข้าพรรษา สงกรานต์ ลอยกระทง ร่วมจัดประกาศเกียรติคุณยกย่องบุคคลที่มีคุณธรรมในท้องถิ่น และร่วมจัดให้มีการสอนดนตรีพื้นฐาน ดนตรีไทย แก่ชุมชน เป็นต้น

2.3 ด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ หมายถึง การให้บริการ การอำนวยความสะดวก การเปิดโอกาสให้ชุมชนในการใช้อาคารสถานที่ และวัสดุอุปกรณ์ เช่น จัดบริเวณโรงเรียนให้เป็นที่พักผ่อนแก่ชุมชน เป็นศูนย์กลางในการประสานงานแก่หน่วยงานอื่น จัดให้ใช้สถานที่ในการจัดกิจกรรมพบปะสังสรรค์ สร้างความสัมพันธ์ระหว่างศิษย์เก่ากับชุมชน จัดโรงเรียนให้เป็นแหล่งพิพิธภัณฑ์หมู่บ้าน เช่น ร่วมกับชุมชนจัดรวบรวมประวัติความเป็นมาของประเพณีท้องถิ่น บุคคลสำคัญ ปูชนียสถาน นิทานพื้นบ้าน เพลงพื้นบ้าน ตลอดจนเป็นศูนย์แนะนำให้ความรู้ด้านประเพณี จัดให้ชุมชนใช้อาคาร หอประชุม ในการจัดกิจกรรมของชุมชนหรือจัดการประชุม จัดให้ชุมชนยืมอุปกรณ์และใช้สนามกีฬาของโรงเรียนในการแข่งขันกีฬาของชุมชน จัดให้ชุมชนยืมอุปกรณ์บางอย่าง เพื่อนำไปใช้ในกิจกรรมของชุมชน เช่น โต๊ะ ม้านั่ง เก้าอี้ เครื่องเสียง จัดให้ชุมชนยืมอุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้บางอย่าง เพื่อการประกอบอาชีพ ให้ชุมชนใช้สถานที่ของโรงเรียนในการสาธิต การประกอบอาชีพใหม่ ๆ แก่ชุมชน เช่นการทำแปลงสาธิตไร่นาสวนผสม และจัดให้ชุมชนได้รับประโยชน์จากการใช้อุปกรณ์บางอย่างที่ไม่มีทั่วไปในชุมชน เช่น เครื่องอัดสำเนา เครื่องพิมพ์ดีด เป็นต้น

3. โรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษาเครือข่ายโรงเรียนที่ 54 สำนักงานเขตภาษีเจริญ สังกัดกรุงเทพมหานคร 4 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม โรงเรียนวัดโตนด โรงเรียนวัดกำแพง และโรงเรียนบางจาก

4. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม หมายถึง สถานภาพของผู้ปกครองนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 ของโรงเรียนประถมศึกษาเครือข่ายโรงเรียนที่ 54 สำนักงานเขตภาษีเจริญ สังกัดกรุงเทพมหานคร

5. รายได้ หมายถึง รายได้ของผู้ปกครองนักเรียนต่อเดือนที่ได้รับ จำแนกเป็น

5.1 น้อยกว่า 5,000 บาท

5.2 5,001 - 10,000 บาท

5.3 10,001 - 15,000 บาท

5.4 15,001 บาทขึ้นไป

6. อาชีพ หมายถึง อาชีพของผู้ปกครองนักเรียน ดังต่อไปนี้

6.1 อาชีพรับราชการ หมายถึง ผู้ปกครองที่ทำงานตามกระทรวง ทบวง กรม กอง และสถานประกอบการของรัฐและได้รับเงินเดือนของทางราชการรวมทั้งข้าราชการบำนาญ เช่น ทหาร ตำรวจ ครู ข้าราชการสามัญ ลูกจ้างประจำ เป็นต้น

6.2 อาชีพรัฐวิสาหกิจ หมายถึง ผู้ปกครองที่ทำงานประจำอยู่ที่องค์กรของรัฐที่เป็นรัฐวิสาหกิจ เช่น องค์การโทรศัพท์ องค์การไฟฟ้า องค์การประปา เป็นต้น

6.3 รับจ้าง หมายถึง ผู้ปกครองที่รับจ้างทั่วไปที่มีรายได้ไม่แน่นอน ได้แก่ ขับรถรับจ้าง ทำงานในโรงงาน และรับจ้างทั่วไป

6.4 อาชีพค้าขาย หมายถึง ผู้ปกครองที่เป็นพ่อค้า แม่ขาย ขายของชำ ขายอาหาร ขายกับข้าว ขายเสื้อผ้า

6.5 อาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัว หมายถึง ผู้ปกครองที่จัดตั้งองค์กรที่เป็นบริษัทมีการจดทะเบียนเป็นโรงงานขนาดย่อย ขนาดใหญ่ เป็นนิติบุคคล เป็นห้างหุ้นส่วนจำกัดมหาชน เป็นต้น

6.6 อาชีพอื่น ๆ ได้แก่ อาชีพแม่บ้าน พนักงานบริษัท ทำเครื่องเงิน ลูกจ้างส่งของ

7. ชุมชน หมายถึง ผู้ปกครองที่มีบ้านอยู่ในละแวกเขตพื้นที่การศึกษาของโรงเรียน

8. ผู้ปกครอง หมายถึง ผู้ปกครองของนักเรียนที่มีบุตรหลานเรียนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาเครือข่ายโรงเรียนที่ 54 สำนักงานเขตภาษีเจริญ สังกัดกรุงเทพมหานคร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 58 ที่เน้นการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน และแนวทางการให้บริการชุมชนของโรงเรียน โดยที่ผู้ปกครองนักเรียน เป็นบุคคลที่จะได้รับการให้บริการของโรงเรียน ส่วนผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติการสอนอยู่ในโรงเรียนเป็นผู้ให้บริการกับชุมชน จึงมีส่วนเกี่ยวข้องมากที่สุดที่ผู้วิจัยจะได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับความพึงพอใจของชุมชนต่อการดำเนินงานบริการชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาเครือข่ายโรงเรียนที่ 54 สำนักงานเขตภาษีเจริญ สังกัดกรุงเทพมหานคร ในด้านวิชาการ ด้านการพัฒนาและร่วมกิจกรรมชุมชน ด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ โดยมีกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพประกอบ 1

ตัวแปรอิสระ	**ตัวแปรตาม**
ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม - รายได้ - อาชีพ	ความพึงพอใจของชุมชนต่อการดำเนินงานบริการชุมชน แบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่ - ด้านวิชาการ - ด้านการพัฒนาและร่วมกิจกรรมชุมชน - ด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. ความพึงพอใจของชุมชนต่อการดำเนินงานบริการชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาเครือข่ายโรงเรียนที่ 54 สำนักงานเขตภาษีเจริญ สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามรายได้ที่แตกต่างกัน มีความแตกต่างกัน

2. ความพึงพอใจของชุมชนต่อการดำเนินงานบริการชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาเครือข่ายโรงเรียนที่ 54 สำนักงานเขตภาษีเจริญ สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามอาชีพที่แตกต่างกัน มีความแตกต่างกัน

บทที่ 2
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตามลำดับดังนี้

1. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 กับการจัดการศึกษา
2. นโยบายด้านการศึกษาของกรุงเทพมหานคร
3. แนวคิดและปรัชญาการให้บริการชุมชน
4. ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
5. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจในบริการ
6. การให้บริการชุมชนด้านวิชาการ ด้านการพัฒนาและร่วมกิจกรรมชุมชน ด้านการบริการ อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)พ.ศ. 2545 กับการจัดการศึกษา

การศึกษาของชาติได้พัฒนามาเป็นลำดับ เริ่มจากการศึกษาวิถีชีวิตของชุมชนจากวัด จากวัง มีการพัฒนาต่อเนื่องมาเป็นเวลากว่า 100 ปี และเริ่มมีการศึกษาที่เป็นระบบตั้งแต่ในสมัยรัชกาลที่ 5 การจัดการศึกษาของไทยในอดีตที่ผ่านมานั้น อาจกล่าวได้ว่าไม่มีการกำหนดว่าใครมีความรับผิดชอบอย่างไรในองค์กรการศึกษา แม้จะมีกระทรวงศึกษาธิการและทบวงมหาวิทยาลัย เป็นหน่วยงานหลักในการจัดการศึกษา แต่ก็เป็นการจัดการศึกษาแบบแยกส่วน ต่างคนต่างทำ ซึ่งมิได้มีกฎหมายการศึกษาของชาติมารองรับในการจัดการศึกษาและบ่อยครั้งที่เป้าหมายของการศึกษาเปลี่ยนไปเปลี่ยนมาตามนโยบายการเมืองในแต่ละยุคแต่ละสมัยทำให้ไม่สามารถพัฒนาคุณภาพได้อย่างต่อเนื่อง ประกอบกับสภาพสังคมของโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว จึงต้องปรับเปลี่ยนและพัฒนาการจัดการศึกษาให้ทันต่อยุคสมัย ในการศึกษาครั้งนี้จะได้ศึกษาพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กับการจัดการศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

แนวการจัดการศึกษา

การปฏิรูปการศึกษา

1.3 มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีรายละเอียดในแต่ละประเด็นดังต่อไปนี้

1.1 แนวการจัดการศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ถือว่าเป็นกฎหมายว่าด้วยการศึกษาของชาติฉบับแรกของประเทศไทย ซึ่งประกาศใช้เมื่อวันที่ 19 สิงหาคม พ.ศ. 2542 และจะมีผลบังคับใช้สมบูรณ์ตั้งแต่วันที่ 20 สิงหาคม 2542 เป็นต้นไป ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 มาตรา 81 กำหนดให้รัฐต้องจัดการศึกษาอบรมและสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม จัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติปรับปรุงให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม สร้างเสริมความรู้ปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข สนับสนุนการค้นคว้าวิจัย ในศิลปะวิทยาการต่าง ๆ เร่งรัดพัฒนาวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาประเทศ พัฒนาวิชาชีพครู และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะและวัฒนธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ. 2544 : 192)

แนวการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร มีหลักการและจุดหมาย ดังนี้

หลักการ

เพื่อให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นไปตามแนวนโยบายการจัดการศึกษาของประเทศ จึงกำหนดหลักการของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ดังนี้

1. เป็นการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มุ่งเน้นความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล
2. เป็นการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนจะได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน โดยสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
3. ส่งเสริมให้ผู้เรียน ได้พัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ
4. เป็นหลักสูตรที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระ เวลา และการจัดการเรียนรู้
5. เป็นหลักสูตรที่จัดการศึกษาได้ทุกรูปแบบ ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ และประสบการณ์

จุดหมาย หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข และมีความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดจุดหมายซึ่งถือเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์
2. มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รักการอ่าน รักการเขียน และรักการค้นคว้า
3. มีความรู้อันเป็นสากล รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ มี

ทักษะและศักยภาพในการจัดการ การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี ปรับวิธีการคิด วิธีการทำงานได้เหมาะสมกับสถานการณ์

4. มีทักษะและกระบวนการ โดยเฉพาะทางคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ทักษะการคิด การสร้างปัญญา และทักษะในการดำเนินชีวิต

5. รักการออกกำลังกาย ดูแลตนเองให้มีสุขภาพและบุคลิกภาพที่ดี

6. มีประสิทธิภาพในการผลิตและการบริโภค มีค่านิยมเป็นผู้ผลิตมากกว่าเป็นผู้บริโภค

7. เข้าใจในประวัติศาสตร์ของชาติไทย ภูมิใจในความเป็นไทย เป็นพลเมืองดี ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

8. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภาษาไทย ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี กีฬา ภูมิปัญญาไทย ทรัพยากรธรรมชาติและพัฒนาสิ่งแวดล้อม

9. รักประเทศชาติและท้องถิ่น มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามให้สังคม

การจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ให้ยึดหลักการจัดในมาตรา 8 (1) เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน (2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (3) การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง ซึ่ง อุดม เชยกีวงศ์. (2543 : 76) ได้กล่าวถึงการจัดการศึกษาตามมาตรา 8 ดังนี้

1. การศึกษาตลอดชีวิต เป็นการศึกษาสำหรับประชาชนทุกคน (Education for All) ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ หรือการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้ประชาชนทุกคนมีการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างต่อเนื่องไม่ว่าจะเป็นการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ หรือการศึกษาตามอัธยาศัย ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของระบบการศึกษาตลอดชีวิต

2. ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (All for Education) มิใช่เฉพาะรัฐจัดเท่านั้นที่เป็นผู้จัดการศึกษา โดยการส่งเสริมให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน สถาบันศาสนา องค์กรเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานประกอบการและสถาบันทางสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

3. เพื่อให้มีการพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้เป็นไปอย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่อง เพื่อการจัดการศึกษามีความมุ่งหวังผลสัมฤทธิ์ในการศึกษาซึ่งจะต้องมีการพัฒนาใน 2 ประเด็นหลัก คือ (1) สาระความรู้ที่บรรจุในหลักสูตร (2) กระบวนการเรียนรู้

จากการกำหนดหลักการ 3 ประการ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปตามมาตรา 8 ซึ่งต้องจัดระบบ โครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษาให้ยึดหลักตามมาตรา 9 ดังนี้ (กรมวิชาการ.2545 : 6 - 7)

1. มีเอกภาพด้านนโยบาย และมีความหลากหลายในการปฏิบัติ

2. มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3. มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษา และจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับและทุกประเภทการศึกษา

4. มีหลักการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา และการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

5. ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา

6. การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น

หลักการ 6 ประการในมาตรา 9 เป็นหลักของการปรับระบบและโครงสร้างของการบริหารจัดการทางการศึกษาตามแนวปฏิรูป อาจกล่าวได้ว่า คุณภาพและประสิทธิภาพของการศึกษา ในแนวทางปฏิบัติจะต้องยึดหลัก 4 ประการ คือ

1. การจัดระบบการบริหาร ให้เกิดเอกภาพทางนโยบาย แต่กระจายอำนาจสู่เขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาโดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม

2. จัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษาในรูปแบบใหม่

3. ส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพชั้นสูงและการพัฒนาอยู่อย่างต่อเนื่อง

4. จัดระบบจัดสรรงบประมาณให้มีประสิทธิภาพ

จุดเน้นที่สำคัญของพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 คือ การพัฒนาคุณภาพของคนไทยโดยกำหนดความมุ่งหมาย และหลักการไว้ในมาตราที่ 6, 7, 8 และ 9 สรุปได้ว่า เป็นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญาความรู้ และการดำรงตนอยู่ในสังคมอย่างมีคุณภาพ กระบวนการเรียนรู้เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องด้านการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาต่าง ๆ อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สามารถประกอบอาชีพและพึ่งตนเองได้ ให้จัดการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อปวงชนให้สังคมเข้ามามีส่วนในการจัดการศึกษา มีการพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องการจัดระบบโครงสร้างกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่น มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาและระบบประกันคุณภาพทุกระดับทุกประเภท มีหลักการส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา กำไล ประกอบวรการ. 2548 : 12 ; อ้างอิงจาก (ธำรง ชูทัพ และศกุลตลา สุขสมัย. 2544 : 192)

วิเชียร เกตุสิงห์. (2542 : 8) กล่าวว่า เรื่องที่สำคัญสำหรับการจัดการศึกษา คือ การระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ ในการจัดการศึกษานั้นจะพึ่งแต่งบประมาณของทางราชการอย่างเดียว ไม่มีทางเป็นไปได้ที่จะปฏิรูปการศึกษาได้ผล ดังนั้นจึงจำเป็นต้องให้ทุกส่วนของสังคมช่วยกันนำทรัพยากรต่าง ๆ มาช่วยในการจัดการศึกษาอย่างคำกล่าวที่ว่า “ร่วมด้วย ช่วยกัน” ไม่เฉพาะแหล่งทรัพยากรเท่านั้น แม้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน สถาบันศาสนา สถานประกอบการ ฯลฯ ทุกส่วนต้องเข้ามาช่วยกัน

การศึกษาชุมชนเป็นแนวคิดหนึ่งในการจัดการศึกษา โดยถือว่าการศึกษามีส่วนเกี่ยวข้องกับคนในชุมชน และถือว่าสังคมต้องมีส่วนและสามารถเกี่ยวข้องในกระบวนการศึกษาทั้งหมด ดังนั้นถ้าจะยอมรับว่าโรงเรียนเป็นของทุกคน เราต้องมองกว้างไกลออกไปว่าโรงเรียนสามารถสนอง หรือให้บริการคนในชุมชนอีกหลายทาง นอกเหนือไปจากการให้การศึกษาชุมชน โรงเรียนซึ่งมีหน้าที่จัดการเรียนการสอน และให้บริการทางการศึกษาจะนำทรัพยากรความรู้ตลอดทั้งความชำนาญในด้านต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชนทั้งที่ใช้อยู่แล้ว แต่ยังใช้ไม่เต็มที่หรือยังไม่เคยนำออกมาใช้เลย ออกมาใช้ให้เป็นประโยชน์มากขึ้น และพร้อมที่จะใช้วัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ของโรงเรียนให้มากยิ่งขึ้นด้วย การจัดการศึกษาชุมชน ถือว่าการเรียนรู้เป็นประสบการณ์และความต้องการต่อเนื่องไปตลอดชีวิต การศึกษาชุมชนเป็นวิธีการอันหนึ่งในการพัฒนาสมาชิกของชุมชนให้ดียิ่งขึ้น โดยถือว่าทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนนำมาใช้ในการแก้ปัญหาชุมชน

โรงเรียนสามารถให้บริการการศึกษาชุมชนในด้านต่าง ๆ ดังนี้ พิกุล เทพพิพิธ. 2542 : 9 ; อ้างอิงจาก (เสาวนีย์ เสนาสุ. 2529 : 9)

1. การนำทรัพยากรและความสามารถของคนในชุมชนมาใช้ให้มากขึ้น
2. การเรียนรู้ตลอดชีวิตและการหาโอกาสเพิ่มพูนความรู้สำหรับสมาชิกในชุมชนทุกกลุ่มอายุ
3. การนำเอาวัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนอาคารสถานที่ของการศึกษาและที่อยู่ในชุมชนมาใช้ให้มากขึ้น
4. สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนและชุมชน
5. การประสานงานและความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ
6. การให้ประชาชนมีส่วนร่วมและเกี่ยวข้องในการตัดสินใจในการพัฒนาการศึกษาและการพัฒนาชุมชนให้มากยิ่งขึ้น

นิยม บุญมี (2533 : 97) ได้เสนอแนวคิดการศึกษาชุมชนว่า การให้การศึกษาแก่ชุมชนเป็นวิธีการที่สำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนา เพราะการให้การศึกษาเป็นกระบวนการที่ทำให้มนุษย์มีการเปลี่ยนแปลงจากการไม่รู้ไปสู่การมีความรู้ มีความฉลาด และพร้อมที่จะปรับปรุงตนเองเกิดความ

เจริญรุ่งเรืองได้ รูปแบบการให้การศึกษาแก่ชุมชนควรเป็นการให้การศึกษานอกระบบ หรือการให้การศึกษาผู้ใหญ่ กลุ่มเป้าหมายของบุคคลในชุมชนที่จะให้การศึกษาส่วนมากจะเป็นผู้ใหญ่ ซึ่งจบการศึกษาภาคบังคับ และละทิ้งการเรียนในระบบมานานแล้ว เพื่อให้การศึกษาเป็นไปอย่างสัมฤทธิ์ผลจะต้องให้ความรู้แก่เขาอย่างมีสาระสำคัญ มีเป้าหมายชัดเจนมีประโยชน์ที่เขาสามารถนำไปใช้ในการดำรงชีวิตหรือประกอบอาชีพได้ รูปแบบของการศึกษาที่ควรจะปฏิบัติคือ

1. สอนเป็นรายบุคคล

2. สอนเป็นกลุ่มด้วยการสาธิตปฏิบัติการ จัดนันทนาการพาไปทัศนศึกษาหาประสบการณ์ตรง

3. สอนโดยผ่านสื่อ เช่น ทางวิทยุกระจายเสียงในหมู่บ้าน โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ โปสเตอร์

โดยสรุป การศึกษาชุมชน เป็นการศึกษาที่ประชาชนทุกเพศทุกวัยร่วมมือกันใช้โรงเรียนและทรัพยากรในชุมชน เพื่อพัฒนาชุมชน กลุ่มคนและตนเองในด้านต่าง ๆ คือ ด้านชุมชน ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม ด้านทักษะวิชาชีพ และด้านวิชาชีพ อาจจัดรูปแบบการเรียนการสอนเป็นรายบุคคล เป็นกลุ่มหรือสอนโดยผ่านทางสื่อ เป็นต้น

สะอาด ธรรมวัตร (2529 : 10 - 11) กล่าวว่าภารกิจของโรงเรียน คือ การจัดการเรียนการสอนนักเรียน และการให้บริการชุมชน โดยมีภารกิจในการพัฒนาคุณภาพของคนเพื่อให้สามารถปรับตัว และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีหน้าที่สร้างสรรค์ความรู้ทางวิชาการให้บริการแก่สังคม ทำนุบำรุงวัฒนธรรม ตลอดจนทำหน้าที่เป็นผู้นำช่วยเหลือสังคม เพื่อให้สังคมได้พัฒนาขึ้นในทุกด้าน

เพ็ญแข ประจนปัจจนึก (2533 : 4) กล่าวว่า ในทางสังคมวิทยาเชื่อว่าสถาบันการศึกษามีหน้าที่สำคัญ 3 ประการ คือ ถ่ายทอดวัฒนธรรมจากคนรุ่นหนึ่งไปอีกรุ่นหนึ่ง ฝึกฝนเพื่อสามารถปฏิบัติบทบาทหน้าที่พิเศษที่จำเป็น เปลี่ยนแปลง แก้ไข วัฒนธรรมโดยส่งเสริมสร้างสิ่งค้นคว้าหรือความรู้ใหม่

สถาบันการศึกษาจึงมีบทบาทที่สำคัญต่อการพัฒนาชนบท เพราะสถาบันการศึกษาทำหน้าที่ให้การศึกษาฝึกฝนอบรมให้ประชาชนมีความรู้ ความสามารถประกอบอาชีพได้พึ่งตนเองได้ ให้บริการประสานงานและให้ความร่วมมือกับชุมชน

ในการบริการที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนนั้น นักวิชาการได้ให้ข้อเสนอแนะไว้หลายประการ สรุปประเด็นสำคัญได้ดังต่อไปนี้ (ธงชัย จันทร์รุ่งเรือง . 2543 : 8 ; อ้างอิงจากสงัด อุรานันท์ , 2526)

1. การให้บริการต้องมุ่งให้บริการที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนหรือผู้รับบริการเป็นหลัก (มิใช่เพื่อสนองความต้องการหรือความสะดวกสบายของผู้ให้บริการเป็นหลัก) ด้วยการให้ทุกฝ่ายหันหน้าเข้าหากันในการระบุถึงปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่พบ รวมทั้งร่วมกันหาแนวทางแก้ไขเพื่อให้เกิดประโยชน์กับทุกฝ่ายที่มารับบริการ

2. ราชการต้องฟังเสียงประชาชนให้มากขึ้น และควรให้ประชาชนผู้ใช้บริการได้เข้ามามีส่วนร่วมในการคิดหารูปแบบการให้บริการที่ดีและเหมาะสม (ผ่านทาง People's Panel)

3. เข้าใจต่อความรู้สึกและเอาใจใส่เพื่อให้เข้าถึงความต้องการที่แท้จริงของบุคคลกลุ่มต่าง ๆ เพื่อการตอบสนองความต้องการได้อย่างตรงจุดตรงประเด็นมากยิ่งขึ้น อาทิ กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มคนพิการ กลุ่มผู้หญิง เด็ก ครอบครัว องค์กรธุรกิจ เป็นต้น

4. ให้บริการที่สะท้อนถึงความเป็นอยู่ที่แท้จริงของประชาชน (Service that Reflect Real Lives) รวมทั้งสร้างกระบวนการที่เอื้อต่อการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในกลุ่มต่าง ๆ

5. มีระบบให้บริการแบบเบ็ดเสร็จ (One - Stop Shops) ซึ่งอาจเป็นการให้การบริการทางโทรศัพท์ ทางอินเตอร์เน็ต หรือการให้บริการตามสถานที่ต่าง ๆ เพื่อความสะดวกแก่ผู้รับบริการ

6. ส่งเสริมให้มีการรวมการให้บริการที่คล้ายคลึงกันของบางหน่วยงานเข้าด้วยกัน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการให้บริการ และเพื่อลดค่าใช้จ่ายการดำเนินการภาครัฐลง

จากงานวิจัยของสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2548: บทคัดย่อ) ระบุว่าแนวทางที่ควรดำเนินการในอนาคตเพื่อให้การจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมีประสิทธิภาพสูงสุด มีดังนี้ **ด้านหลักสูตร** ควรพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสังคมในอนาคต มีการติดตามผลการใช้หลักสูตรเพื่อนำไปสู่การแก้ไขอย่างจริงจัง ควรมีการรวมกลุ่มสถานศึกษาเพื่อร่วมกันปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร เช่น ภายในภูมิภาค / เขตพื้นที่ จะทำให้มีทิศทางการพัฒนาผู้เรียนชัดเจนยิ่งขึ้น **ด้านการจัดการเรียนการสอน** ควรจัดการเรียนการสอนที่เน้นการบูรณาการให้หลากหลายมากยิ่งขึ้น จัดการเรียนการสอนหลาย ๆ วิธี โดยคำนึงถึงความรู้ความสามารถ และความต้องการของผู้เรียน และให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน ควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน **ด้านบุคลากร** ควรส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ควรจัดหาบุคลากรเฉพาะสาขาวิชาให้ครบ และจัดครูผู้สอนให้สอนตรงกับสาขาที่เรียนและความถนัด **ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน** ควรรณรงค์ให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างจริงจังและต่อเนื่อง และควรพัฒนาให้ความรู้แก่ผู้ที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาทุกฝ่าย

1.2 การปฏิรูปการศึกษา

การปฏิรูปการศึกษาเพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 เมื่อมีผลบังคับใช้ ซึ่งรัฐจะต้องจัดการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี และจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างน้อย 12 ปี โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ดังนั้นจึงต้องมีการปฏิรูปในหลาย ๆ ด้าน เช่น ปฏิรูประบบการบริหาร ปฏิรูปการเรียนรู้ ในการปรับระบบการจัดการนี้ จึงเกิดระบบใหม่ของการศึกษาที่เปิดโอกาสให้ครอบครัว ชุมชน เอกชน สถาบันทางสังคม และสถานประกอบการได้มีส่วนในการจัดการศึกษามากขึ้น ดังเช่นในมาตรา 8 และ มาตรา 9 ใน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น นอกจากนี้ยังมีความคิดเห็นของนักวิชาการอีกหลายท่านเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษา เช่น

กล้า สมตระกูล (2543 : 25) กล่าวว่า หากจะสรุปถึงสาระสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มีสาระเด่นหลายประการด้วยกัน ประการแรก คือการปฏิรูปโครงสร้างราชการของหน่วยงานในแวดวงการศึกษาครั้งใหญ่ด้วยการรวม 1 กระทรวง 1 ทบวง และ 1 สำนักงาน ประการที่สอง คือการกระจายอำนาจจากส่วนกลางลงสู่ท้องถิ่น (เขตพื้นที่การศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) ควรปล่อยให้เขตพื้นที่การศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้มีโอกาส คิดเอง ทำเองบ้าง เพราะชุมชนเข้าใจปัญหาและความต้องการในท้องถิ่นได้ดีกว่า ซึ่งสอดคล้องกับหลักการของปวงชนเพื่อการศึกษา (All for Education) ประการที่สามของการปฏิรูป คือ การเปลี่ยนแปลงสังคมของระบบการศึกษา (ในโรงเรียน) มาเป็นสังคมการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning Society) ในหลักการของการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for All)

สมชาย เทพแสง (2544 : 19 - 20) กล่าวว่า สิ่งที่มีส่วนผลักดันการปฏิรูปการศึกษาให้เป็นรูปธรรมนั้น จำเป็นต้องทำความเข้าใจแก่นสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาให้เข้าใจชัดเจน เพื่อจะได้ร่วมมือร่วมใจจัดอบรมสัมมนา ส่วนการบริหารทั่วไปมีข้อปลีกย่อยค่อนข้างมากโดยเฉพาะในด้านการสนับสนุนการศึกษา ทั้งที่เป็นงานธุรการ งานบริการต่าง ๆ รวมทั้งงานสัมพันธ์กับชุมชนด้วย การส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนในการบริหารงานนี้ถือว่าเป็นนิมิตใหม่ของวงการศึกษา เป็นผลมาจากการมีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับ พ.ศ. 2540 ความเสมอภาคทางการศึกษา หลักการนี้ถือว่ามนุษย์ทุกคนมีความเท่าเทียมกันไม่มีการแบ่งชนชั้นวรรณะ จึงส่งเสริมและเปิดโอกาสให้เยาวชนทุกคนหรือคนในชุมชนได้มีโอกาสในการศึกษาตามปรัชญาที่ว่า การศึกษาเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต จึงมีผลให้มีการตื่นตัวในด้านการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการทำงาน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องใด เราถือว่า “เสียงประชาชนเป็นเสียงสวรรค์” ดังนั้นการปฏิรูปการศึกษาจึงเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรท้องถิ่น องค์กรอิสระต่าง ๆ เข้ามามีบทบาทในโรงเรียนมากขึ้นทั้งในด้านการให้คำปรึกษาต่าง ๆ การ

ระดมทรัพยากรมาช่วยในการพัฒนาโรงเรียน โรงเรียนจะมีลักษณะเป็นโรงเรียนชุมชน (Community School) มากขึ้น

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2549 : ออนไลน์) ได้สรุปสาระสำคัญของยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาไทย พ.ศ. 2548 – 2551 ที่มีส่วนผลักดันการปฏิรูปการศึกษาให้เป็นรูปธรรม ประการหนึ่ง คือ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเอกชน ชุมชน พ่อแม่ผู้ปกครอง องค์กรสังคมต่าง ๆ ในการจัดการศึกษา เพื่อส่งเสริม สนับสนุน ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และ สนับสนุนการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ อย่างหลากหลายและเพื่อระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ จากทุกภาคของสังคม โดยรัฐมีมาตรการส่งเสริมและจูงใจให้เอกชน ชุมชน ครอบครัว สถานประกอบการ และองค์กรอื่น เข้ามาร่วมจัดการศึกษามากขึ้น ทั้งการสนับสนุนด้านวิชาการ ให้คำปรึกษา แนะนำ และสิทธิประโยชน์อื่นแก่ผู้จัด หรือสนับสนุนการจัดการศึกษา นอกจากนี้ยังกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการศึกษาเพื่อส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่การศึกษา และวางแผนพัฒนาการศึกษา เพื่อแก้ปัญหาสังคมและความยากจน อีกทั้งให้ความสำคัญกับการพัฒนาหลักสูตร การเรียนการสอน การพัฒนาบุคลากร และส่งเสริมวิทยฐานะที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการพัฒนาของชุมชน

กมล สุดประเสริฐ และสุนทร สุนันท์ชัย (2541 : 170) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม (Participation) ชุมชนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนได้รับการพิจารณาว่าเป็นเรื่องที่สำคัญในยุคโลกาภิวัตน์ และเป็นพื้นฐานของประชาธิปไตยที่สังคมปรารถนา วิสัยทัศน์ด้านนี้นับเป็นวิสัยทัศน์ด้านกระบวนการให้วิสัยทัศน์ด้านอื่น ๆ มีความเป็นจริง ในประเทศสหรัฐอเมริกากำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนว่า ปี ค.ศ. 2000 โรงเรียนทุกแห่งจะต้องส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนที่ทำให้บิดามารดา ผู้ปกครอง นักเรียนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความก้าวหน้าของเด็กในด้านสังคม อารมณ์และด้านวิชาการ โดยให้ร่วมมือกับสถานศึกษาพัฒนาโรงเรียน และครูให้มีมาตรฐานที่ประกันคุณภาพได้ นับเป็นหลักการที่สำคัญที่ว่า “การพัฒนาที่ยั่งยืนนั้นอยู่บนพื้นฐานของประชาชน” สำหรับประเทศไทยการพัฒนาคุณภาพทรัพยากรมนุษย์ให้สามารถแข่งขันกับนานาประเทศได้ควรมีระบบการศึกษาต่อเนื่อง โดยยึดความร่วมมือจากหน่วยงานภาคเอกชนและส่วนอื่น ๆ เข้ามาช่วยให้มากขึ้น เน้นเทคโนโลยีสาระสนเทศและการศึกษาตลอดชีวิต

การศึกษาตลอดชีวิตเป็นผลรวมของการศึกษา ในระบบโรงเรียน การศึกษานอกระบบโรงเรียน (Nonformal Education) และการศึกษาอย่างไม่เป็นทางการหรือการศึกษาตามอัธยาศัย (Informal Education) การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสิ่งต่าง ๆ ในปัจจุบันทำให้ประชาชนต้องการการศึกษาตลอดชีวิต สังคมโลกต้องพบกับปัญหาที่ซับซ้อนมากขึ้นทุกวัน บางปัญหาจะต้องมีการแก้ไขอย่างมีระเบียบเป็นระบบจึงจะสำเร็จ แต่ละคนจึงต้องสร้างสมความรู้ของตนเพื่อที่จะนำมาปรับตัวให้

เข้ากับภาวะสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การอุตสาหกรรม การปรับตัวให้เข้ากับอิทธิพลภายนอก (สังคมและเศรษฐกิจ) นั้นต้องอาศัยการตัดสินใจของแต่ละบุคคล บุคคลจึงต้องมีการศึกษาตลอดชีวิต ซึ่งทำให้ชีวิตประสบความสำเร็จและการพัฒนาบุคลิกภาพของตนเอง จากจุดมุ่งหมายดั่งกล่าวมาแล้วเห็นได้ว่าการปรับตัวนั้นต้องอาศัยวิธีการใหม่ ๆ ดังนั้นอุดมการณ์ของการศึกษาตลอดชีวิตจึงมุ่งประโยชน์ที่จะได้รับในปัจจุบันเน้นวิธีการใหม่ ๆ เพื่อการปรับตัวของตนเองกับโลกปัจจุบัน (สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. 2529 : 13)

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้ให้ความสำคัญในการจัดการศึกษาที่ให้ชุมชนมีส่วนในการจัดการศึกษา และจัดการศึกษาเป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน ซึ่งการที่จะจัดการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชนได้นั้น ต้องร่วมมือร่วมใจกันทุกฝ่าย โดยเฉพาะหน่วยงานทางการศึกษา การจัดบริการให้ชุมชนไม่ว่าจะเป็นด้านวิชาการ ด้านอาชีพ ด้านพัฒนาคุณภาพชีวิต การจัดบริการการศึกษาตามอัธยาศัยส่งเสริมให้เครือข่ายการเรียนรู้และเป็นแนวทางการดำเนินกิจกรรมในการให้บริการชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ส่งเสริมให้โรงเรียนมีการเชื่อมโยงและประสานสัมพันธ์ ให้เกิดความร่วมมือช่วยเหลือกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชนท้องถิ่น เอกชนและหน่วยงานอื่น ๆ ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และการพัฒนาคุณภาพชีวิตในด้านต่าง ๆ ให้กับนักเรียน และประชาชนในชุมชน จะเห็นได้ว่า โรงเรียนสามารถจัดบริการให้ชุมชนในด้านวิชาการและพัฒนาการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง เกิดเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชน

1.3 มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ในการดำเนินการตามหมวด 6 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติในหลักการ มาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้ให้ความเห็นชอบแล้วทั้ง 27 มาตรฐาน 91 ตัวบ่งชี้ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ มาตรฐานการศึกษาด้านตัวผู้เรียน มาตรฐานการศึกษาด้านกระบวนการ และมาตรฐานการศึกษาด้านปัจจัย (รุ่ง แก้วแดง. 2544 : 66) การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพนั้น จำเป็นที่สถานศึกษาจะต้องมีมาตรฐานและตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษาที่ชัดเจนพัฒนาการดำเนินงานให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน และเปิดเผยผลการดำเนินงานให้ชุมชนหรือผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเพื่อกำหนดมาตรฐานการศึกษาขึ้น เพื่อให้สถานศึกษาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานให้บรรลุผล โดยได้ให้ความหมายของมาตรฐานการศึกษาว่าหมายถึง “ข้อกำหนดทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของการศึกษา เป็นคุณภาพการศึกษาที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา และเพื่อใช้เป็น

หลักในการเทียบเคียงสำหรับการดูแล การตรวจสอบ การประเมินผล และการประเมินคุณภาพการศึกษา” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544 : คำนำ ; อ้างอิงจาก. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2542)

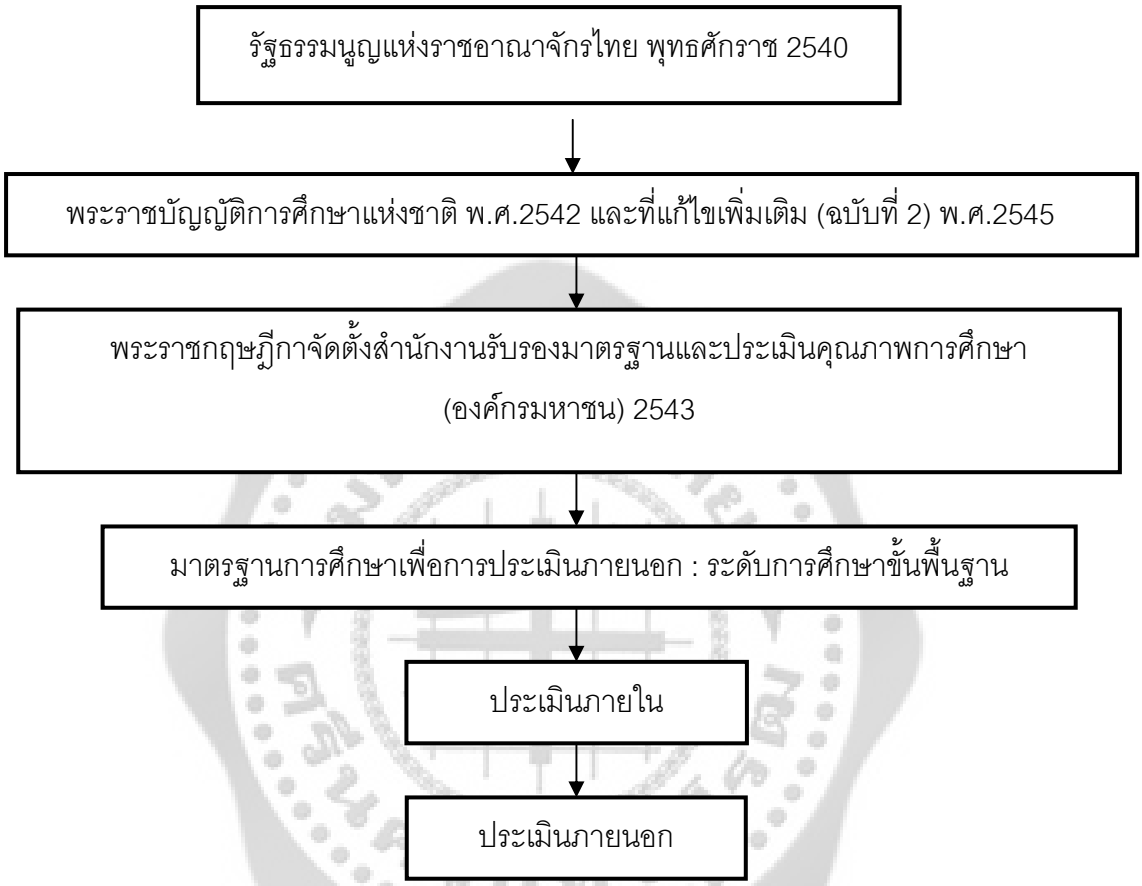

ภาพประกอบ 1 ความเชื่อมโยงระหว่างเป้าหมายการศึกษากับการประกันคุณภาพ
ที่มา : รุ่ง แก้วแดง. (2544). *ประกันคุณภาพการศึกษาทุกคนทำได้ไม่ยาก*. หน้า 67

จากภาพประกอบ 1 ความเชื่อมโยงระหว่างเป้าหมายการศึกษากับการประกันคุณภาพการศึกษา จะเห็นได้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษามีความสัมพันธ์และสอดคล้องกับเป้าหมายการศึกษาที่พัฒนามาโดยลำดับ นับตั้งแต่เป้าหมายในรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ภารกิจของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาจนถึงมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินภายนอก และจะได้มีการประเมินเพื่อประกันคุณภาพทั้งภายในและภายนอกให้ตรงกับเป้าหมายการศึกษาของชาติ (รุ่ง แก้วแดง. 2544 : 67)

สำหรับในช่วง 5 ปีแรก หรือรอบแรกของการประเมิน ได้คัดเลือก 14 มาตรฐาน 53 ตัวบ่งชี้ เพื่อใช้ในการประเมินภายนอก สำหรับสถานศึกษานำร่อง ถึงอย่างไรก็ดีสถานศึกษาทุกแห่งต้องถูกประเมินภายนอกตามที่ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดไว้ในหมวดที่ 6 ว่าทุกสถานศึกษาต้องผ่านการประเมินคุณภาพทางการศึกษา

2. นโยบายการศึกษาของกรุงเทพมหานคร โดยสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร

สำนักการศึกษา. (2551). *แผนบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2552 - 2555.* หน้า 1-3 ได้กล่าวถึงนโยบายการจัดทำแผนบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2552-2555 และผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครได้มอบนโยบายการกำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนากรุงเทพมหานคร 12 ปี (กรุงเทพ ฯ ปี 2563) เมื่อวันที่ 28 พฤษภาคม 2551 ให้กรุงเทพมหานครเป็น "มหานครน่าอยู่อย่างยั่งยืน" หรือ "Sustainable Metropolis" ซึ่งหมายถึงให้กรุงเทพมหานครเป็นศูนย์กลางภูมิภาค เจริญก้าวหน้าทัดเทียมเมืองชั้นนำและมีสิ่งแวดล้อมที่ดี โดยได้กำหนดยุทธศาสตร์หลักในการพัฒนา 5 ยุทธศาสตร์ด้วยกัน คือ

1. ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานแบบบูรณาการเพื่อมุ่งสู่การเป็นศูนย์กลางภูมิภาค (Strengthening Infrastructure for Regional Mega-City)
2. ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาศักยภาพเมืองเพื่อก้าวทันการแข่งขันทางเศรษฐกิจและเป็นมหานครแห่งการเรียนรู้ (Developing Strong Economy and Knowledge-based Society)
3. ยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนากรุงเทพมหานครให้เป็นมหานครแห่งสิ่งแวดล้อม (Striving for Green Bangkok)
4. ยุทธศาสตร์ที่ 4 พัฒนากรุงเทพมหานครให้เป็นมหานครแห่งคุณภาพชีวิตที่ดีและมีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม (Providing Good Quality of Life in Cultural Mega-City)
5. ยุทธศาสตร์ที่ 5 พัฒนาระบบบริหารจัดการเพื่อเป็นต้นแบบด้านการบริหารมหานคร (Mastering Best Service and Mega-City Management)

วิสัยทัศน์ (Vision) กรุงเทพมหานครเป็นศูนย์กลางของภูมิภาค เจริญก้าวหน้าทัดเทียมเมืองชั้นนำ มีสิ่งแวดล้อมที่ดี และเป็นมหานครน่าอยู่อย่างยั่งยืน

ความเป็นมาการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร

กรุงเทพมหานครมีอำนาจหน้าที่ในการจัดการศึกษาตั้งแต่เริ่มสถาปนาในปี พ.ศ.2515 ตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 335 โดยรับโอนการจัดการศึกษาจาก 2 หน่วยงาน คือ เทศบาลนครหลวงและองค์การบริหารนครหลวงกรุงเทพธนบุรี ซึ่งหน่วยงานทั้ง 2 ได้ถือกำเนิดเมื่อ พ.ศ.2514 จากประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 24 และ 25 โดยเทศบาลนครหลวงกรุงเทพธนบุรี เป็นการยุบรวมกัน และรับโอนการจัดการศึกษาจากเทศบาลนครกรุงเทพและเทศบาลนครธนบุรี ทั้งนี้โดยเทศบาลทั้ง 2 รับโอนการจัดการศึกษามาจากกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อปี พ.ศ.2481 และองค์การบริหารนครหลวงกรุงเทพธนบุรี เป็นการยุบรวมกัน และรับโอนการจัดการศึกษาจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครและองค์การบริหารส่วนจังหวัดธนบุรี โดยองค์การทั้งสองโอนการจัดการศึกษามาจากกระทรวงศึกษาธิการเมื่อปี พ.ศ.2509

การจัดการศึกษาในพื้นที่ของกรุงเทพมหานคร นับตั้งแต่จัดตั้งโรงเรียนทวยราษฎร์ขึ้นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2427 ที่วัดมหรรณพาราม และขยายออกไปโดยจัดตั้งองค์กรรับผิดชอบเป็นกรมศึกษาธิการเมื่อปี พ.ศ.2430 และเป็นกระทรวงธรรมการเมื่อปี พ.ศ.2435 นั้น ต่อมาในปี พ.ศ. 2441 ได้มีโครงการศึกษาเกิดขึ้น โดยแบ่งความรับผิดชอบให้กรมศึกษาธิการของกระทรวงศึกษาธิการจัดการศึกษาในกรุงเทพมหานคร และให้กระทรวงมหาดไทยจัดการศึกษาในหัวเมืองร่วมกับพระสงฆ์ ภายหลังได้มีการขยายการศึกษาภาคบังคับออกไปถึงระดับตำบลระหว่างปี พ.ศ.2454 ถึง พ.ศ.2474 มีหน่วยงานที่รับผิดชอบการประถมศึกษา 3 กระทรวง คือ

1. กระทรวงนครบาล รับหน้าที่จัดการศึกษาระดับประถมศึกษาในส่วนกลาง
2. กระทรวงมหาดไทย รับหน้าที่จัดการศึกษาระดับประถมศึกษาในส่วนภูมิภาค
3. กระทรวงธรรมการ ทำหน้าที่ประสานงานให้การศึกษาเป็นไปตามนโยบาย (รายงานการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร. 2550 : 18)

กรุงเทพมหานครโดยสำนักการศึกษาได้ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาเพื่อให้โรงเรียนมีมาตรฐานสู่สากล นักเรียนมีคุณภาพการศึกษาได้มาตรฐาน ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้บริหารคุณภาพ ครูเป็นครูมืออาชีพ ให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ทันโลกยุคใหม่โดยใช้ทักษะด้านเทคโนโลยีการสื่อสารไอซีทีสามารถพึ่งพาตนเองได้ในการเรียนรู้ กรุงเทพมหานครได้กำหนดยุทธศาสตร์การศึกษาไว้ 3 ประเด็นสำคัญ ได้แก่

1. มุ่งเน้นให้นักเรียนมีความสมดุลและถึงพร้อมทั้งด้านความรู้และคุณธรรม
2. ให้มีสิทธิและโอกาสเสมอกันอย่างไม่มีเงื่อนไขในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี อย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย

3. ยกระดับการเรียนรู้ของนักเรียนให้มีคุณภาพมาตรฐาน เน้นกระบวนการที่สอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

สำนักงานยุทธศาสตร์การศึกษา สำนักการศึกษา. (2550). *สรุปผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการ ประจำปี พ.ศ.2550.* หน้า 25. ได้กล่าวถึงโครงการและกิจกรรมตามแผนปฏิบัติราชการ ประจำปี พ.ศ.2550 ของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ไว้ดังนี้

งานโครงการและกิจกรรม

ด้านวิชาการได้แก่

1. โครงการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เป็นการจัดอบรมสัมมนาผู้บริหารโรงเรียน อบรมครูการศึกษาพิเศษ จัดซื้อสื่อให้โรงเรียน จัดทำเอกสารการเตรียมความพร้อมสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ สัมมนาศึกษาดูงานผู้บริหาร

2. โครงการส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการตรวจสอบหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการสอนของโรงเรียนด้านการคิดวิเคราะห์

3. โครงการความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เป็นการอบรมเชิงปฏิบัติการให้กับผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน

4. โครงการเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ภาษาไทย เป็นการอบรมหลักสูตรสร้างผู้นำครูภาษาไทย จัดทำคู่มือเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ภาษาไทย จัดกิจกรรมการประกวดแข่งขันความสามารถด้านภาษาไทยให้กับนักเรียนและครู

5. โครงการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ เป็นการจัดพิมพ์เอกสารแนวทางการจัดการเรียนรู้โรงเรียนต้นแบบ ประชุมปฏิบัติการและศึกษาดูงานการจัดการเรียนรู้โรงเรียนต้นแบบ ประชุมชี้แจงแนวทางการจัดประกวดห้องปฏิบัติการ จัดประกวดห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ จัดประกวดโครงการวิทยาศาสตร์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 เพื่อให้ครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจสามารถจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจสามารถจัดห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะทางวิทยาศาสตร์แก่นักเรียนให้สามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเองโดยปฏิบัติจริงและสามารถสรุปองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง

6. โครงการค่าใช้จ่ายโครงการเพิ่มพูนประสิทธิภาพด้านการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ เป็นการสัมมนาศึกษาดูงานด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และการจัดการใช้ห้องปฏิบัติการ จัดแข่งขันความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์และโครงงานของนักเรียน พิมพ์เอกสารแนวการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์

7. โครงการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ เป็นการอบรมให้กับครูผู้สอน

คณิตศาสตร์ เรื่องการจัดค่ายคณิตศาสตร์ระดับประถมศึกษา เรื่องการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ เรื่องคิดเลขเร็วโดยใช้ลูกคิด จัดซื้ออุปกรณ์สำหรับศูนย์ปฏิบัติการโรงเรียนต้นแบบ จัดประกวดแข่งขันความสามารถด้านคณิตศาสตร์สำหรับครูและนักเรียน เพื่อให้ครูเห็นคุณค่าของการนำทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ครูมีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ที่หลากหลาย และพัฒนาผู้เรียนเต็มตามศักยภาพ เพื่อให้ครูสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมให้นักเรียนเป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ และมีเจตคติที่ดีในการเรียนคณิตศาสตร์ เพื่อส่งเสริมให้โรงเรียนต้นแบบการสอนคณิตศาสตร์จัดกิจกรรมที่เป็นแบบอย่างได้

8. โครงการพัฒนาครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา เป็นการอบรมครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา เรื่องการเคลื่อนไหวขั้นพื้นฐาน อบรมพลศึกษาวิถีพุทธ กีฬาลีลาศ สัมมนาผู้ตัดสินกีฬานักเรียน จัดพิมพ์เอกสารประกอบการอบรมกีฬาลีลาศ เพื่อให้ครูพลศึกษามีมาตรฐานโดยใช้วิทยาศาสตร์การกีฬา เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ความมีวินัยของครูพลศึกษา เพื่อพัฒนาวิชาการด้านเอกสารประกอบการสอน และการฝึกซ้อมกีฬาลีลาศ เพื่อพัฒนาศักยภาพของครูพลศึกษาด้านการกีฬา เพื่อพัฒนาศักยภาพครูผู้สอนด้านกีฬาลีลาศให้ได้มาตรฐานยิ่งขึ้น

9. โครงการโรงเรียนวิถีพุทธ วิถีธรรม เป็นการประชุมปฏิบัติการจัดทำตัวชี้วัด สัมมนาศึกษาดูงาน สัมมนาผู้บริหารโรงเรียน ศึกษานิเทศก์และผู้เกี่ยวข้อง ศึกษาและพัฒนาโรงเรียน 4 ระยะ จัดค่ายจริยธรรมนักเรียน

10. โครงการสอนภาษาจีนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

11. โครงการส่งเสริมนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทุกกลุ่มสาระ เป็นการอบรมการพัฒนาความคิดด้วยหมากล้อมให้กับนักเรียน อบรมคอมพิวเตอร์เขียนโปรแกรมสร้างสรรค์ เขียนการ์ตูนเคลื่อนไหว การสร้างเว็บไซต์ การจัดแข่งขันด้าน ICT ให้กับนักเรียน

12. โครงการโรงเรียนสองภาษา สังกัดกรุงเทพมหานคร จ้างครูชาวต่างประเทศช่วยสอน ป.1 - ป.6 ในหลักสูตรภาษาอังกฤษและภาษาจีน ซื้อแบบเรียน แบบฝึกหัด คู่มือครู หนังสืออ่านเสริม สื่อประกอบการเรียนการสอน

13. โครงการค่ายภาษาอังกฤษ โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เป็นการฝึกอบรมทักษะผู้นำค่ายภาษาอังกฤษ จัดค่ายภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 ตัวแทนเครือข่าย

14. โครงการสัมมนาศึกษาดูงานด้านพระพุทธศาสนา ณ ประเทศอินเดีย-เนปาล เพื่อเพิ่มประสบการณ์ในการถ่ายทอดความรู้เรื่องพระพุทธศาสนาและหลักสูตรแก่ครู ตลอดจนให้มีโอกาสจาริกแสวงบุญ ณ พุทธสังเวชนียสถาน 4 ตำบล

15. โครงการพัฒนาการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

16. โครงการจัดงานรำลึกสุนทรภู่เชิดชูวรรณศิลป์

17. โครงการห้องเรียนสีเขียว

18. โครงการรักการอ่าน

19. โครงการตรวจสายตาเด็ก (รายงานการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร. 2550 : 18)

20. โครงการค่าย SMART SCHOOL มีจำนวน 3 กิจกรรม เป็นการอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับกิจกรรมค่าย SMART SCHOOL ด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบ Discovery Learning Process เพื่อพัฒนาผู้บริหารและครูของโรงเรียนให้มีความรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ด้านการบริหารจัดการ

21. โครงการพัฒนาครูแกนนำเพื่อเป็นต้นแบบการปฏิรูปการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินการสร้างเครือข่ายปฏิรูปการเรียนรู้ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาครูแกนนำและครูเครือข่ายปฏิรูปการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

22. โครงการปรับปรุงโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนต้นแบบคุณภาพมาตรฐาน 10 โรงเรียน เพื่อปรับปรุงภูมิทัศน์ของโรงเรียนให้มีความสวยงาม เพื่อปรับปรุงห้องสมุดให้เป็นห้องสมุดอิเล็คทรอนิกส์ เพื่อจัดทำห้องออกกำลังกาย เพื่อจัดทำสนามเด็กเล่นที่มีความปลอดภัย

23. โครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นผู้จัดการความรู้ในการสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนโดยใช้กระบวนการพัฒนาเชิงระบบ เพื่อโรงเรียนมีระดับคุณภาพของมาตรฐานสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

24. โครงการพัฒนาบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาสื่อเทคโนโลยี เพื่อพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาของกรุงเทพมหานครให้มีความรู้และทักษะด้านการวิจัยและพัฒนาสื่อเทคโนโลยี เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยไปปรับใช้ในกระบวนการบริหารจัดการสื่อการเรียนรู้และการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

25. โครงการพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา เพื่อส่งเสริมให้ข้าราชการครูกรุงเทพมหานคร บุคลากรทางการศึกษาและข้าราชการในหน่วยงานของสำนักการศึกษาได้เพิ่มพูนทักษะและความรู้ความเข้าใจด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา เพื่อให้ข้าราชการกรุงเทพมหานครสามารถนำเทคนิควิธีการใหม่ ๆ ด้านเทคโนโลยีทางการศึกษาไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

26. โครงการความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

(เครือข่ายโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์) เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครให้มีคุณภาพมาตรฐาน ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 เพื่อส่งเสริมการร่วมมือในการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานครกับมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์และโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของศักยภาพบุคลากรในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครและผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนาโรงเรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้และมีเวทีในการแสดงศักยภาพร่วมกันเต็มความสามารถ

สำนักงานยุทธศาสตร์การศึกษา สำนักการศึกษา. (2550). *สรุปผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการ.* หน้า 25-84. **ด้านการพัฒนาและร่วมกิจกรรมชุมชน** เพื่อให้การจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานครสอดคล้องกับสภาพความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ เป็นการสร้างกลยุทธ์ใหม่ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สามารถตอบสนองความต้องการของบุคคล สังคมไทย สถานศึกษาจึงจัดให้มีโครงการต่าง ๆ ด้านการพัฒนาและร่วมกิจกรรมชุมชน ได้แก่

1. โครงการส่งเสริมสถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน เพื่อส่งเสริมบรรยากาศของแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ร่วมกันของครู ผู้เรียน และชุมชน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้

2. โครงการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครด้วยระบบเครือข่าย เป็นการประเมินเครือข่ายโรงเรียน 80 เครือข่าย อบรมเทคนิคการบริหารโรงเรียนให้กับผู้บริหาร เพื่อให้เครือข่ายโรงเรียนมีการบริหารเชิงระบบ มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ เพื่อให้เครือข่ายโรงเรียนได้ใช้ผลการประเมินนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการทำงานของเครือข่ายโรงเรียน เพื่อผู้บริหารโรงเรียนและผู้เกี่ยวข้องมีความรู้ทักษะในการบริหารจัดการโรงเรียน

3. โครงการการประกวดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เป็นการประกวดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนสำนักงานเขตละ 1 โรงเรียน จัดมอบรางวัลและโล่แก่โรงเรียนที่ชนะการประกวด พาครูและนักเรียนในโรงเรียนที่ชนะการประกวดไปศึกษาดูงาน

4. โครงการพัฒนาการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพแขนงงานเกษตร เป็นการศึกษาดูงานมหกรรมพืชสวนโลกของผู้บริหารโรงเรียน ครูเกษตรและผู้เกี่ยวข้อง จัดประชุมเชิงปฏิบัติการผู้บริหารโรงเรียนและครูเกษตร เพื่อพัฒนาผู้บริหารและครูเกษตรนำความรู้เกษตรแผนใหม่ไปพัฒนานักเรียนโดยคำนึงถึงสภาพแวดล้อม เพื่อส่งเสริมทักษะเทคนิคการจัดการเรียนรู้ด้วยนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อสร้างรูปแบบการสอนกลุ่มการงานอาชีพและเทคโนโลยี แขนงงานเกษตรอย่างเป็นระบบและสามารถบูรณาการในกลุ่มวิชาได้อย่างสร้างสรรค์

5. โครงการพัฒนาคุณภาพโครงการอาหารกลางวันโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เป็นการ

ประชุมชี้แจงและประเมินคุณภาพโครงการอาหารกลางวัน ประชุมปฏิบัติการครูผู้สอนการงานอาชีพและเทคโนโลยีและผู้เกี่ยวข้องกับการจัดทำสื่อประเภทหนังสืออ่านประกอบ หนังสืออ่านเพิ่มเติม ให้กับครูและผู้เกี่ยวข้อง ประชุมสรุปผลการดำเนินงานและจัดแสดงนิทรรศการ กิจกรรมของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินตามเกณฑ์ จัดพิมพ์หนังสือสรุปผลการดำเนินงานการประเมินคุณภาพโครงการอาหารกลางวัน

6. โครงการมหกรรมดนตรีไทยและการแสดงของนักเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เป็นการอบรมเชิงปฏิบัติการครูสอนดนตรีไทยและนาฏศิลป์และการแสดง ให้กับครู ฝึกซ้อมการบรรเลงดนตรีและนาฏศิลป์และจัดกิจกรรมซ้อมใหญ่ โดยมีนักเรียนแสดงดนตรีและนาฏศิลป์

7. โครงการอบรมพระธรรมวิทยากรสอนสาระพุทธศาสนาในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เป็นการจัดอบรมพระธรรมวิทยากร

8. โครงการค่าใช้จ่ายห้องเรียนในโลกกว้าง เพื่อให้โรงเรียนจัดกิจกรรมทัศนศึกษานอกสถานที่ ในลักษณะห้องเรียนในโลกกว้างได้อย่างทั่วถึงตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อจัดระบบการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาของโรงเรียนให้อยู่ในแนวเดียวกัน เพื่อเป็นการกระตุ้นให้หน่วยงานต่าง ๆ พัฒนาแหล่งการเรียนรู้ที่มีอยู่เพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สรุปผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการ สำนักงานยุทธศาสตร์การศึกษา สำนักการศึกษา.2550 : 25-84)

นอกจากแผนปฏิบัติราชการของสำนักการศึกษาซึ่งเป็นแผนแม่แบบให้โรงเรียนได้ปฏิบัติแล้ว ยังมีแผนปฏิบัติราชการของโรงเรียนแต่ละแห่งอาจปรับเพิ่มได้ เช่น

โรงเรียนวัดกำแพง สำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร. (2551). *แผนปฏิบัติราชการโรงเรียนวัดกำแพง สำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร.* หน้า 114-139. มีโครงการต่าง ๆ ดังนี้

ด้านการพัฒนาและร่วมกิจกรรมชุมชน ได้แก่

1. โครงการกีฬาสี เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้นำความรู้และประสบการณ์ที่ได้เรียนมาแล้วมาใช้เพื่อออกกำลังกายในการแข่งขันและแสดงออกด้านกีฬา การร่วมกันเป็นหมู่คณะและมีผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมด้วย

2. โครงการหนูน้อยกับธรรมะ เพื่อให้เยาวชนได้รู้จักการปฏิบัติตนตามหลักพระพุทธศาสนาได้อย่างเหมาะสม เพื่อปลูกฝังให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม มีจิตใจที่ดีงาม เพื่อให้ผู้เรียนมีความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์ของขนบธรรมเนียมประเพณีของไทย เพื่อให้นักเรียนรู้จักการเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชนที่จัดขึ้น

3. โครงการเสริมสร้างประชาธิปไตยในโรงเรียน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจใน

ระบอบประชาธิปไตย รู้จักเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น รู้จักการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ รู้จักการประสานประโยชน์ ร่วมกันคิด ร่วมกันตัดสินใจใช้เหตุผลเป็นสำคัญ และเสริมสร้างทัศนคติที่ดีระหว่างครู นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน

4. โครงการส่งเสริมจริยธรรมคุณธรรมตามหลักพระพุทธศาสนา เพื่อให้ผู้เรียนตระหนักและเห็นคุณค่าของคุณธรรมจริยธรรม และนำความรู้ความเข้าใจในจริยธรรมเป็นพื้นฐานในการประพฤติปฏิบัติตนในชีวิตประจำวัน เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตนและใช้หลักธรรม ร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมกันแก้ปัญหาตามวิถีทางประชาธิปไตย ได้แก่ กิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา กิจกรรมเข้าค่ายพุทธบุตร กิจกรรมสอบแข่งขันธรรมศึกษา กิจกรรมน้องไหว้พี่ ผู้น้อยไหว้ผู้อาวุโสกว่า กิจกรรมชมรมวิถีพุทธ วิถีธรรม นำวิถีไทย กิจกรรมพระสงฆ์ช่วยสอนจริยธรรมในโรงเรียน

5. โครงการโรงเรียนสัมพันธ์ชุมชน เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบ้าน วัดและโรงเรียน เพื่อสร้างศรัทธาให้ประชาชน เพื่อพัฒนาแก้ปัญหาของนักเรียน เพื่อเผยแพร่กิจกรรมของโรงเรียน เพื่อทราบความต้องการของผู้ปกครองและชุมชน เพื่อสนองความต้องการของชุมชน

6. โครงการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก เพื่อปลูกฝังค่านิยมในการดูแลสุขภาพอนามัยของตนเอง เพื่อลดความสูญเปล่าในทางการศึกษาเนื่องจากเจ็บป่วย เพื่อสนองนโยบายของรัฐให้ดูแลและควบคุมยุงลาย เพื่อส่งเสริมให้บุคลากรมีคุณภาพ เพื่อเป็นกำลังของชาติทั้งในปัจจุบันและอนาคต

7. โครงการเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน เพื่อปลูกฝังแนวคิดและแนวทางการดำเนินชีวิตแบบพอเพียงให้กับผู้เรียน ให้รู้จักใช้สิ่งของให้คุ้มค่า

8. โครงการครอบครัวรักการอ่าน เพื่อส่งเสริมการทำกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในครอบครัว เพื่อรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เพื่อปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน

9. โครงการเจ้าสัวน้อย เพื่อฝึกให้ผู้เรียนรู้จักใช้จ่ายในสิ่งที่จำเป็นอย่างประหยัดและอดออมจนเป็นนิสัยและนำไปปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวันของแต่ละครอบครัว (แผนปฏิบัติราชการโรงเรียนวัดกำแพง สำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร. 2551 : 114-139)

ด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ ได้แก่

1. โรงเรียนปลอดภัย เพื่อเป็นการรักษาความปลอดภัยในโรงเรียน ป้องกันอาชญากรรมที่อาจเกิดขึ้น เพื่อให้ผู้ปกครองเกิดความเชื่อมั่นในมาตรการรักษาความปลอดภัยของโรงเรียน เช่น กิจกรรมป้องกันอัคคีภัย (สรุปผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการ สำนักงานยุทธศาสตร์การศึกษาสำนักการศึกษา.2550 : 108)

2. โครงการจ้างเหมายามหรือจัดครูเวรดูแลทรัพย์สินและรักษาความปลอดภัยให้แก่โรงเรียน

สังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อให้ผู้เรียน ข้าราชการครู และบุคลากรในสถานศึกษามีความปลอดภัย เพื่อให้ชีวิตและทรัพย์สินของโรงเรียนมีความปลอดภัย (สรุปผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการ สำนักงานยุทธศาสตร์การศึกษาสำนักการศึกษา.2550 : 114)

3. โครงการโรงเรียนปลอดยาเสพติด เพื่อสนับสนุนการรณรงค์ป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ให้กับผู้เรียนแกนนำป้องกันยาเสพติด ในสถานศึกษา (สรุปผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการ สำนักงานยุทธศาสตร์การศึกษาสำนักการศึกษา.2550 : 116)

การจัดบริการด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ของแต่ละโรงเรียน อาจมีรายละเอียดเพิ่มเติมจากแผนแม่บทของสำนักการศึกษากรุงเทพมหานครได้อีก เช่น แผนปฏิบัติราชการ โรงเรียนวัดกำแพง สำนักงานเขตภาษีเจริญ 2551

1. โครงการพัฒนาอาคารสถานที่โดยใช้ยุทธศาสตร์ 5 ส. เพื่อให้ผู้เรียน ครูและบุคลากรของสถานศึกษามีความรับผิดชอบต่อหน้าที่และมีส่วนร่วมในการบริหารงานของหน่วยงานในการดูแลรักษาอาคารสถานที่ เพื่อใช้กิจกรรม 5 ส. เป็นพื้นฐานนำไปสู่ระบบบริหารงานคุณภาพมาตรฐาน เพื่อเป็นการพัฒนาอาคารสถานที่และการจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพภายในโรงเรียน ได้แก่ กิจกรรม Big Cleaning Day (บิค คลีนนิ่ง เดย์)

2. โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ด้วยการดูแล อนุรักษ์แหล่งเรียนรู้ให้ดีตลอดไป เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรัก ความภาคภูมิใจและมีเจตคติที่ดีในสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้

3. โครงการธนาคารขยะ เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในการรักษาสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนและชุมชน เพื่อส่งเสริมความเข้าใจของผู้เรียนและชุมชนในการคัดแยกขยะและการกำจัดขยะให้ถูกวิธีและเหมาะสม เพื่อเป็นการสร้างรายได้ทางอ้อม

4. โครงการการขออนุญาตใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียน เพื่อเป็นการจัดบริการให้ชุมชนได้มาใช้อาคารสถานที่ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ นอกเวลาราชการหรือวันหยุดราชการโดยยึดกฎและระเบียบข้อบังคับของทางโรงเรียน

3. แนวคิดและปรัชญาการให้บริการชุมชน

สำหรับคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2544 : 16) ได้กล่าวว่า สถานศึกษามีบทบาทหน้าที่ที่จะต้องจัดการศึกษาให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน เพื่อให้การประเมินของสถานศึกษาทุกแห่งอยู่บนบรรทัดฐานเดียวกัน ตามที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบอนุมัติมาตรฐานการศึกษาของชาติจำนวน 27 มาตรฐาน แต่ในการประเมินรอบแรกสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐานจะทำการประเมินเพียง 14

มาตรฐาน 53 ตัวบ่งชี้ ก่อนมาตรฐานและตัวบ่งชี้เหล่านี้ถือเป็นกรอบในการประเมินที่สถานศึกษาควรใช้เป็นเกณฑ์การตรวจสอบการดำเนินงานของตนเองด้วย

มาตรฐานการศึกษาที่กำหนดขึ้นมีหลายด้าน แต่ละด้านก็มีตัวบ่งชี้อีกหลายตัวบ่งชี้แต่ภายใต้เงื่อนไขข้อจำกัดของแต่ละสถานศึกษา ไม่ว่าจะมาจากปัจจัยใดก็ตามสถานศึกษาอาจทำการประเมินตนเองได้ไม่ครบทุก 27 มาตรฐานในช่วงเริ่มต้นของการประเมินตนเองสถานศึกษาควรทำการประเมินผลการดำเนินงานของตนเองตามมาตรฐานที่คณะรัฐมนตรีอนุมัติก่อนจำนวน 14 มาตรฐาน และอาจพิจารณาเพิ่มมาตรฐานหรือตัวบ่งชี้บางตัวซึ่งสอดคล้องกับจุดเน้นของทิศทางการพัฒนาของสถานศึกษา เพื่อให้ผลประเมินเกิดประโยชน์สูงสุด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544 : 17 - 23) สำหรับการให้บริการชุมชนตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 นั้นเป็นมาตรฐานด้านผู้บริหาร มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษานั้น สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาได้กำหนดตัวบ่งชี้สำหรับการประเมินคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานที่ 14 (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2547 : 8) ดังนี้

1. สถานศึกษามีระบบกลไกในการส่งเสริมความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา

2. สถานศึกษามีกิจกรรมที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา

ในการบริหารงานของสถานศึกษาต้องอาศัยความร่วมมือและความเข้าใจจากผู้ปกครองและชุมชนเป็นอย่างมาก และเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญในการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 เพราะชุมชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาการวางแผนจัดการศึกษาในรูปคณะกรรมการสถานศึกษา ดังนี้

มาตรา 40 ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ต่ำกว่าปริญญาของแต่ละสถานศึกษา เพื่อทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษาประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน ผู้แทนครู ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ

ให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกรรมการและเลขานุการของคณะกรรมการสถานศึกษา กรรมการสถานศึกษาที่เป็นตัวแทนของชุมชน จะเป็นตัวแทนของชุมชนที่จะเข้ามากำกับ ส่งเสริมสนับสนุนการบริหารของสถานศึกษา (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. 2542 : 21)

การจัดการศึกษาเป็นเรื่องที่ทุกฝ่ายในสังคมต้องเข้ามามีส่วนร่วมดังมาตรา 8 กำหนดว่า "ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา" และมาตรา 9 กำหนดว่า " กระบวนการจัดการศึกษาให้ยึดหลักการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น " การปฏิรูปการเรียนรู้ และการจัดการศึกษาในอนาคตจึงเป็นเรื่องของทุกคนที่อยู่ในระนาบเดียวกัน มากกว่าที่จะอยู่ในสายการบังคับบัญชา (Hierarchy) อย่างที่เป็นมาในอดีต (รุ่ง แก้วแดง. 2544 : 70)

จากสาระของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 เป็นการจัดการศึกษาตลอดชีวิตให้กับประชาชน ผลจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 การจัดการศึกษา 3 รูปแบบ ทั้งในระบบโรงเรียน นอกระบบโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัย ดำเนินไปอย่างสอดคล้องในทิศทางเดียวกัน จึงจะทำให้การปฏิรูปการศึกษาบรรลุเป้าหมาย ประชาชนมีการศึกษาตลอดชีวิต ผลจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 นี้จะทำให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา จัดให้มีมาตรฐานการศึกษา เพื่อให้โรงเรียน สถานศึกษา บุคลากรทางการศึกษา ต้องประเมินคุณภาพภายใน และรับประเมินคุณภาพภายนอก เพื่อประกันว่าโรงเรียน สถานศึกษาทุกแห่งมีคุณภาพมาตรฐานเดียวกัน และการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรเอกชน องค์กรส่วนท้องถิ่น สถานประกอบการ เข้ามามีส่วนในการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ การบริหารงานบุคลากร และงานบริหารทั่วไป การที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษา ย่อมก่อให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ และมีความรู้สึกรับผิดชอบต่อชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะนำไปสู่การดำเนินงานด้านการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยให้มีการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา

4. ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนนั้นมีความสำคัญมากต่อการพัฒนาการศึกษาและสังคม ผู้บริหารต้องพิจารณาให้รอบคอบอย่างเป็นกระบวนการ ประเทศไทยยังเอาใจใส่เรื่องนี้กันน้อย ทั้งนี้เป็นเพราะโรงเรียนรัฐบาลมีรัฐบาลอุปการะ มิใช่ของประชาชนในท้องถิ่นโดยตรง แต่มีหลักฐานว่า โรงเรียนที่ได้รับความร่วมมือจากประชาชนในท้องถิ่นมักเจริญก้าวหน้าทางวัตถุ เช่น อาคารสถานที่ อุปกรณ์การสอน และให้การอบรมแก่นักเรียนเป็นอย่างดี จึงเป็นที่น่าสังเกตุว่าโรงเรียนที่ได้รับรางวัลพระราชทานดีเด่น ส่วนมากมักได้รับความร่วมมือสนับสนุนจากประชาชน ส่วนผู้บริหารโรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นผู้บริหารดีเด่นนั้นก็มักอยู่ในโรงเรียนที่ประชาชนให้ความเชื่อถือ และ

ร่วมมือแก้ปัญหาการบริหารโรงเรียน (ประสิทธิ์ พานดวงแก้ว. 2539 : 15 ; อ้างอิงมาจาก ธีรวุฒิ ประทุมนพรัตน์ และคนอื่น ๆ. 2530 : 118)

โรงเรียนถือว่าเป็นแหล่งที่มีความพร้อมหลายด้าน เช่น ด้านการศึกษา ด้านบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ด้านวิชาการ ด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัย จึงเป็นสถานที่เหมาะสมที่สุดที่จะทำหน้าที่ให้บริการชุมชนในด้านการให้การศึกษาและด้านอื่น ๆ กับประชาชนในท้องถิ่นโดยอาจจะดำเนินการเองหรือร่วมมือกับหน่วยงานอื่นทั้งของภาครัฐและเอกชน กล่าวได้ว่าการให้บริการชุมชน คือ การอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น โรงเรียนต้องทำกิจกรรมร่วมกับชุมชนและหน่วยงานอื่นทั้งที่เป็นภาครัฐและเอกชน แต่ละโรงเรียนอาจจัดแตกต่างกันออกไปทั้งด้านของประเภทและด้านกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน เกิดประโยชน์ต่อชุมชนสังคมและต่อประเทศชาติให้มากที่สุด

ดักสลาส (จาตุรงค์ เสนแดง , 2533 : 25 ; อ้างอิงมาจาก Douglas. 1965) ได้กล่าวถึงวิธีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ดังนี้

1. นักเรียนเป็นกลุ่มชนส่วนใหญ่ของโรงเรียน ผู้ปกครองของนักเรียนและคนในชุมชน จะรับฟังข่าวสารของโรงเรียนจากบุตรหลาน ซึ่งเป็นนักเรียนของโรงเรียนนั้น ๆ นักเรียนจึงมีบทบาทที่สำคัญในการประชาสัมพันธ์โรงเรียนได้เป็นอย่างดี โรงเรียนควรจะต้องหาความร่วมมือจากนักเรียนในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อชักจูงให้ประชาชนมามีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน

2. สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ โรงเรียนควรจัดทำเอกสาร สิ่งพิมพ์ของโรงเรียน หรือส่งข่าวของโรงเรียนไปลงหนังสือพิมพ์

3. การประชุมพบปะหารือ ถือว่าเป็นการสร้างความสัมพันธ์ส่วนตัวไปด้วย โรงเรียนควรจัดให้มีวันเยี่ยมโรงเรียน และคืนเยี่ยมโรงเรียน

4. การดำเนินชีวิตในชุมชนของนักการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียน และครูอาจารย์ จะต้องดำเนินวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ให้สอดคล้องกับคนในชุมชน

5. ต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมกับกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ในชุมชน โดยไม่จำกัดลักษณะอาชีพโดยเฉพาะอย่างยิ่ง บุคคลที่มีอาชีพที่ได้รายได้ค่อนข้างต่ำ จะต้องสร้างความสัมพันธ์อันดีกับบุคคลเหล่านั้นด้วย

6. การจัดการศึกษาผู้ใหญ่และการใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียน เพื่อตอบสนองผู้พลาดโอกาสทางการศึกษาหรือมีความจำเป็นบางประการ ไม่มีโอกาสศึกษาเล่าเรียนเมื่อเป็นผู้ใหญ่ ไม่ควรจะมุ่งเฉพาะการจัดการศึกษาแก่นักเรียนในวัยเด็กอย่างเดียว

7. การร่วมมือกับผู้ปกครองในการจัดทำข้อมูลเพื่อลงทะเบียนนักเรียน เพื่อที่จะให้ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมรับรู้ข้อเท็จจริง และให้ข้อเท็จจริงแก่โรงเรียน เพื่อส่งเสริมคุณภาพการเรียนของนักเรียน

ยุพะเยาว์ ใจงาม (2540 : 17) กล่าวว่า การบริหารและการดำเนินงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับสังคม หมายถึง บทบาทการบริหารโรงเรียน การดำเนินกิจกรรมในส่วนที่เกี่ยวกับชุมชน นับตั้งแต่การวางแผน การติดต่อประสานงาน การเผยแพร่ข่าวสารและการให้ความร่วมมือช่วยเหลือ ตลอดจนการให้แหล่งทรัพยากรซึ่งกันและกัน โดยมุ่งประโยชน์สร้างสรรค์ในด้านต่าง ๆ แก่โรงเรียนและชุมชน

กล่าวได้ว่า โรงเรียน เป็นหน่วยงานหนึ่งในสังคมมีหน้าที่โดยตรงในการให้การศึกษาแก่ชุมชน โรงเรียนในชุมชน เป็นโรงเรียนเพื่อประชาชนทุกเพศทุกวัย ไม่ใช่ทำหน้าที่แต่เพียงสอนนักเรียนในวัยเรียนอย่างเดียว แต่ยังต้องให้บริการในการศึกษาอบรมแก่ประชาชนนอกโรงเรียนในชุมชนให้มีความรู้ทั้งสายสามัญและสายอาชีพ ตลอดทั้งให้บริการทางด้านการจัดกิจกรรมต่าง ๆ แก่ชุมชน และอำนวยความสะดวกในเรื่องอาคารสถานที่ เพื่อสนองความต้องการของชุมชน ดังนั้น ผู้บริหาร ครู และบุคลากรอื่น ๆ ในโรงเรียน จะต้องมีบทบาทและหน้าที่หลายประการในด้านการพัฒนาด้านต่าง ๆ ซึ่งในหัวข้อนี้จะศึกษาแยกเป็นประเด็นดังนี้

4.1 บทบาทและความสำคัญของโรงเรียน

4.2 หน้าที่ของโรงเรียน

4.3 โรงเรียนสำหรับการศึกษายุคใหม่

4.4 การบริหารงานโรงเรียน

4.5 ขอบข่ายงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน

4.6 หลักการของโรงเรียนใช้สร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

4.7 วิธีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

4.8 การประชาสัมพันธ์ มีรายละเอียดต่อไปนี้

สถานศึกษาต้องมีการประสานสัมพันธ์ และร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นชุมชนจึงมีบทบาทและความสำคัญต่อสถานศึกษาเป็นอย่างมาก

4.1 บทบาทและความสำคัญของโรงเรียนต่อชุมชน

โรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของสังคมมีฐานะเป็นสถาบันและองค์กรทางสังคม โรงเรียนเกิดขึ้นจากความต้องการและความจำเป็นของสังคม เพื่อรับใช้และบริการสังคม (Service Organization) โรงเรียนมีบทบาทสำคัญในการเตรียมเยาวชนให้เป็นผู้ใหญ่ที่ดีสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ด้วยเหตุนี้บทบาทของโรงเรียนจึงมีลักษณะคล้ายกับบทบาทของสถาบันครอบครัวหรือบ้าน ในอดีตครอบครัวหรือบ้านมีบทบาทในการให้การศึกษาอบรมเด็กและเยาวชน แต่ในปัจจุบันสถานภาพ

ทางสังคม และเศรษฐกิจได้เปลี่ยนแปลงไป บ้านจึงให้การศึกษาอบรมแก่เด็กและเยาวชนน้อยลง ดังนั้นโรงเรียนจึงมีความจำเป็นต้องรับภาระเพิ่มเติม ดังเช่น วราคม ทีสุกะ. (2544 : 127) ได้กล่าวถึงบทบาทของโรงเรียนในฐานะตัวแทนการขัดเกลาทางสังคมสมัยใหม่สิ่งต่าง ๆ สภาพการณ์ต่าง ๆ ในสังคมเปลี่ยนแปลงไปมาก เด็กจะต้องได้รับการปูพื้นฐานเพื่อเตรียมรับกับค่านิยมใหม่และวิธีการทำอะไรต่าง ๆ มากขึ้น สังคมมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงตัวเองอยู่ตลอดเวลา การขัดเกลาทางสังคมคือกระบวนการแห่งการเรียนรู้วิถีชีวิตในสังคมของเด็ก ๆ สมัยใหม่ ก็จำเป็นต้องเรียนรู้วิถีชีวิตใหม่ ๆ เหล่านี้ และจะต้องรู้ด้วยว่าวิถีทางเหล่านี้เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ หน้าที่ของโรงเรียนจึงต้องสอนเขาให้เรียนรู้สิ่งเหล่านั้นให้สัมพันธ์กัน โรงเรียนจะต้องเตรียมตัวเด็ก ๆ เพื่ออนาคตที่เปลี่ยนแปลงในหลาย ๆ ทางจะต้องเตรียมตัวเขาอย่างเหมาะสมในเรื่องต่าง ๆ เช่นจะพูดอย่างไร จะแต่งตัวอย่างไร จะวางตัวอย่างไรในโอกาสนั้น ๆ และเด็ก ๆ จะรักษาสุขภาพของตนอย่างไร ฯลฯ โดยการขยายประสบการณ์แห่งชีวิตทางสังคมของเด็ก ๆ ในลักษณะดังกล่าวนี้โรงเรียนจึงกลายเป็นตัวแทนหรือเครื่องมือของกระบวนการขัดเกลาทางสังคมที่ทรงคุณภาพและมีประสิทธิภาพ

4.2 หน้าที่ของโรงเรียนและการบริหารงานโรงเรียน

โรงเรียนในสมัยปัจจุบัน ถือว่าเป็นสถาบันของสังคมซึ่งทำหน้าที่สนองความต้องการ ความมุ่งหมายของโรงเรียนประเภทนั้น ๆ ในการจัดหรือการบริหารโรงเรียนก็ตามจำเป็นจะต้องพิจารณาถึงความต้องการของสังคม และของแต่ละบุคคลประกอบกัน ทั้งนี้เพื่อว่าโรงเรียนจะได้ทำหน้าที่ของตนให้เหมาะสมเจริญก้าวหน้าและมีประสิทธิภาพ โดยทั่วไปแล้ว โรงเรียนมีหน้าที่ ดังนี้ (สุรพันธ์ ยันต์ทอง. 2533 : 13 - 14)

1. สนองความต้องการของสังคม (Demands of Society) หน้าที่ของโรงเรียนในด้านนี้ คือ การฝึกนักเรียนให้มีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเองเกี่ยวกับประเทศบ้านเมือง เพื่อให้บุคคลเป็นพลเมืองดีของประเทศนั่นเอง นอกจากนั้นโรงเรียนจะต้องฝึกคนให้มีความสามารถในทางด้านมนุษยสัมพันธ์ รู้จักนำหลักประชาธิปไตยมาใช้ในการดำรงชีวิต และปลูกฝังให้ประชาชนพลเมืองมีจิตใจเป็นประชาธิปไตย

สำหรับโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในชุมชนที่ด้อยพัฒนา โรงเรียนยังต้องทำหน้าที่เกี่ยวกับการปรับปรุงและสร้างความเจริญรุ่งเรืองให้แก่ชุมชนอีกด้วย ทั้งนี้เพื่อต้องการสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดีให้แก่เด็ก และในขณะเดียวกันก็เป็นการช่วยยกระดับสภาพความเป็นอยู่ของชุมชนให้สูงขึ้นอีกด้วย

2. สนองความต้องการของแต่ละบุคคล (Needs of Individuals) หน้าที่ของโรงเรียนด้านการสนองความต้องการของบุคคล คือ การส่งเสริมให้บุคคลรู้จักสร้างความเจริญให้แก่ตนเอง มีความกระตือรือร้นในการศึกษาหาความรู้ มีศีลธรรมและวัฒนธรรมอันดีงามรู้จักตนเอง รู้จักยับยั้งชั่งใจ

เป็นต้น นอกจากนั้นโรงเรียนยังทำหน้าที่ฝึกคนให้มีสมรรถภาพทางเศรษฐกิจ เช่น มีทักษะในการประกอบอาชีพ เป็นผู้ผลิตและผู้บริโภคที่ดี ในการจัดการศึกษาให้แก่ผู้เรียนรู้ตามหน้าที่นี้ โรงเรียนจะต้องพิจารณาถึงความสนใจ ความถนัด และระดับความสามารถของแต่ละบุคคลเพื่อจะได้ส่งเสริมให้บุคคลเจริญเต็มที่ตามความสามารถและความถนัดที่เขามีอยู่

ดังนั้นหน้าที่ของโรงเรียนในด้านที่เกี่ยวกับการฝึกอบรมนักเรียน ให้ความเจริญก้าวหน้าตามความสามารถของบุคคล ให้บรรลุผลตามความมุ่งหมายของการศึกษาอาจแยกกล่าวหน้าที่ของโรงเรียนได้ดังนี้

1. ให้ความรู้ทางวิทยาการทั่วไปเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตในสังคมแก่ผู้เรียน
2. ฝึกเด็กให้มีทักษะและความสามารถในด้านการประกอบอาชีพ และทางด้านเศรษฐกิจ
3. ฝึกอบรมเด็กให้มีวัฒนธรรม ศีลธรรม จรรยา และมารยาทอันดีงาม

นอกจากบทบาทและหน้าที่ของโรงเรียนที่กล่าวข้างต้น พนิจดา วีระชาติ. (2543 : 26 - 27) กล่าวว่าโรงเรียนควรกำหนดบทบาท และหน้าที่ของตนให้กว้างขวางแน่นอน งานการสอนและอบรมนักเรียนซึ่งเป็นหน้าที่หลักแล้ว โรงเรียนยังมีหน้าที่จัดการศึกษานอกโรงเรียนให้ชุมชน และให้บริการชุมชนด้วย

การบริหารการศึกษาหรือภารกิจของการบริหารโรงเรียนนั้น ได้มีนักวิชาการแบ่งไว้ 5 งาน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานธุรการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานกิจการนักเรียน และการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ซึ่งทั้ง 5 งานนี้ ครอบคลุมงานบริหารโรงเรียน จากผลงานการวิจัยของทั้งวิทยาลัยครู โรงเรียนมัธยมศึกษาและโรงเรียนประถมศึกษา พบว่าในงานทั้ง 5 ด้านนี้ งานธุรการได้รับการปฏิบัติมากที่สุด และงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนได้รับการปฏิบัติน้อยที่สุดทั้ง ๆ ที่งานบริหารงานทั้ง 5 งานนี้ ควรได้รับการปฏิบัติในสัดส่วนที่เท่าเทียมกัน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2538 : 1 - 19)

4.3 โรงเรียนสำหรับการศึกษายุคใหม่

เอมรา ฮาลัน และ อลัน วากเนอร์ ได้กล่าวถึงบทบาทของโรงเรียนสำหรับการศึกษาในระบบเปิดที่เหมาะกับสมัยใหม่ว่า โรงเรียนและชั้นเรียนแบบปัจจุบันยังคงเป็นสิ่งจำเป็น แต่ครูจะต้องมีบทบาทมากขึ้นในการติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน และตกลงแผนการเรียนของนักเรียนแต่ละคนและแต่ละกลุ่ม การจัดชั้นเรียนจะต้องยืดหยุ่นกว่าเดิมและมีที่สำหรับให้นักเรียนทำงานเดี่ยวหรืองานกลุ่มที่มีขนาดแตกต่างกัน โรงเรียนต้องจัดให้มีศูนย์ทรัพยากรและห้องสมุดที่มีอุปกรณ์อำนวยความสะดวกในการศึกษาค้นคว้าข้อมูล นักเรียนแต่ละคนต้องมีคอมพิวเตอร์ประกอบการเรียนการทำแบบฝึกหัด การทดลอง การสร้างความคิดสร้างสรรค์ ห้องสมุดต้องมีสื่อข้อมูลความรู้ที่มากกว่าหนังสือ

ให้ยืมได้ เช่น วีดีโอ แผ่นดิสก์ และซอฟท์แวร์อื่น ๆ โรงเรียนยุคใหม่จะต้องส่งเสริมการพัฒนาทักษะของการอยู่ร่วมกัน การปลูกความสัมพันธ์ในหมู่คณะด้วยการกีฬา กิจกรรมทางวัฒนธรรมและกิจกรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม นอกจากนั้นโรงเรียนต้องมีบทบาทสัมพันธ์กับชุมชนใน 2 มิติ ให้มากขึ้น นั่นคือ โรงเรียนมีบทบาทเอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของชุมชน ขณะเดียวกันโรงเรียนต้องลดขนาดลงแทนการขยายขนาดให้โตขึ้น โดยการใช้การสอนทางไกลและเทคโนโลยีสื่อสารเข้ามาช่วย (ศักดิ์ชัย นิรัญทวี. 2541 : 90) โดยภาพรวมโรงเรียนและครูในระบบการศึกษาแบบใหม่จะต้องให้ความสำคัญแก่นักเรียนและชุมชนซึ่งจะมีลักษณะดังภาพประกอบ

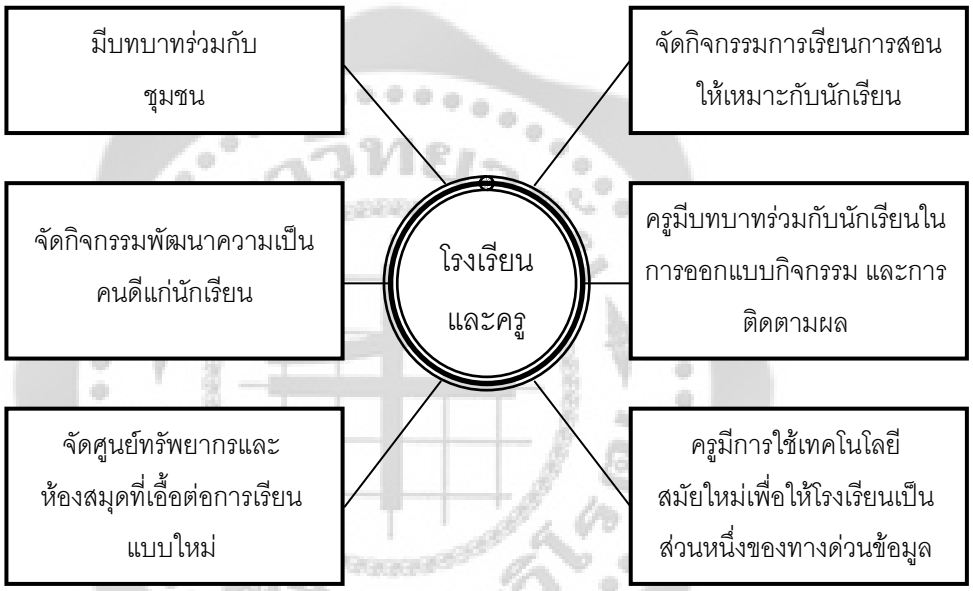

ภาพประกอบ 3 ความสัมพันธ์ของโรงเรียน ครู นักเรียนและชุมชน

ที่มา : ศักดิ์ชัย นิรัญทวี. (2541). *รายงานการวิจัยประกอบร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*

4.4 ขอบข่ายงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นความสัมพันธ์ 2 ทาง คือ ทั้งโรงเรียนและชุมชนเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับ งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจึงเกี่ยวพันอยู่กับการดำเนินการเพื่อให้โรงเรียนสามารถแสดงบทบาทของการให้และการรับความร่วมมือ การสนับสนุนและการช่วยเหลือได้อย่างเต็มที่ โดยทั่วไปแล้วงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมีขอบข่าย

ครอบคลุมงานทั้ง 5 ด้าน ดังต่อไปนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2531 : 28 - 29)

1. การประชาสัมพันธ์โรงเรียน หมายถึง การเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียน เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อันจะช่วยให้โรงเรียนปฏิบัติงานได้สะดวกยิ่งขึ้น กิจกรรมที่จัดเพื่อการประชาสัมพันธ์ เช่น การประชุมผู้ปกครอง เพื่อชี้แจงการปฏิบัติงานของโรงเรียน การทำเอกสารหรือสิ่งพิมพ์เผยแพร่ จัดทำป้ายประกาศ เผยแพร่ข่าวสารของโรงเรียน เป็นต้น

2. การให้บริการแก่ชุมชน หมายถึง การให้บริการด้านต่าง ๆ แก่ชุมชนตามกำลังความสามารถที่โรงเรียนจะดำเนินการได้ เช่น การให้บริการทางวิชาการ ให้คำแนะนำหรือปรึกษาหารือในกิจกรรมของชุมชน ให้บริการอาคารสถานที่ หรือวัสดุอุปกรณ์ เป็นต้น

3. การร่วมกิจกรรมของชุมชน หมายถึง การเข้าร่วมในกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ของชุมชนเท่าที่โรงเรียนมีความสามารถ และอยู่ในวิสัยที่เป็นไปได้ เช่น การเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประเพณีท้องถิ่น กิจกรรมทางศาสนา เข้าร่วมในกิจกรรมท้องถิ่นหรือกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ เป็นต้น

4. การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน หมายถึง การเปิดโอกาสเชิญชวน หรือหาทางให้บุคคลในชุมชนได้เข้าร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน เช่น การเชิญประชาชนร่วมในกิจกรรมงานวันเด็ก วันแม่ หรือวันสำคัญอื่น ๆ ของโรงเรียน การเชิญบุคคลในชุมชนที่มีความรู้ความสามารถเป็นวิทยากรในโรงเรียน ให้ชุมชนร่วมเป็นคณะกรรมการโรงเรียน

5. การเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นในชุมชน หมายถึง การดำเนินงานและกิจกรรมต่าง ๆ ที่เอื้ออำนวยให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ เช่น การให้ครูมีส่วนร่วมในการติดต่อสัมพันธ์กับชุมชน การจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนและในชุมชน การจัดกิจกรรมส่งเสริมการศึกษาของนักเรียน เช่น การตอบปัญหาการชิงทุนการศึกษา การแข่งขันหรือการประกวดต่าง ๆ การจัดตั้งกลุ่มหรือชมรมศิษย์เก่าหรือสมาคมครูผู้ปกครอง เป็นต้น

4.5 หลักการของโรงเรียนที่ใช้สร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

1. การทำโรงเรียนเป็นศูนย์สนใจของประชาชน และปรับปรุงโรงเรียนให้ดีที่สุดเท่าที่จะดีได้

2. การผูกมิตรสัมพันธ์กับชาวบ้าน และรักษาบรรยากาศอันดีระหว่างชาวบ้านกับโรงเรียน

3. ศึกษาความรู้เรื่องชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ เพื่อที่จะหาสิ่งที่เป็นประโยชน์มาสอนนักเรียนซึ่งจะทำให้นักเรียนใกล้ชิดกับโรงเรียนมากยิ่งขึ้น

4. การรับใช้ชุมชนด้วยวิธีดังนี้

(1) ทำโรงเรียนเป็นศูนย์กลาง

(2) ชักชวนชาวบ้านเข้าหาโรงเรียน

(3) เปิดโอกาสให้ชาวบ้านใช้โรงเรียน

(4) จัดการศึกษาผู้ใหญ่

(5) จัดสนทนาการต่าง ๆ ร่วมกับชาวบ้าน

5. จัดตั้งสมาคมครู และผู้ปกครองเพื่อร่วมกันบริหารโรงเรียนให้เจริญ

6. พยายามเผยแพร่กิจกรรมของโรงเรียนให้ประชาชนได้ทราบด้วยวิธีต่าง ๆ

7. จัดตั้งสมาคมนักเรียนเก่า เพื่อให้นักเรียนเก่าไม่ลืมโรงเรียนและทำประโยชน์แก่โรงเรียน

โรงเรียนหรือครูภายในโรงเรียนสามารถสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง และชุมชนซึ่ง เริงชัย หมื่นชนะ (2534 : 91) ได้สรุปไว้ดังนี้

1. สนับสนุน และหาทางให้ผู้ปกครองมาร่วมมือเป็นสมาชิกของสมาคมครูและผู้ปกครองนักเรียน

2. พยายามประชาสัมพันธ์กิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นอยู่เสมอเป็นระยะ

3. รับฟังทัศนคติและความคิดเห็นของนักเรียน ผู้ปกครอง และพร้อมที่จะปรับปรุง

4. เข้าใจความต้องการของชุมชนและสังคมด้วย

5. มีความตื่นตัวที่จะพัฒนาโรงเรียนอยู่เสมอ

6. พัฒนาบุคลากรในโรงเรียนอยู่เสมอ

7. พยายามใช้ทรัพยากรที่อยู่ในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์แก่โรงเรียน

8. ศึกษาความเปลี่ยนแปลงของสังคมและสิ่งแวดล้อม ลดความขัดแย้งระหว่างโรงเรียน วัดและบ้าน

4.6 วิธีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

Dougias. 1965 (จาตุรงค์ เสนแดง 2533 : 25 ; อ้างอิงมาจาก Dougias. 1965) ได้กล่าวถึงวิธีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ดังนี้

1. นักเรียนเป็นกลุ่มชนส่วนใหญ่ของโรงเรียน ผู้ปกครองของนักเรียนและคนในชุมชนจะรับฟังข่าวสารของโรงเรียนจากบุตรหลานของตน ซึ่งเป็นนักเรียนของโรงเรียนนั้น ๆ นักเรียนจึงมี

บทบาทที่สำคัญในการประชาสัมพันธ์โรงเรียนได้อย่างดี โรงเรียนควรจะต้องหาความร่วมมือจากนักเรียนในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อชักจูงให้ประชาชนมามีส่วนในกิจกรรมของโรงเรียน

2. โรงเรียนควรจัดทำเอกสาร สิ่งพิมพ์ของโรงเรียน หรือส่งข่าวของโรงเรียนไปลงหนังสือพิมพ์

3. การประชุมพบปะหารือ ถือว่าเป็นการสร้างความสัมพันธ์ส่วนตัวไปด้วย โรงเรียนควรจัดให้มีวันเยี่ยมโรงเรียน

4. การดำเนินชีวิตในชุมชนของนักการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียน และครูอาจารย์จะต้องดำเนินวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ให้สอดคล้องกับชุมชน

5. ต้องเข้าไปมีส่วนร่วมกับการจัดกิจกรรมของกลุ่มคนต่าง ๆ ในชุมชนโดยไม่จำกัดลักษณะอาชีพโดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลที่มีอาชีพรายได้ค่อนข้างต่ำ จะต้องสร้างความสัมพันธ์อันดีกับบุคคลเหล่านั้นด้วย

6. การจัดการศึกษาผู้ใหญ่การใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียน เพื่อตอบสนองผู้พลาดโอกาสทางการศึกษา หรือมีความจำเป็นบางประการไม่มีโอกาสศึกษาเล่าเรียน ไม่ควรจะมุ่งเฉพาะการจัดการศึกษาแก่นักเรียนในวัยเด็กอย่างเดียว ควรจัดการศึกษาให้กับผู้ใหญ่ด้วย

7. การร่วมมือกับผู้ปกครองในการจัดทำข้อมูลเพื่อลงทะเบียนนักเรียน เพื่อที่จะให้ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมรับข้อมูลข้อเท็จจริง และให้ข้อเท็จจริงแก่โรงเรียน เพื่อส่งเสริมคุณภาพการเรียนของนักเรียน

ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ (2542 : 148 – 149) กล่าวถึงวิธีการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและการประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนควรปฏิบัติดังนี้

1. การเชิญผู้ปกครองนักเรียน หรือประชาชนมาโรงเรียน เช่น เชิญมาประชุมในงานนิเทศนักเรียนใหม่ จัดงานพบปะสังสรรค์กับครูในโรงเรียน จัดแสดงนิทรรศการผลงานนักเรียน จัดกิจกรรมกีฬาระหว่างผู้ปกครองนักเรียน กับครู จัดกิจกรรมวันแม่ เป็นต้น

2. การรายงานเกี่ยวกับตัวนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบ การรายงานเกี่ยวกับตัวนักเรียนได้แก่ รายงานผลการเรียน รายงานความประพฤติ และเกี่ยวกับสุขภาพของนักเรียน

3. โรงเรียนให้ความช่วยเหลือชุมชน เช่น ช่วยพัฒนาชุมชนในด้านความสะอาดปลูกต้นไม้ เป็นต้น

4. โรงเรียนขอความช่วยเหลือและขอความร่วมมือจากชุมชน ในด้านการเงิน ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านแรงงาน ด้านคำปรึกษาหารือและด้านเป็นวิทยากร

5. การใช้ทรัพยากรในชุมชน ทั้งที่เป็นทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรบุคคล และทรัพยากรประเภทวัฒนธรรมพื้นบ้าน ทรัพยากรดังกล่าวสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอนทั้งในห้องเรียน และนอกห้องเรียนได้เป็นอย่างดี

6. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งอาจเป็นส่วนหนึ่งของการร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อเสริมประสบการณ์ให้แก่นักเรียน เช่น กิจกรรมวัฒนธรรม กิจกรรมทางศาสนา วันสำคัญของชาติ กิจกรรมเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์ และกิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาความเป็นอยู่ของคนในชุมชน

4.7 การประชาสัมพันธ์

การประชาสัมพันธ์ เป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดความเข้าใจและความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอย่างดียิ่ง เพราะเป็นการให้ข้อมูลแก่ประชาชนให้ทราบถึงกิจกรรมของโรงเรียนหรือข่าวสารภายในโรงเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจะดำเนินไปได้ด้วยดีไม่ได้ถ้าขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดี หลักใหญ่ ๆ ในการประชาสัมพันธ์ก็คือ โรงเรียนมีจุดมุ่งหมายอย่างไร มีอะไรที่โรงเรียนต้องการให้ชุมชนได้ทราบ และจะมีวิธีการให้ทราบได้อย่างไร

ในการจัดประชาสัมพันธ์โรงเรียน จะต้องคำนึงถึงบุคคลและกลุ่มบุคคลต่อไปนี้ ครู กับผู้บริหารโรงเรียน ครูภายในโรงเรียนเองกับนักเรียน ครูกับศิษย์เก่า ผู้ปกครอง สมาคมผู้ปกครอง และกลุ่มอิทธิพลต่าง ๆ ของคนในชุมชน ดังนั้นโรงเรียนซึ่งเป็นศูนย์กลางของชุมชน จึงจำเป็นต้องจัดหาเครื่องมือสื่อสารกับบุคคลและกลุ่มคนเหล่านี้ ให้ได้รับทราบความก้าวหน้าและความเคลื่อนไหวในการปฏิบัติงานของโรงเรียน

5. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ

5.1 ความหมายของความพึงพอใจ

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2537 : 659) ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ว่า หมายถึง ชอบ , ชอบใจ , พึงใจ , สมใจ , จุใจ

สำหรับแนวคิดในด้านความพึงพอใจนั้นจะมองได้ 2 ด้าน คือ ความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงานและความพึงพอใจของผู้รับบริการ สำหรับแนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจนี้มีลักษณะใกล้เคียงและสัมพันธ์กับเรื่องของทัศนคติเป็นอย่างมาก และได้มีผู้ที่ให้แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจไว้มากมายดังนี้

วรูม (Vroom. 1953 : 328) ได้ให้ความหมายความพึงพอใจไว้ว่า " ทัศนคติและความพึงพอใจในสิ่งหนึ่งสามารถใช้แทนกันได้ เพราะทั้งสองคำนี้หมายถึง ผลที่ได้จากการที่บุคคลเข้าไปมีส่วนร่วมในสิ่งนั้น ทัศนคติด้านบวกจะแสดงให้เห็นสภาพความพึงพอใจในนั้นและทัศนคติด้านลบจะแสดงให้เห็นสภาพความไม่พึงพอใจ "

เทพพนม เมืองแมนและสวิง สุวรรณ (2540 : 98) กล่าวไว้ว่า " ความพึงพอใจเป็นภาวะของความพึงพอใจหรือภาวะของการมีอารมณ์ในทางบวกที่มีผลเกิดขึ้น เนื่องจากการประเมินประสบการณ์ของคน ๆ หนึ่ง สิ่งที่ขาดหายไประหว่างการเสนอให้กับสิ่งที่ได้รับจะเป็นรากฐานแห่งความพอใจและไม่พอใจได้ "

อเดย์และแอนเดอร์เซน (Aday & Andersen. 1975 : 4) ได้ให้ความหมายความพึงพอใจไว้ว่า " ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกหรือความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติของคนที่เกิดจากประสบการณ์ที่ผู้รับบริการเข้าไปในสถานที่ให้บริการนั้น ๆ และประสบการณ์นั้นเป็นไปตามความคาดหวังของผู้รับบริการ ซึ่งความพอใจมากหรือน้อยนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยที่แตกต่างกัน "

อัมพร เจริญชัย (2536 : 25) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ว่า หมายถึง " สิ่งที่สนองความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ เป็นการลดความเครียดทางด้านร่างกายและจิตใจ หรืออาจเป็นสภาพของความรู้สึกของบุคคลที่มีความสุข ความสดชื่นเอมอิ่ม ตลอดจนสร้างทัศนคติในทางบวกต่อบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งจะเปลี่ยนแปลงไปตามความพอใจในการปฏิบัติต่อสิ่งนั้น "

ชูชีพ อ่อนโคกสูง (2522 : 108-109) กล่าวว่า ความพึงพอใจ เป็นส่วนหนึ่งของเจตคติ ซึ่งหมายถึงความรู้สึกซึ้งใจ ความรู้สึกที่ดี ความรู้สึกในทางบวก ที่คนเรามีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

ดิเรก ฤกษ์หร่าย (2515 : 35) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ทัศนคติในทางบวกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งจะเปลี่ยนแปลงไปเป็นความพอใจในการปฏิบัติต่อสิ่งนั้น

ลอกเกอร์ เดวิทและดันท์ เดวิท (Locker Davit and Dent Davit. 1978 : 28) กล่าวว่า ความพึงพอใจของผู้รับบริการซึ่งเป็นความรู้สึกของผู้รับบริการที่เกิดจากประสบการณ์ที่เข้าไปใช้บริการในสถานที่นั้น ๆ และประสบการณ์นั้นเป็นไปตามความคาดหวังของผู้รับบริการมากน้อยเพียงใด

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2537 : 59) ได้กล่าวถึง ความพึงพอใจไว้ว่า การที่ผู้บริโภคได้ประเมินการใช้ผลิตภัณฑ์แล้วพบว่าได้ผลตามที่คาดไว้หรือเกินกว่าที่คาดไว้

อัญชลา สงวนสัตย์ (2546 : 23) กล่าวว่า ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานหมายถึง ความรู้สึกหรือทัศนคติของบุคคลที่มีต่องานที่อยู่ในความรับผิดชอบ อันเป็นผลมาจากปัจจัยหรือองค์ประกอบต่าง ๆ ในการปฏิบัติงาน เช่น ลักษณะงาน สภาพแวดล้อมในการทำงาน ผลประโยชน์ตอบแทน ความมั่นคง ก้าวหน้า การได้รับการยอมรับนับถือ และความพึงพอใจในการทำงานยังเป็นปัจจัยสำคัญใน

การบริหารงาน การจัดระบบงาน ถ้าหากบุคคลมีความรู้สึกหรือทัศนคติที่ดีต่องานที่ทำอยู่ จะเกิดความพึงพอใจในงานที่ทำ ส่งผลต่อความสำเร็จของงาน

ล็อค (Lock. 1976 : 1297-1349) ได้สรุปว่า ความพึงพอใจในการทำงาน หมายถึง สภาวะของอารมย์ ความรู้สึกและเจตคติของบุคคลที่มีผลต่องานที่เขาปฏิบัติงานอยู่ โดยแสดงออกมาเป็นความสนใจ กระตือรือร้น เต็มใจ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการทำงาน เช่น ลักษณะตัวงาน (Work) จะเป็นองค์ประกอบสำคัญขั้นต้นในการทำงานก่อนว่ามีปัจจัยใดบ้าง จากการศึกษารวบรวมผลงานวิจัยและการสำรวจของนักวิจัยและนักการศึกษาหลายท่าน สามารถสรุปองค์ประกอบพื้นฐานที่ทำให้คนเกิดความพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจ

โยเดอร์ (Yoder. 1958 : 6) ให้ความเห็นว่า ความพึงพอใจในการทำงานเป็นความพึงพอใจในงานที่เมื่อทำงานเน้นให้ประโยชน์ตอบแทน ทั้งทางด้านวัตถุและจิตใจและสามารถสนองความต้องการของเขาได้ หมายถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่ลดความตึงเครียดของผู้ทำงานให้น้อยลง ถ้ามีความตึงเครียดมากก็จะเกิดความไม่พอใจในการทำงาน ความเครียดเป็นผลรวมจากความต้องการของมนุษย์เมื่อใดที่ความต้องการได้รับการตอบสนองความเครียดจะลดลง ซึ่งเป็นผลให้เกิดความพึงพอใจ

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2541 : 94) ให้นิยามความรู้สึกหรือทัศนคติว่า เป็นการประเมินหรือการตัดสินเกี่ยวกับความชอบหรือความไม่ชอบ ในวัตถุ คน หรือ เหตุการณ์ ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นถึงความรู้สึกของคน ๆ หนึ่งเกี่ยวกับบางสิ่งบางอย่าง โดยความรู้สึกหรือทัศนคติเป็นความรู้สึกด้านอารมณ์ (พอใจหรือไม่พอใจ) เป็นท่าทีหรือแนวโน้มของบุคคลที่แสดงต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยมีความรู้สึกหรือความเชื่อเป็นพื้นฐาน และความพึงพอใจในการทำงาน หมายถึง ความรู้สึกหรือทัศนคติที่บุคคลมีต่องานที่รับผิดชอบหากบุคคลมีความรู้สึกหรือทัศนคติที่ดีต่องานที่ทำอยู่ จะเกิดความพึงพอใจในงานที่ทำ

กิติมา ปรีดีดิลก (2529 : 321) กล่าวว่า ความพึงพอใจในการทำงาน หมายถึง ความรู้สึกชอบหรือพอใจที่มีต่อองค์ประกอบและสิ่งจูงใจในด้านต่าง ๆ ของงาน และผู้ปฏิบัติงานนั้นได้รับการสนองตามความต้องการ

สมิท (Smith. 1955 : 445) ให้ความหมายของความพึงพอใจในการทำงานว่า เป็นผลรวมทางจิตวิทยา สรีรวิทยา และสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะทำให้ผู้ทำงานในหน่วยงานนั้นพูดได้อย่างจริงใจว่าเขาพอใจในการทำงาน

วอลเลอร์สเตน (Wallerstein. 1971 : 256) ให้ความหมายว่า ความพึงพอใจหมายถึงความรู้สึกที่เกิดขึ้นเมื่อได้รับผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย

บลัม และเนย์เลอร์ (Blum and Naylor. 1968 : 365) ได้ให้ทัศนะว่า เรามักจะใช้คำว่าทัศนคติของผู้ปฏิบัติงาน (Employee Attitude) ความพึงพอใจในงาน (Job Satisfaction) และขวัญ (Morale)

สับสนกัน และได้ให้ข้อคิดเห็นว่าทั้งสามคำนี้มีความหมายไม่เหมือนกัน โดยให้เหตุผลว่า ทัศนคติก่อให้เกิดความพึงพอใจในงาน ความพึงพอใจในงานก่อให้เกิดขวัญดี และได้ให้ความหมายของความพึงพอใจในการปฏิบัติงานว่าเป็นผลรวมของทัศนคติต่าง ๆ ของบุคคลที่มีต่อองค์ประกอบของงาน

ซาลสนิก และคณะ (Zaleznil and others. 1958 : 40) ได้แบ่งความต้องการของคนออกเป็น 2 อย่าง ดังนี้

1. ความต้องการภายนอก ได้แก่
    1. รายได้ตอบแทน
    2. ความมั่นคงปลอดภัยในงาน
    3. สภาพแวดล้อมทางกายภาพ
    4. ตำแหน่งหน้าที่
    5. การได้ทำงานที่ถนัด
2. ความต้องการภายใน ได้แก่
    1. ความต้องการเข้าหมู่เพื่อนฝูง
    2. ความต้องการแสดงความรู้สึกเกี่ยวกับความจงรักภักดี ความเป็นเพื่อน และความรักใคร่
    3. ความต้องการเป็นที่ยอมรับนับถือของผู้อื่น
    4. ความต้องการในศักดิ์ศรีของตนเอง

จาคอบสัน, เรียวิส และลอดส์ดัน (Jacobson, Reavis and Lodsdon. 1965 : 92) ได้กล่าวถึงความพึงพอใจในการทำงานของครู มีองค์ประกอบ ดังนี้

1. ทัศนคติที่ครูมีต่อครูใหญ่
2. ความพึงพอใจที่ครูมีเป็นส่วนตัวกับสมาชิกในโรงเรียน
3. ความมีเสรีภาพในการกำหนดแผนงานของเขา
4. โอกาสที่ได้เข้าร่วมกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องกับเขา
5. ทัศนคติในการบริหารงานของครูใหญ่

ทิฟฟินและแมคคอมิกส์ (ชวลิต เหล่ารุ่งกาญจน์. 2538 : 8; อ้างอิงจาก Tiffin and Mccormic. 1965) กล่าวว่า ความพึงพอใจเป็นแรงจูงใจของมนุษย์ที่ตั้งอยู่บนความต้องการขั้นพื้นฐาน (Basic Needs) มีความเกี่ยวข้องกันอย่างใกล้ชิดกับผลสัมฤทธิ์และสิ่งจูงใจ (Incintive) และพยายามหลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่ต้องการ

วอลแมน (ภูมิศักดิ์ ฮานาพี่. 2542 : 5; อ้างอิงจาก Wolman. 1973) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึก (Feeling) มีความสุขเมื่อคนเราได้รับผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย (Goals) ความต้องการ (Wants) หรือแรงจูงใจ (Motivation)

จากความหมายของความพึงพอใจที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้สรุปรวมได้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง แรงจูงใจของมนุษย์ที่ตั้งอยู่บนความต้องการขั้นพื้นฐาน (Basic Needs) เป็นความรู้สึกทางบวกมากกว่าทางลบ และความสุข มีความสัมพันธ์กันอย่างสลับซับซ้อน ความพึงพอใจจะเกิดขึ้นเมื่อระบบความพึงพอใจมีความรู้สึกทางบวกมากกว่าความรู้สึกทางลบ

5.2 ทฤษฎีความพึงพอใจ

อเดย์และแอนเดอร์เซน (วรรณา บัวแต่ง 2546 : 36-37; อ้างอิงจาก Aday & Andersen. 1975 : 4) ได้ศึกษาความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริการรักษาในสหรัฐอเมริกา เมื่อปี ค.ศ.1970 โดยการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของประชาชน ต่อศูนย์บริการสุขภาพ จำนวน 4,966 คน พบว่า เรื่องที่ประชาชนไม่พอใจมากที่สุด คือ ความสะดวกในการขอรับบริการและค่าใช้จ่ายในการบริการ ต่อมาในปี ค.ศ.1971 Aday & Andersen ได้ชี้ให้เห็นถึงพื้นฐาน 6 ประเภท ที่เกี่ยวกับความพึงพอใจและความรู้สึกที่ผู้ป่วยได้รับการบริการเป็นสิ่งสำคัญที่จะประเมินระบบการบริการทางการแพทย์ ความพึงพอใจดังกล่าวเกิดจากพื้นฐาน 6 ประเภท ดังต่อไปนี้

1. ความพึงพอใจต่อความสะดวกที่ได้รับจาการบริการ (Convenience) ซึ่งแยกออกได้เป็น
   การใช้เวลารอคอยในสถานบริการ (Office Waiting Time)
   การได้รับการดูแลเมื่อมีความต้องการให้รับบริการ (Availabity of Care when Need)
2. ความพึงพอใจต่อการประสานงานของการบริการ (Coordination) ซึ่งแยกออกเป็น
   การได้รับบริการทุกประเภทในสถานที่หนึ่ง (Getting All Needs Met At One Place) คือผู้ป่วยสามารถขอรับบริการได้ทุกประเภท ตามความต้องการของผู้ป่วย
   แพทย์ให้ความสนใจสุขภาพทั้งหมดของผู้ป่วย อันได้แก่ ด้านร่างกาย และจิตใจ (Connern of Doctors for overall Health)
   แพทย์ได้มีการติดตามผลการรักษา (Follow-up Care)
3. ความพึงพอใจต่ออัธยาศัย ความสนใจของผู้ให้บริการ (Courtesy) ได้แก่ การแสดงอัธยาศัย ท่าทางที่ดี เป็นกันเองของผู้ให้บริการและแสดงความสนใจห่วงใยต่อผู้ป่วย
4. ความพึงพอใจต่อข้อมูลที่ได้รับจากการบริการ (Medical Information) แบ่งเป็น
   การให้ข้อมูลเกี่ยวกับสาเหตุการเจ็บป่วย (Information about what was Wrong)

ข้อมูลเกี่ยวกับการให้การรักษาแก่ผู้ป่วย (Information about Treatment) เช่น การปฏิบัติตนของผู้ป่วย การใช้ยา เป็นต้น

5. ความพึงพอใจต่อคุณภาพของการบริการ (Quality of Care) ได้แก่ คุณภาพของการดูแลทั้งหมดที่ผู้ป่วยได้รับในทัศนะของผู้ป่วยที่มีต่อบริการของโรงพยาบาล

6. ความพึงพอใจต่อค่าใช้จ่ายเมื่อใช้บริการ (Out-of-Packet Cost) ได้แก่ ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่ผู้ป่วยจ่ายไปกับการรักษาความเจ็บป่วย

ต่อมาในปี ค.ศ.1981 อเดย์ และแอนเดอร์เซน (Aday & Andersen. 1981 : 4-25) ได้พัฒนาและปรับปรุงโมเดลการใช้บริการสุขภาพใหม่เรียกว่า Equity of Access to Care Model (EACM) เขากล่าวว่าประชาชนจะใช้บริการสุขภาพหรือไม่นั้น ไม่ได้ขึ้นอยู่กับปัจจัยทางด้านผู้ใช้บริการที่กล่าวมาแล้วทั้งหมดแต่เพียงอย่างเดียว มันขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ หรือปฏิสัมพันธ์ระหว่างระบบการให้บริการสุขภาพ (Health Delivery System) กับประชากรกลุ่มเสี่ยงด้วย (Population at-risk)

ในด้านความพึงพอใจเกี่ยวกับการให้บริการด้านการศึกษาก็มีส่วนในเรื่องของแรงจูงใจของมนุษย์ ที่ตั้งอยู่บนความต้องการขั้นพื้นฐานเช่นกัน ทำให้เกิดความรู้สึกที่เป็นด้านความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของผู้ให้บริการทางการศึกษา ดังเช่น ความพึงพอใจของชุมชนที่มีต่อการให้บริการชุมชนของโรงเรียน

5.3 ความพึงพอใจของชุมชนที่มีต่อการให้บริการชุมชนของโรงเรียน

ความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการให้บริการชุมชนของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร มีประเด็น ดังนี้

1. ความพึงพอใจในตัวผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ ด้านความประพฤติ ปฏิบัติตนในด้านการเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้บริหารโรงเรียน ด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการจัดกิจกรรม ด้านจริยธรรม ด้านขนบธรรมเนียมประเพณีในชุมชน ด้านการส่งเสริมพัฒนาความรู้ ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ของผู้เรียน ด้านแนวทางการพัฒนาโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียน ด้านการให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นกับโรงเรียน ด้านแนวทางการบริหารจัดการ การดำเนินงานของผู้บริหารโรงเรียน ด้านการโน้มน้าว ชักจูง ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านการพัฒนาชุมชน

2. ความพึงพอใจในตัวครูส่วนใหญ่ของโรงเรียน ได้แก่ ด้านการแต่งกาย ด้านการดูแลนักเรียน ด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ปกครองของนักเรียน ด้านการมีคุณธรรม จริยธรรม ด้านความสามารถในการสอนเกี่ยวกับการฟัง พูด อ่านและเขียนภาษาไทย ด้านการประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน ด้านความเมตตา กรุณา เห็นอกเห็นใจต่อนักเรียน ด้านความสามารถในการสอนคอมพิวเตอร์ ด้านการอุทิศเวลาในการปฏิบัติการสอนอย่างเต็มที่ ด้านความสามารถในการสอน

คณิตศาสตร์ ด้านการมีกิริยา วาจาที่เหมาะสม ด้านการสอดแทรกการสอนด้านคุณธรรม จริยธรรม ให้กับนักเรียน ด้านการรายงานผลการเรียนและผลด้านความประพฤติของนักเรียนที่ถูกต้อง รวดเร็ว ด้านแนวทางการแก้ไขปัญหาเมื่อนักเรียนมีปัญหา ด้านความสามารถในการสอนด้านภาษาต่างประเทศ ด้านแนวทางการปฏิบัติตนของครูต่อผู้ปกครองเมื่อผู้ปกครองไปติดต่อโรงเรียน เช่น ความสุภาพอ่อนน้อม

3. ความพึงพอใจในโรงเรียนโดยรวม ได้แก่ ด้านชื่อเสียงของโรงเรียน ด้านการที่โรงเรียนมีการปรับปรุง พัฒนาอย่างต่อเนื่อง ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่น ด้านกีฬา ดนตรี ลูกเสือ ยุวกาชาด ด้านการรักษาความปลอดภัยของโรงเรียน ด้านความรวดเร็วในการให้ข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นต่อการแก้ไขปัญหาเมื่อผู้ปกครองมีปัญหาต้องไปติดต่อกับโรงเรียน ด้านสิ่งแวดล้อม เช่น สนามหญ้า ต้นไม้ สระน้ำของโรงเรียน ด้านความสะอาดของโรงเรียนโดยรวม ด้านสภาพสังคมเพื่อนของนักเรียนภายในโรงเรียน ด้านความทันสมัยของอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอน ด้านความสามารถในการสอบเข้าเรียนต่อในโรงเรียนอื่น ด้านความสะอาดและเพียงพอของห้องน้ำ

4. ความพึงพอใจในผลการเรียนรู้ของนักเรียน ได้แก่ ด้านการเป็นผู้ที่เคารพและปฏิบัติตามคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ ด้านความแข็งแรงของสุขภาพกาย ด้านการเป็นผู้มีความกตัญญูกตเวที ด้านการเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์ ด้านการเป็นผู้ที่มีเมตตา กรุณา ช่วยเหลือแบ่งปัน ด้านความสามารถในการมีมนุษยสัมพันธ์ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น ด้านผลการเรียน ด้านความสามารถในการใช้เหตุผลรวมทั้งการมีความคิดสร้างสรรค์ ด้านความสามารถในการใช้ภาษาไทย ด้านความสามารถในการเข้าใจถึงความรู้สึกของผู้อื่น ด้านการเป็นผู้มีวินัย เคารพและปฏิบัติตามระเบียบวินัยของบ้านเมือง ความสามารถในการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ด้านการเป็นผู้มีความประหยัด ด้านการใช้เวลาว่างในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง ด้านความสามารถในการควบคุมอารมณ์ ความรู้สึกของตนเอง และความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศ (ผศ.ดร.พิชาย รัตนดิลก ณ ภูเก็ต และคณะ. 2551 : 3-5)

5. ด้านการบริการที่ได้รับจากโรงเรียนโดยนโยบายเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพอย่างไม่มีเงื่อนไข ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดสวัสดิการ อุปกรณ์การเรียน และกิจกรรมส่งเสริมการเรียน ครอบคลุม 20 รายการ ได้แก่ อาหารเสริม (นม) อาหารกลางวัน เครื่องแบบนักเรียน เครื่องแบบลูกเสือ ยุวกาชาด พร้อมเครื่องหมายวิชาชีพ ชุดพละ ประกันอุบัติเหตุ อุปกรณ์เครื่องใช้ส่วนตัว เวชภัณฑ์พาหนะบริการสุขภาพ อุปกรณ์เครื่องเขียน แบบเรียน แบบฝึกหัด วัสดุการศึกษา วัสดุการเรียนการสอน อุปกรณ์กีฬา คอมพิวเตอร์ หนังสือห้องสมุด หนังสือเสริมการเรียน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และค่าจ้างครูภาษาต่างประเทศ (http://live.bmasmartschool.com/livebma/)

6. การให้บริการชุมชน ด้านวิชาการ ด้านการพัฒนาและร่วมกิจกรรมชุมชน ด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์

ทุกหน่วยงานของรัฐ นอกจากมีหน้าที่ประจำในการปฏิบัติงานแล้ว ยังมีหน้าที่ที่จะต้องให้บริการชุมชน ในหน่วยงานทางการศึกษาก็เช่นกัน สำหรับในหัวข้อนี้จะศึกษาการให้บริการชุมชน โดยแยกเป็นประเด็นดังนี้

6.1 การให้บริการชุมชนตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545

6.2 การให้บริการชุมชนของโรงเรียน

6.1 การให้บริการชุมชนตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545

การจัดการศึกษาและการให้บริการชุมชน ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ซึ่งเป็นแนวทางในการศึกษาตลอดชีวิตเป็นการเชื่อมต่อชีวิตในและนอกโรงเรียน ประการแรกทีเดียวจะต้องไม่มีการแบ่งอย่างขาดตอนกันระหว่างกระบวนการเรียนรู้ในชั้นเรียนกับวิถีของชุมชน หากจะต้องให้เป็นการเสริมและสนองตอบซึ่งกันและกัน ประการที่สองหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนที่นำมาใช้ปฏิบัติในปัจจุบันถือได้ว่าเหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน ที่ระบบโรงเรียนมีช่องว่างกับสภาพความเป็นอยู่และวิถีชีวิตของชุมชน เหล่านี้เป็นการพยายามที่จะใช้การศึกษานอกระบบโรงเรียนช่วยขยายโอกาสทางการศึกษาในระบบโรงเรียน แต่ในขณะเดียวกันก็เท่ากับเป็นการศึกษาโดยหลักการของระบบโรงเรียนชุมชนซึ่งโรงเรียนสามารถจัดการศึกษาได้ทั้งในระบบ นอกระบบโรงเรียน จำเป็นต้องมีการจัดให้สัมพันธ์เชื่อมโยงประกอบเป็นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันและสอดคล้องกับสภาพปัญหาความต้องการและศักยภาพของชุมชนเป็นหลัก

ลักษณะความเชื่อมโยงของชีวิตในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียนที่ว่านี้ นอกจากจะมีนัยสำคัญต่อการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนและโครงสร้างจัดการศึกษาแล้ว ยังมีข้อที่พึงพิจารณาก็คือ “ครู” เป็นผู้ที่ถือได้ว่าเป็นหัวใจของระบบการศึกษา ประเด็นหลักอยู่ที่ว่าจะจัดการศึกษาอย่างไรให้ครูได้เป็นส่วนหนึ่งของชีวิตชุมชน ไม่จำกัดบทบาทหน้าที่อยู่แต่ในชั้นเรียนหรือเวลาเรียนเท่านั้น หากแต่พึงเข้าไปมีส่วนร่วมอยู่ในกระบวนการดำเนินชีวิตของชุมชนอย่างแท้จริง ในฐานะเช่นนั้นการเรียนการสอนจะให้ความหมายและคุณค่าต่อการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตภายนอกโรงเรียนประกอบกันไปในวงจรชีวิตร่วมกัน ความสัมพันธ์ระหว่างครูและโรงเรียน กับนักเรียน พ่อแม่ ผู้ปกครองก็เป็นไปอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง ในประการสำคัญครูยังจะทำหน้าที่เป็นผู้นำทางปัญญาอีกส่วนหนึ่ง

ในวิถีชีวิตชุมชนนั้น ๆ ด้วยในขณะเดียวกัน เพื่อให้สอดคล้องตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545

6.2 การให้บริการชุมชนของโรงเรียน

การจัดการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เป็นการจัดบริการการศึกษาให้แก่ชุมชน ในอดีตนั้นการให้บริการเฉพาะบุคคลที่อยู่ในระบบโรงเรียน ส่วนบุคคลที่อยู่นอกระบบโรงเรียน มิได้รับการบริการ มีหน่วยงานกรมการศึกษานอกโรงเรียนและหน่วยงานอื่นที่จัดบริการการศึกษาให้ผู้ที่ด้อยโอกาสทางการศึกษา ซึ่งที่จริงแล้วโรงเรียนสามารถให้บริการชุมชนได้ทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียนได้เช่นกัน “การให้บริการ” เป็นการให้บริการชุมชนด้านวิชาการแก่ชุมชน การบริการเชิงพัฒนา ซึ่งการให้บริการเชิงพัฒนาที่มุ่งจะทำให้ผู้รับบริการมีความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ ตลอดจนพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองในด้านต่าง ๆ สิ่งที่โรงเรียนจะให้บริการชุมชนได้โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับโรงเรียนนั้น อาจให้ได้ทั้งด้านวิชาการ บุคคล เงิน วัสดุ และการสนับสนุนทางความร่วมมือร่วมใจหรือกำลังใจ หน้าที่ของโรงเรียนนั้นนอกจากจะมีหน้าที่ให้การศึกษาหรืออบรมสั่งสอนนักเรียน และยังมีหน้าที่ให้บริการชุมชนอีกด้วย อย่างไรก็ดีการให้บริการชุมชนดังกล่าวนี้จะต้องไม่ขัดต่อกฎหมายและระเบียบแบบแผน (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2544 : 55 – 59) ได้กล่าวถึงการให้บริการชุมชนของโรงเรียนโดยสังเขปดังนี้

1. วิชาการ เป็นหน้าที่โดยตรงของผู้บริหารการศึกษาหรือโรงเรียนอยู่แล้ว การเผยแพร่ความรู้ ความคิด และทักษะบางอย่างแก่ชุมชน ควรจะเป็นสิ่งที่โรงเรียนพึงเอาใจใส่เป็นพิเศษ เช่น เผยแพร่ความรู้เรื่องแผนการศึกษาของชาติ หลักสูตร การอบรมเด็กและเยาวชนและการศึกษานอกโรงเรียน เป็นต้น

2. บุคคล ผู้บริหารการศึกษาหรือโรงเรียนอาจให้ครู เจ้าหน้าที่โรงเรียนไปช่วยพัฒนาชุมชนในด้านต่าง ๆ โดยไม่กระทบกระเทือนต่อการเรียนการสอนในโรงเรียน

3. การเงิน ข้อนี้ผู้บริหารการศึกษาจะต้องระวังมิให้เป็นการขัดต่อกฎหมายและระเบียบแบบแผน เงินที่จะนำไปจ่ายร่วมในการพัฒนาชุมชนนั้น จะต้องเป็นเงินที่กฎหมายและระเบียบแบบแผนเปิดทางให้เท่านั้น เช่น เงินที่มีผู้บริจาค ที่มีวัตถุประสงค์ที่จะให้โรงเรียนนำไปช่วยในการพัฒนาชุมชน เป็นต้น

4. วัสดุ มีข้อควรระวังเช่นเดียวกันกับเรื่องการเงิน

5. การให้ความร่วมมือร่วมใจ หรือให้กำลังใจในการพัฒนาชุมชน เป็นเรื่องสำคัญอยู่ไม่น้อย โรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ถ้าโรงเรียนแสดงออกซึ่งความร่วมมือร่วมใจหรือให้กำลังใจ

ในการพัฒนาแล้ว ชุมชนก็ย่อมมีความเข้าใจอันดีต่อโรงเรียน มองโรงเรียนในทางที่ดี และชุมชนก็จะสนับสนุนโรงเรียนเป็นอย่างดีเช่นเดียวกัน

พนิจดา วีระชาติ (2543 : 74) ได้สรุปถึงการให้บริการชุมชนว่า ในการให้บริการการศึกษาอบรมแก่ประชาชนนอกวัยเรียนในชุมชนให้มีความรู้ทั้งสายสามัญและสายอาชีพตลอดทั้งให้บริการทางการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน รวมทั้งอำนวยความสะดวกในเรื่องอาคารสถานที่ เพื่อสนองความต้องการของชุมชน เพราะฉะนั้นผู้บริหารโรงเรียน ครูรวมทั้งบุคลากรอื่น ๆ ในโรงเรียนจึงต้องมีหน้าที่บทบาทหลายประการในด้านการพัฒนาและการนำชุมชนในการพัฒนาด้านต่าง ๆ โดยอาศัยความร่วมมือกับชุมชน เพื่อช่วยแก้ปัญหาและพัฒนาสภาพแวดล้อมของท้องถิ่น พัฒนาความเป็นอยู่ของคนในชุมชนเพื่อส่งเสริมความรู้ความสามารถทั้งด้านความรู้ทั่วไป และวิชาชีพ เพื่อประชาชนจะได้มีฐานะความเป็นอยู่ที่ดี และสามารถดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข ซึ่งในการจัดการศึกษาให้ชุมชนนั้นอาจกระทำได้ 3 ลักษณะ ดังนี้ (เสาวนีย์ เสนาสุ,2529 : 46 – 47)

1. ให้การศึกษาแบบเก็บตก เป็นการจัดการศึกษาให้กับผู้ไม่รู้หนังสือ
2. ให้การศึกษาแบบต่อเนื่อง เป็นการให้การศึกษาต่อจากฐานเดิมให้รู้มากขึ้นสามารถก้าวหน้าทันกับความเจริญของโลก
3. ให้ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ เป็นการสอนหรืออบรมอาชีพระยะสั้น

จากแนวการปฏิบัติงานในการดำเนินงานของโรงเรียนทั้ง 6 งาน การศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น รวมทั้งสอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ที่เน้นการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน และแนวทางการให้บริการชุมชนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาที่ได้จากการศึกษา (Pilot Study) จึงสามารถแบ่งการให้บริการชุมชนของโรงเรียนออกได้เป็น 5 ด้านดังนี้

1. การให้บริการวิชาการ เป็นการให้บริการชุมชนด้านวิชาการแก่ชุมชน การบริการเชิงพัฒนา ที่มุ่งจะทำให้ผู้รับบริการมีความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ ตลอดจนพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองในด้านต่าง ๆ สิ่งที่โรงเรียนจะให้บริการชุมชนได้ เช่น การรณรงค์เพื่อแก้ปัญหาการไม่รู้หนังสือ การลืมหนังสือ การจัดการศึกษาผู้ใหญ่ให้ผู้ปกครองนักเรียนและชุมชนการแนะแนวสุขภาพ การแนะแนวการศึกษาต่อ การแนะแนวอาชีพ จัดให้ชุมชนใช้บริการห้องสมุดโรงเรียน
2. การให้บริการด้านบุคลากร การที่ผู้บริหาร ครู อาจารย์เจ้าหน้าที่ และนักเรียนของโรงเรียน นำโรงเรียนสู่ชุมชนไปช่วยพัฒนาด้านต่าง ๆ หรือช่วยในกิจกรรมที่ชุมชนขอความอนุเคราะห์ เช่น เป็นวิทยากรให้ความรู้ เป็นพิธีกรในงานพิธีต่าง ๆ เป็นกรรมการในการแข่งขันกีฬา เป็นต้น

3. การให้บริการด้านอาคาร สถานที่ และวัสดุอุปกรณ์ การอำนวยความสะดวกให้ชุมชนในการใช้อาคารสถานที่ และวัสดุอุปกรณ์ เช่น

1) ให้ชุมชนใช้สถานที่ของโรงเรียน เช่น ห้องประชุม โรงฝึกงาน โรงอาหาร สนาม อาคารเรียน เป็นต้น เป็นสถานที่จัดกิจกรรมของชุมชน

2) โรงเรียนให้ชุมชนยืมอุปกรณ์ วัสดุ ครุภัณฑ์ของโรงเรียนใช้ในกิจกรรมของชุมชนได้ โดยต้องปฏิบัติตามระเบียบข้อปฏิบัติของทางราชการ

4. การสร้างความสัมพันธ์และร่วมกิจกรรมกับชุมชน การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนนั้นอาจทำได้หลายรูปแบบ เช่น การเข้าร่วมกิจกรรมประเพณีท้องถิ่น การเยี่ยมบ้านนักเรียน การตั้งสมาคมครูผู้ปกครองและศิษย์เก่า การเชิญวิทยากรจากท้องถิ่นและเปิดโอกาสให้ชุมชนเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นต้น

5. การประชาสัมพันธ์ งานประชาสัมพันธ์โรงเรียนเป็นการเปิดโอกาสให้ชุมชนได้ทราบถึงการดำเนินงาน และโครงการต่าง ๆ ของโรงเรียนเป็นอย่างดี ทำให้ชุมชนได้ทราบปัญหาและความต้องการของโรงเรียน โอกาสที่จะให้ความร่วมมือช่วยเหลือโรงเรียนก็จะทำได้สะดวกขึ้น เช่น การจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ การจัดกิจกรรม การจัดทำวารสาร จุลสาร แผ่นพับ จัดทำป้ายนิเทศสรุปผลกิจกรรม จัดนิทรรศการทางวิชาการ เป็นต้น

ดังนั้นพอสรุปได้ว่าโรงเรียนเป็นหน่วยงานของรัฐที่อยู่ใกล้ชิดชุมชนมากที่สุดหน่วยงานหนึ่ง จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 การจัดการศึกษาที่เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน จึงมีความจำเป็นที่โรงเรียนต้องสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ทำความเข้าใจกับชุมชน และบุคลากรในโรงเรียนนอกจากภาระในการสอนแล้วรูปแบบการให้บริการชุมชนมีหลากหลาย ในการปฏิบัติงานของโรงเรียนทั้ง 6 งาน ก็จัดกิจกรรมให้บริการชุมชนไปด้วย ซึ่งบ้างครั้งการจัดกิจกรรมก็มากเกินไป และในบ้างครั้งก็เป็นกิจกรรมที่ไม่เป็นประโยชน์ ทำให้เป็นภาระโดยไม่จำเป็นของโรงเรียน ดังนั้นจึงศึกษาการให้บริการชุมชนของโรงเรียนที่เป็นประโยชน์และชุมชนต้องการ ส่งเสริมกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของชุมชน ความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและสอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษา เป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาให้ชุมชนเข้มแข็ง

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

7.1 งานวิจัยในประเทศ

เจษฎา มูรณะจารุ (2540 : 18) ในการศึกษาความต้องการของคณะกรรมการโรงเรียนเกี่ยวกับการให้บริการชุมชน ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สามารถจำแนกการให้บริการได้ 4 ด้าน คือ 1) การศึกษา 2) การพัฒนาชุมชนและร่วมกิจกรรม 3) เศรษฐกิจและอาชีพ และ 4) อาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์

ประเวศ ฤาชากุล (2542 : บทคัดย่อ) ศึกษาปัญหาและการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุดรธานี ผลการศึกษาพบว่า การปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง

ประหยัด พานิชย์ดี (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกรรมการโรงเรียนประถมศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบระดับปฏิบัติงานของคณะกรรมการ ที่มีสถานภาพของคณะกรรมการโรงเรียนต่างกัน มีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่โดยภาพรวมและเป็นรายด้านทั้ง 6 ด้าน คือด้านกำหนดนโยบายแม่บทและแผนพัฒนาโรงเรียน ด้านการให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน ด้านการให้คำปรึกษาสนับสนุนและการร่วมบริหารงบประมาณ ด้านรับทราบความก้าวหน้าการดำเนินงานตามแผนของโรงเรียน ด้านการประสานงานและสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และด้านการแต่งตั้งที่ปรึกษาหรืออนุกรรมการดำเนินงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารและข้าราชการครูในโรงเรียนมีการปฏิบัติงานมากกว่าผู้ทรงคุณวุฒิ กับผู้ปกครองนักเรียน และศิษย์เก่าของโรงเรียน ส่วนผู้ทรงคุณวุฒิกับผู้ปกครองนักเรียน และศิษย์เก่าของโรงเรียนมีการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน

พิกุล เทพพิพิธ (2542 : บทคัดย่อ) ผลการวิจัยการศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับการให้บริการชุมชนตามเครือข่ายการเรียนรู้ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 10 พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร ปรากฏว่า ผู้บริหารที่มีอายุต่างกันมีระดับการศึกษาต่างกัน มีประสบการณ์บริหารงาน มีความคิดเห็นโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการบริหารงานต่างกัน และผู้บริหารที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน มีความคิดเห็นโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทาง

สถิติ เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ โรงเรียนให้ความร่วมมือในการแก้ปัญหาของชุมชนโดยให้คำแนะนำในการจัดทำแผนงานโครงการในการพัฒนาชุมชนแก่ผู้นำท้องถิ่น

อำนวยพร ทรัพย์คง (2542 : บทคัดย่อ) ผลการวิจัยพบว่าคณะกรรมการโรงเรียนปฏิรูปประถมศึกษา มีบทบาทเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการประชาสัมพันธ์ และด้านการร่วมกิจกรรมของชุมชน มีบทบาทอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการให้บริการชุมชน ด้านการให้ชุมชนร่วมกิจกรรมของโรงเรียน และด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น มีบทบาทอยู่ในระดับกลาง เปรียบเทียบบทบาทของคณะกรรมการโรงเรียนปฏิรูปประถมศึกษาตามตัวแปร อายุ วุฒิการศึกษา สถานภาพของกรรมการ ขนาดของโรงเรียน ปรากฏผลดังนี้

1. คณะกรรมการโรงเรียนปฏิรูปประถมศึกษาที่มีอายุต่างกัน มีบทบาทเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน และหน่วยงานอื่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2. คณะกรรมการโรงเรียนปฏิรูปประถมศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีบทบาทเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการประชาสัมพันธ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และด้านการให้ชุมชนร่วมกิจกรรมของโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. คณะกรรมการโรงเรียนปฏิรูปประถมศึกษาที่มีสถานภาพของกรรมการต่างกัน มีบทบาทเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

คณะกรรมการโรงเรียนปฏิรูปประถมศึกษาที่จำแนกตามขนาดของโรงเรียนที่เป็นกรรมการแตกต่างกัน มีบทบาทเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

วีระ แก้ววิหาร (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนประถมศึกษากับชุมชน : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนบ้านยาง สำนักงานประถมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยในครั้งนี้ ชี้ให้เห็นว่าระหว่างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนบ้านยางกับชุมชน ได้มีการทั้งเป็นผู้ให้และเป็นผู้รับ ซึ่งต้องอาศัยความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของบุคลากรในโรงเรียน เพื่อจัด

กิจกรรมการเรียนการสอนและให้บริการแก่ชุมชนในอันที่จะเป็นสาเหตุนำชุมชนเข้ามามีบทบาทในการมีส่วนร่วมพัฒนาโรงเรียนจนประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดี

สาคร จันทะเลิศ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาและเปรียบเทียบการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 9 พบว่า

1. การบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนโดยภาพรวมทุกด้าน ซึ่งด้าน 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก อีก 1 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านการวางแผนสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

2. ผู้บริหารโรงเรียนในขนาดแตกต่างกัน มีการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโดยภาพรวมและเป็นรายด้าน 4 ด้าน ไม่แตกต่างกัน อีก 2 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ ด้านการสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียนและด้านการให้บริการชุมชน

อำนวย สิงห์คาม (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาและเปรียบเทียบการดำเนินงานโรงเรียนกับชุมชนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสกลนคร พบว่า

1. ครู – อาจารย์มีการดำเนินงานโดยภาพรวมและรายด้าน 3 ด้าน อยู่ในระดับมาก อีก 3 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านการวางแผนสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ด้านการได้รับความสนับสนุนจากชุมชน ด้านการประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

2. ครู – อาจารย์ในโรงเรียนขนาดใหญ่และในโรงเรียนขนาดเล็ก มีการดำเนินงานโรงเรียนกับชุมชนทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับมาก ส่วนครู – อาจารย์ในโรงเรียนระดับกลางมีการดำเนินงานทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง

3. ครูในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีการดำเนินงานโรงเรียนกับชุมชนโดยภาพรวมและรายด้านทั้ง 6 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครู - อาจารย์ในโรงเรียนขนาดใหญ่มีการดำเนินงานมากกว่าครู – อาจารย์ในโรงเรียนขนาดกลางและมีการปฏิบัติในการดำเนินงานโดยภาพรวมและรายด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ครู – อาจารย์ในโรงเรียนขนาดเล็ก มีการดำเนินงานโดยภาพรวมทั้ง 6 ด้าน มากกว่า ครู – อาจารย์ในโรงเรียนขนาดกลาง

ยุพะเยาว์ ใจงาม (2540 : 87-88) ได้ทำการวิจัยปัญหาการปฏิบัติงาน ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ พบว่า มีปัญหารวมทุกด้านและในแต่ละด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามตัวแปรลักษณะ

ชาติพันธ์ของชุมชนไทยลาวและกลุ่มชุมชนไทยลาวและไทยเขมร มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหารวมทุกด้านและในแต่ละด้านอยู่ในระดับปานกลาง

สมผล ดีล้น (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาและเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครพนมผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า

1.การปฏิบัติงานโรงเรียนกับชุมชนในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีระดับการปฏิบัติงานโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2.ผู้บริหารและครูผู้ปฏิบัติหน้าที่ด้านโรงเรียนกับชุมชนในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันโดยรวมและรายด้านทั้ง 6 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เติม แสงไทยารักษ์ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาและเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดชัยภูมิ ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า

1.มีปัญหาการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่า มีปัญหาในระดับปานกลางทุกด้าน

2.ผู้บริหารและครูผู้ปฏิบัติหน้าที่ด้านโรงเรียนกับชุมชน มีทัศนะเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไม่แตกต่างกัน

ถวิล คนฉลาด (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องปัญหาการปฏิบัติงานด้านโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเลย ผลการวิจัยพบว่า

โรงเรียนขนาดเล็ก มีปัญหาการปฏิบัติงานด้านโรงเรียนกับชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและการได้รับการสนับสนุนจากชุมชน มีปัญหาอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านอื่น ๆ มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

โรงเรียนขนาดกลาง มีปัญหาการปฏิบัติงานด้านโรงเรียนกับชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

โรงเรียนขนาดใหญ่มีปัญหาการปฏิบัติงานด้านโรงเรียนกับชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

พัลลภ ปู่วัง (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาและเปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานโรงเรียนกับชุมชนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดหนองคายของผู้บริหารและครู - อาจารย์ในโรงเรียนที่มีสถานภาพต่างกัน และขนาดโรงเรียนต่างกัน ผลการศึกษาค้นคว้าปรากฏดังนี้

1.โรงเรียนขนาดใหญ่มีปัญหาโดยรวมและเป็นรายด้าน 6 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง โรงเรียนขนาดกลางมีปัญหาโดยรวมและรายด้าน 5 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง อีก 1 ด้าน อยู่ใน

ระดับน้อย คือ ด้านการเป็นผู้นำและให้ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน โรงเรียนขนาดเล็ก มีปัญหาโดยรวมและรายด้าน 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง อีก 2 ด้าน อยู่ในระดับน้อย คือ ด้านการวางแผนสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและการเป็นผู้นำและให้ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน

2.ครู – อาจารย์ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีปัญหาการปฏิบัติงานโรงเรียนกับชุมชนโดยภาพรวมและรายด้าน 2 ด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ ด้านการวางแผนและการเป็นผู้นำในการพัฒนาชุมชน ส่วนอีก 4 ด้าน ไม่แตกต่างกัน

3.ครู – อาจารย์ที่มีสภาพต่างกัน มีปัญหาโดยรวมและรายด้านทั้ง 6 ด้าน ไม่แตกต่างกัน

มัณฑนา ธรรมรังษี (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาและเปรียบเทียบระดับปัญหาการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี ผลการศึกษาพบว่า

1.ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ปัญหารายด้านพบว่า ด้านการให้บริการแก่ชุมชนและด้านเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านอื่นมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย

2.ผู้บริหารและครูในโรงเรียนที่มีทำเลที่ตั้งต่างกัน มีระดับปัญหาโดยภาพรวมและรายด้าน 4 ด้าน ไม่แตกต่างกัน แต่มีระดับปัญหาด้านการให้บริการแก่ชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.แนวทางแก้ไขปัญหา ได้แก่ จัดให้มีบุคลากรรับผิดชอบ มีการประชาสัมพันธ์ การจัดงบประมาณสนับสนุน การกำหนดโครงการและแผนที่ดี

ราชัย รัตโน (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาและเปรียบเทียบระดับปัญหางานบริการตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และผู้ปฏิบัติงานบริการในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุดรธานี ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า เมื่อพิจารณาตามขนาดโรงเรียน โรงเรียนขนาดใหญ่มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ส่วนโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดเล็กมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาโดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โรงเรียนขนาดใหญ่มีปัญหางานบริการน้อยกว่าโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดเล็กทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วัชรี สุขเจริญวิภารัตน์ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาและเปรียบเทียบระดับปัญหาการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น ปรากฏผลดังนี้

1.บุคลากรในโรงเรียนและคณะกรรมการโรงเรียนมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า โรงเรียนมีปัญหารวมทุกด้านและจำแนกเป็นรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยของปัญหามากกว่าด้านอื่นๆ คือ การให้บริการชุมชน

2.โรงเรียนทุกขนาด มีปัญหารวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลางและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านก็อยู่ในระดับปานกลาง

3.บุคลากรในโรงเรียนและคณะกรรมการโรงเรียนมีความคิดเห็นว่าโรงเรียนมีปัญหาด้านการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนทั้งโดยรวมทุกด้านและเป็นรายด้าน

4.โรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีปัญหาการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนทั้งโดยรวมทุกด้านและเป็นรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อร่าม คูสกุลรัตน์ (2542 :บทคัดย่อ) ได้ศึกษาและเปรียบเทียบระดับปัญหาการปฏิบัติงานระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครพนม ระหว่างความคิดเห็นของครู - อาจารย์ ที่ปฏิบัติงานในพื้นที่บริการตามกลุ่มชาติพันธุ์ภูไท ไทญ้อ และไทแสก สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครพนม ผลการศึกษาค้นคว้าปรากฏดังนี้

1.ครู – อาจารย์เห็นว่า การปฏิบัติงานระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ตามกลุ่มชาติพันธุ์ภูไท ไทญ้อและไทแสก มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน

2.ครู – อาจารย์ที่ปฏิบัติงานในพื้นที่บริการที่มีกลุ่มชาติพันธุ์ต่างกัน มีปัญหาการปฏิบัติงานระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยส่วนรวมและรายด้านทั้ง 6 ด้าน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครู - อาจารย์ที่ปฏิบัติงานในพื้นที่บริการกลุ่มชาติพันธุ์ไทแสกมีปัญหามากกว่ากลุ่มชาติพันธุ์ไทญ้อ และกลุ่มชาติพันธุ์ภูไท และกลุ่มชาติพันธุ์ไทญ้อมีปัญหามากกว่ากลุ่มชาติพันธุ์ภูไท

เนตินันท์ โพธิกุล (2543 : 73) ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนวัดบางโฉลง อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ที่มีต่องานสัมพันธ์ชุมชน พบว่า โดยรวมและรายด้านเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลางถึงมาก เมื่อจัดเรียงอันดับตามค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ความคิดเห็นด้านการสร้างเสริมความสัมพันธ์ ด้านการจัดตั้งกลุ่มชมรม สมาคม มูลนิธิ ด้านการได้รับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน ด้านเกี่ยวกับกรรมการโรงเรียนและด้านการให้การบริการชุมชนด้านต่าง ๆ ตามลำดับ

การให้บริการชุมชน หรือการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนนั้นเป็นการให้ความร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน แต่มิได้เน้นการให้บริการด้านวิชาการหรือการมีส่วน

ร่วม การมีบทบาทในการกำหนดแผน นโยบาย การดำเนินงานของโรงเรียนส่วนใหญ่ผลการวิจัยพบว่า ไม่มีความแตกต่าง หรืออยู่ในระดับปานกลางไม่พบปัญหา

จิรวรรณ สันติภูมิโพธา (2544 :ออนไลน์) ได้ศึกษา พยากรณ์การบริการชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี พบว่า การให้บริการชุมชนโดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

โรงเรียนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับ ปานกลาง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้และข่าวสาร ด้านการเมืองและการปกครอง ด้านสาธารณสุข ด้านส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมประเพณี ด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และพบว่าโรงเรียนมีการปฏิบัติ อยู่ในระดับน้อยเพียงด้านเดียว คือ ด้านอาชีพ ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร สถานภาพของผู้บริหารและสภาพของโรงเรียนกับการให้บริการชุมชน พบว่า โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กับความพร้อมของวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ ความร่วมมือของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ความคิดเห็นของผู้บริหาร ที่มีต่อการให้บริการชุมชน และพบว่า ตัวแปรที่ส่งผลต่อการให้บริการชุมชนโดยภาพรวมได้แก่ ความพร้อมของวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ ความคิดเห็นของผู้บริหารที่มีต่อการให้บริการชุมชนและความร่วมมือของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

7.2 **งานวิจัยต่างประเทศ**

ซาลิเนส (Salinas. 1998 : 1033) ได้ศึกษาเรื่องกฎหมาย จรรยาการศึกษาและการเมืองที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหารโรงเรียนรัฐ และนักเรียนที่ต้องได้รับการดูแลพิเศษ การศึกษานี้มุ่งสนับสนุนให้ผู้บริหารโรงเรียนรัฐมีความเข้าใจในกฎหมาย จรรยาการศึกษาและการเมืองที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนที่ต้องได้รับการดูแลพิเศษ ผู้บริหาร 13 คน จากนอร์เวสต์ หลุยเซียนา ได้รับสมมุติฐานปัญหาการเรียนของเด็กที่ติดเชื้อเอดส์ ซึ่งเข้าเรียนในโรงเรียนประถม สิ่งนี้ทำให้โรงเรียนและชุมชนแบ่งออกเป็น 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายที่ต้องการให้นักเรียนที่ติดเชื้อเรียนที่บ้าน อีกฝ่ายต้องการให้นักเรียนศึกษาต่อไปในโรงเรียน

มาร์แชลล์ (Marshall. 1998 : 1854) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาอำนาจและอิทธิพลกลุ่มผู้มีผลประโยชน์ในชุมชนโรงเรียน ซึ่งการศึกษาชี้ให้เห็นถึงอำนาจและอิทธิพลระหว่างท่ามกลางกลุ่มผู้มีผลประโยชน์ในชุมชนโรงเรียน จากการค้นคว้าข้อมูลมีบางกลุ่มและบางคนเป็นผู้มีอิทธิพลที่สำคัญมีการชี้ให้เห็นถึงผู้นำโรงเรียนต้องมีการปรับความสัมพันธ์ในการติดต่อสื่อสารและมีวิสัยทัศน์ร่วมกันในตำบลการศึกษา

โรลโลว์ (Rollow. 1998 : 1033) ได้ศึกษาเรื่องการวางรากฐานทฤษฎีการเมืองชุมชนสถานศึกษา แบบฝึกหัดจากการปฏิรูปโรงเรียนชิคาโก (อิลลินอยส์) การปฏิรูปโรงเรียนชิคาโก (PA85 – 1418) พยายามที่จะปรับเปลี่ยนท่าทีของรัฐบาล องค์กร การปฏิบัติการการเงินและการสนับสนุนต่อ

โรงเรียนชิคาโก มีการมุ่งเป้าที่จะขยายการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ทำให้โรงเรียนรับผิดชอบต่อพลเมืองยิ่งขึ้น และสนับสนุนความร่วมมือของผู้ปกครองกับครู

โอลสัน (Olson. 1998 : Abstract) ทำการวิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานประชาสัมพันธ์โรงเรียนประถมศึกษาใน 4 รัฐ ด้านตะวันตกกลาง โดยผู้วิจัยมุ่งศึกษาด้านประสิทธิผลของการปฏิบัติงานซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ระดับอำเภอ ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาใช้การประชาสัมพันธ์ผ่านกลุ่มโรงเรียนมีเปอร์เซ็นสูงกว่าผู้บริหารโรงเรียนระดับประถมศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนระดับประถมศึกษา มีอัตราเฉลี่ยด้านประสิทธิผลของการปฏิบัติงานในลักษณะกลุ่มสูงกว่าผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาและยังพบว่า สิ่งที่ก่อให้เกิดผลในการปฏิบัติงานมากที่สุด คือ การประชุมผู้ปกครองนักเรียนและการแจกคู่มือการประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด คือ วิธีการเปิดให้ชมโดยเชิญผู้ปกครองเข้ามาชมกิจการของโรงเรียนในรอบปี ในขณะวิธีที่มีประสิทธิภาพน้อยที่สุด ได้แก่การจัดตั้งศูนย์ประชาสัมพันธ์

จากงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ การให้บริการชุมชนของโรงเรียน ยังคงเป็นปัญหาของโรงเรียนหรือสถานศึกษา โดยเฉพาะในการร่วมกำหนดนโยบาย การมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษา ซึ่งต่อไปเมื่อการศึกษาเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาเรื่องการกระจายอำนาจลงพื้นที่ ชุมชนต้องมีบทบาทหน้าที่ในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา น่าจะเป็นปัญหามากในการจัดการศึกษาของประเทศ ทุกฝ่ายที่มีหน้าที่ในการจัดการศึกษารวมถึงชุมชนยังสับสนอยู่มาก ดังนั้นโรงเรียน บุคลากรทางการศึกษาจะต้องสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่ชุมชน

การจัดการศึกษาในต่างประเทศ ชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และมีคณะกรรมการจากท้องถิ่นดูแลการศึกษาอย่างเข้มแข็งมานานแล้ว ทำให้การจัดการศึกษาของเขาสามารถศึกษาได้ตามความต้องการของชุมชน ผู้ปกครองและชุมชนเห็นความสำคัญในการจัดการศึกษาร่วมกัน

บทที่ 3
วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาความพึงพอใจของชุมชนต่อการดำเนินงานบริการชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาเครือข่ายโรงเรียนที่ 54 สำนักงานเขตภาษีเจริญ สังกัดกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าและนำเสนอตามลำดับดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การสร้างและหาค่าคุณภาพของเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ โรงเรียนประถมศึกษาเครือข่ายโรงเรียนที่ 54 สำนักงานเขตภาษีเจริญ สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 4 โรงเรียน คือ โรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม โรงเรียนวัดโตนด โรงเรียนวัดกำแพง โรงเรียนบางจาก โดยมีผู้ปกครองนักเรียนตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 เป็นผู้ให้ข้อมูล ดังนี้

1.	โรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม	มีผู้ปกครอง	จำนวน 1,806	คน
2.	โรงเรียนวัดโตนด	มีผู้ปกครอง	จำนวน 204	คน
3.	โรงเรียนวัดกำแพง	มีผู้ปกครอง	จำนวน 359	คน
4.	โรงเรียนบางจาก	มีผู้ปกครอง	จำนวน 197	คน
		รวมทั้งหมด	จำนวน 2,566	คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยแบ่งเป็นขั้นตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ใช้การหากลุ่มตัวอย่างจากการใช้ตาราง Krejcie and Morgan (Krejcie and Morgan 1970 : 608) จากผู้ปกครองนักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาเครือข่ายโรงเรียนที่ 54 สำนักงาน

เขตภาษีเจริญ สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 2,566 คน เป็นผู้ปกครองจำนวน 332 คน แล้วสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงอีกครั้งหนึ่งตามขนาดของโรงเรียนและห้องเรียน เป็นจำนวนผู้ปกครองแต่ละโรงเรียน ดังนี้

1. ผู้ปกครองโรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม	จำนวน	200	คน
2. ผู้ปกครองโรงเรียนวัดโตนด	จำนวน	54	คน
3. ผู้ปกครองโรงเรียนวัดกำแพง	จำนวน	54	คน
4. ผู้ปกครองโรงเรียนบางจาก	จำนวน	24	คน
รวมทั้งหมด	จำนวน	332	คน

การสุ่มตัวอย่างของผู้ปกครองนักเรียน ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างตามจำนวนห้องเรียนของแต่ละโรงเรียน รวมทั้งหมด 74 ห้องเรียน ดังนี้

1. โรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม

ป.1 - 3 ห้องละ 4 คน มีห้องเรียนรวม 20 ห้อง	เป็นกลุ่มตัวอย่าง 80 คน
ป.4 - 6 ห้องละ 5 คน มีห้องเรียนรวม 24 ห้อง	เป็นกลุ่มตัวอย่าง 120 คน
รวมทั้งหมด	เป็นกลุ่มตัวอย่าง 200 คน

2. โรงเรียนวัดโตนด

ป.1 - 3 ห้องละ 4 คน มีห้องเรียนรวม 6 ห้อง	เป็นกลุ่มตัวอย่าง 24 คน
ป.4 - 6 ห้องละ 5 คน มีห้องเรียนรวม 6 ห้อง	เป็นกลุ่มตัวอย่าง 30 คน
รวมทั้งหมด	เป็นกลุ่มตัวอย่าง 54 คน

3. โรงเรียนวัดกำแพง

ป.1 - 3 ห้องละ 4 คน มีห้องเรียนรวม 6 ห้อง	เป็นกลุ่มตัวอย่าง 24 คน
ป.4 - 6 ห้องละ 5 คน มีห้องเรียนรวม 6 ห้อง	เป็นกลุ่มตัวอย่าง 30 คน
รวมทั้งหมด	เป็นกลุ่มตัวอย่าง 54 คน

4. โรงเรียนบางจาก

ป.1 - 3 ห้องละ 4 คน มีห้องเรียนรวม 3 ห้อง	เป็นกลุ่มตัวอย่าง 12 คน
ป.4 - 6 ห้องละ 4 คน มีห้องเรียนรวม 3 ห้อง	เป็นกลุ่มตัวอย่าง 12 คน
รวมทั้งหมด	เป็นกลุ่มตัวอย่าง 24 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) โดยสอบถามเกี่ยวกับรายได้ อาชีพ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความพึงพอใจของชุมชนต่อการดำเนินงานบริการชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาเครือข่ายโรงเรียนที่ 54 สำนักงานเขตภาษีเจริญ สังกัดกรุงเทพมหานคร ในด้านวิชาการ ด้านการพัฒนาและร่วมกิจกรรมชุมชน ด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

การให้ความหมาย

มากที่สุด	5	หมายถึง	ระดับความพึงพอใจมากที่สุด
มาก	4	หมายถึง	ระดับความพึงพอใจมาก
ปานกลาง	3	หมายถึง	ระดับความพึงพอใจปานกลาง
น้อย	2	หมายถึง	ระดับความพึงพอใจน้อย
น้อยที่สุด	1	หมายถึง	ระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด

3. การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

ในการสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสารตำราและผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วนำมาประมวลเป็นแนวคิดในการสร้างคำถาม

2. สร้างแบบสอบถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และนิยามศัพท์ที่ใช้ในงานวิจัยนี้

3 นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องในด้านภาษา เนื้อหา หลังจากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาให้คำแนะนำ

4. นำแบบสอบถามไปตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน (ดังรายนามในภาคผนวก) ใช้เกณฑ์ดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป

5. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้ปกครองที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้จำนวน 30 คน ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับผู้ปกครองนักเรียนของโรงเรียนวัดวิจิตรการนิมิตร สำนักงานเขตภาษีเจริญ สังกัดกรุงเทพมหานคร แล้วนำไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α–Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach. 1970 : 161)

6. นำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α–Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach. 1970 : 161)

7. จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์แล้วนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 332 คน ของโรงเรียนประถมศึกษาเครือข่ายโรงเรียนที่ 54 สำนักงานเขตภาษีเจริญ สังกัดกรุงเทพมหานคร 4 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม โรงเรียนวัดโตนด โรงเรียนวัดกำแพง และโรงเรียนบางจาก

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยติดต่อขอรับหนังสือเพื่อขอความร่วมมือตอบแบบสอบถามจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒถึงผู้อำนวยการโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์ที่ออกโดยบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พร้อมแบบสอบถามไปติดต่อประสานงานกับผู้อำนวยการโรงเรียนเพื่อขออนุญาตให้ผู้ที่เกี่ยวข้องตอบแบบสอบถาม

3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่าง

5. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยมีขั้นตอนดังนี้

5.1 วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามตอนที่ 1 ด้วยการหาค่าร้อยละ (Percentage)

5.2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจของชุมชนต่อการดำเนินงานบริการชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาเครือข่ายโรงเรียนที่ 54 สำนักงานเขตภาษีเจริญ สังกัดกรุงเทพมหานคร โดย

การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และหาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายด้าน และโดยรวม และนำเสนอเป็นตารางประกอบการแปลความหมายค่าเฉลี่ย

การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยใช้เกณฑ์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

5.3 เปรียบเทียบความพึงพอใจของชุมชนต่อการดำเนินงานบริการชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาเครือข่ายโรงเรียนที่ 54 สำนักงานเขตภาษีเจริญ สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ รายได้ อาชีพ โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธี LSD (Fisher's Least Significant Difference)

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ

6.1.1 ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)โดยการหาค่า IOC

6.1.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α-Coefficient) ของครอนบาค

6.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

6.2.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

6.2.2 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานในการเปรียบเทียบความแตกต่าง จำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ รายได้ อาชีพ โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance)

บทที่ 4
ผลของการวิจัย

ผลของการวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของชุมชนต่อการดำเนินงานบริการชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา กรณีศึกษา: เครือข่ายโรงเรียนที่ 54 สำนักงานเขตภาษีเจริญ สังกัดกรุงเทพมหานคร” ผู้ศึกษาได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม จำนวน 332 ชุด สำหรับการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาแบ่งการนำเสนอข้อมูลออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจของชุมชนต่อการดำเนินงานบริการชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาเครือข่ายโรงเรียนที่ 54 สำนักงานเขตภาษีเจริญ สังกัดกรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของชุมชนต่อการดำเนินงานบริการชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาเครือข่ายโรงเรียนที่ 54 สำนักงานเขตภาษีเจริญ สังกัดกรุงเทพมหานคร

รายละเอียดของการวิเคราะห์จะนำเสนอด้วยตารางแสดงให้เห็นถึงผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการตีความหมายของข้อมูลที่ได้จากตารางเฉพาะบางประเด็นที่สำคัญ และเกี่ยวข้องกับเนื้อหาของผลการวิจัยดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

n	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
$\overline{X}$	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย
SD	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
f	แทน	ค่าความถี่
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาใน t –distribution
F	แทน	ค่าที่ใช้ในการพิจารณาใน F –distribution
df	แทน	ระดับชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degrees of Freedom)
SS	แทน	ผลบวกของค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานยกกำลังสอง (Sum of Square)
MS	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองของคะแนน (Mean Square)
p	แทน	ความน่าจะเป็นของค่าสถิติที่ใช้ทดสอบจะตกอยู่ในช่วงปฏิเสธสมมุติฐาน
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตาราง 1 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรายได้

รายได้	จำนวน (คน)	ร้อยละ(%)
ต่ำกว่า 5,000 บาท	80	24.1
5,001 - 10,000 บาท	166	50.0
10,001 - 15,000 บาท	39	11.7
15,001 บาทขึ้นไป	47	14.2
รวม	332	100.0

จากตาราง 1 เมื่อจำแนกกลุ่มตัวอย่างตามรายได้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้ 5,001 – 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 50.0 รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างมีรายได้ ต่ำกว่า 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 24.1 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ 10,001 - 15,000 บาท มีน้อยที่สุด โดยมีเพียงร้อยละ 11.7 ตามลำดับ โดยเฉลี่ยมีรายได้ 9,549.84 บาท ส่วนใหญ่มีรายได้ 6,000 บาท มีรายได้มากที่สุด 40,000 บาท

ตาราง 2 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
รับราชการ	21	6.3
รัฐวิสาหกิจ	7	2.1
รับจ้าง	208	62.7
ค้าขาย	48	14.5
ประกอบธุรกิจส่วนตัว	20	6.0
อื่น ๆ	28	8.4
รวม	332	100.0

จากตาราง 2 เมื่อจำแนกกลุ่มตัวอย่างตามอาชีพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 62.7 รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างประกอบอาชีพค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 14.5 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพรัฐวิสาหกิจ มีน้อยที่สุด โดยมีเพียงร้อยละ 2.1 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจของชุมชนต่อการดำเนินงานบริการชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา เครือข่ายโรงเรียนที่ 54 สำนักงานเขตภาษีเจริญ สังกัดกรุงเทพมหานคร

ตาราง 3 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของชุมชนต่อการดำเนินงานบริการชุมชนของโรงเรียนโดยรวม

การให้บริการของโรงเรียน	$\overline{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
ด้านวิชาการ	3.17	0.82	ปานกลาง
ด้านการพัฒนาและร่วมกิจกรรมชุมชน	3.31	0.77	ปานกลาง
ด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์	3.17	0.86	ปานกลาง
โดยรวม	3.22	0.78	ปานกลาง

จากตาราง 3 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของชุมชนต่อการดำเนินงานบริการชุมชนของโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.22) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อด้านการพัฒนาและร่วมกิจกรรมชุมชนระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.31) ด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ระดับปานกลาง($\overline{X}$ = 3.17) และด้านวิชาการระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.17) เช่นกัน

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของชุมชนต่อการดำเนินงานบริการชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาเครือข่ายโรงเรียนที่ 54 สำนักงานเขตภาษีเจริญ สังกัดกรุงเทพมหานคร

สมมติฐาน "ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษาเครือข่ายโรงเรียนที่ 54 สำนักงานเขตภาษีเจริญ สังกัดกรุงเทพมหานครที่แตกต่างกัน มีความพึงพอใจของชุมชนต่อการดำเนินงานบริการชุมชนของโรงเรียนแตกต่างกัน"

จากสมมติฐานหลักสามารถจำแนกออกเป็น 3 สมมติฐานย่อยดังนี้

สมมติฐาน 1 "ผู้ปกครองนักเรียนที่มีรายได้แตกต่างกัน มีความพึงพอใจของชุมชนต่อการดำเนินงานบริการชุมชนของโรงเรียนแตกต่างกัน"

ตาราง 4 แสดงการวิเคราะห์เปรียบเทียบความพึงพอใจของชุมชนต่อการดำเนินงานบริการชุมชนของโรงเรียนจำแนกตามรายได้ (n= 332)

รายได้	ความพึงพอใจของชุมชนต่อการดำเนินงานบริการชุมชนของโรงเรียน							
	ด้านวิชาการ		ด้านการพัฒนาและร่วมกิจกรรมชุมชน		ด้านอาคารสถานที่วัสดุอุปกรณ์		ความพึงพอใจโดยรวม	
	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.
น้อยกว่า 5,000 บาท	3.38	0.80	3.51	0.79	3.47	0.90	3.45	0.79
5,001-10,000 บาท	3.16	0.80	3.24	0.74	3.09	0.80	3.16	0.74
10,001-15,000 บาท	2.78	0.79	3.12	0.80	2.84	0.86	2.92	0.74
15,001 บาทขึ้นไป	3.13	0.88	3.40	0.75	3.23	0.89	3.25	0.82

ตาราง 5 การทดสอบความแปรปรวนทางเดียวกับความพึงพอใจของชุมชนต่อการดำเนินงานบริการชุมชนของโรงเรียนจำแนกตามรายได้ (n=332)

ความพึงพอใจของชุมชนต่อการดำเนินงานบริการชุมชนของโรงเรียน	ค่าความแปรปรวน	SS	DF	MS	F-RATIO
ด้านวิชาการ	ระหว่างกลุ่ม	9.467	3	3.156	4.838*
	ภายในกลุ่ม	213.930	328	0.652	
	รวม	223.398	331		
ด้านการพัฒนาและร่วมกิจกรรมชุมชน	ระหว่างกลุ่ม	5.815	3	1.938	3.340*
	ภายในกลุ่ม	190.381	328	00.580	
	รวม	196.197	331		
ด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์	ระหว่างกลุ่ม	12.535	3	4.178	5.837*
	ภายในกลุ่ม	234.792	328	.716	
	รวม	247.327	331		
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	8.521	3	2.840	4.845*
	ภายในกลุ่ม	192.280	328	0.586	
	รวม	200.801	331		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 5 การทดสอบความแปรปรวนทางเดียวกับความพึงพอใจของชุมชนต่อการดำเนินงานบริการชุมชนของโรงเรียน จำแนกตามรายได้ พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนที่มีรายได้แตกต่างกันมีความพึงพอใจของชุมชนต่อการดำเนินงานบริการชุมชนของโรงเรียนโดยรวมต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยผู้ปกครองที่มีรายได้แตกต่างกันมีความพึงพอใจของชุมชนต่อการดำเนินงานบริการชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาเครือข่ายโรงเรียนที่ 54 สำนักงานเขตภาษีเจริญ สังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านวิชาการ ด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์แตกต่างกัน โดยผู้ปกครองที่มีรายได้น้อยกว่า 5,000 บาท มีความพึงพอใจของชุมชนต่อการดำเนินงานบริการชุมชนของโรงเรียนด้านวิชาการมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ 5,001 – 10,000

บาท และ 10,001 – 15,000 บาท ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ 5,001 – 10,000 บาท มีความพึงพอใจของชุมชนต่อการดำเนินงานบริการชุมชนของโรงเรียนด้านวิชาการมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ 10,001 – 15,000 บาท และผู้ปกครองที่มีรายได้น้อยกว่า 5,000 บาท มีความพึงพอใจของชุมชนต่อการดำเนินงานบริการชุมชนของโรงเรียน ด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ 5,001 – 10,000 บาท และ10,001 – 15,000 บาท นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้ปกครองที่มีรายได้น้อยกว่า 5,000 บาท มีความพึงพอใจของชุมชนต่อการดำเนินงานบริการชุมชนของโรงเรียนโดยรวมมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ 5,001 – 10,000 บาท และ 10,001 – 15,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนที่มีรายได้แตกต่างกัน มีความพึงพอใจของชุมชนต่อการดำเนินงานบริการชุมชนของโรงเรียนต่างกันในทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบต่อเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยค่าสถิติ LSD. ดังแสดงในตาราง 6

ตาราง 6 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของความพึงพอใจของชุมชนต่อการดำเนินงานบริการชุมชนของโรงเรียนจำแนกตามรายได้ แตกต่างกันทีละคู่โดยวิธี LSD (n=332)

ความพึงพอใจของชุมชนต่อการดำเนินงานบริการชุมชนของโรงเรียน	รายได้	$\overline{X}$	น้อยกว่า 5,000 บาท	5,001-10,000 บาท	10,001-15,000 บาท	15,001 บาทขึ้นไป
ด้านวิชาการ	น้อยกว่า 5,000 บาท	3.38	-	0.22*	0.60*	0.25
	5,001-10,000 บาท	3.16	-	-	0.38*	0.03
	10,001-15,000 บาท	2.78	-	-	-	-0.34*
	15,001 บาทขึ้นไป	3.13	-	-	-	-
ด้านการพัฒนาและร่วมกิจกรรมชุมชน	น้อยกว่า 5,000 บาท	3.51	-	0.27*	0.39*	0.11
	5,001-10,000 บาท	3.24	-	-	0.12	-0.17
	10,001-15,000 บาท	3.12	-	-	-	-0.28
	15,001 บาทขึ้นไป	3.40	-	-	-	-
ด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์	น้อยกว่า 5,000 บาท	3.47	-	0.38*	0.63*	0.24
	5,001-10,000 บาท	3.09	-	-	0.25	-0.14
	10,001-15,000 บาท	2.84	-	-	-	-0.39*
	15,001 บาทขึ้นไป	3.23	-	-	-	-
โดยรวม	น้อยกว่า 5,000 บาท	3.45	-	0.29*	0.54*	0.20
	5,001-10,000 บาท	3.16	-	-	0.25	-0.09
	10,001-15,000 บาท	2.92	-	-	-	-0.34*
	15,001 บาทขึ้นไป	3.25	-	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 6 ผลการเปรียบเทียบเป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้น้อยกว่า 5,000 บาท มีความพึงพอใจของชุมชนต่อการดำเนินงานบริการชุมชนของโรงเรียน ด้านวิชาการ มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ 5,001-10,000 บาท และ 10,001-15,000 บาท ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ 5,001-

10,000 บาท มีความพึงพอใจของชุมชนต่อการดำเนินงานบริการชุมชนของโรงเรียน ด้านวิชาการ มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ 10,001-15,000 บาท ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ 10,001-15,000 บาท มีความพึงพอใจของชุมชนต่อการดำเนินงานบริการชุมชนของโรงเรียน ด้านวิชาการ น้อยกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ 15,000 บาทขึ้นไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากผลการเปรียบเทียบเป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ น้อยกว่า 5,000 บาท มีความพึงพอใจของชุมชนต่อการดำเนินงานบริการชุมชนของโรงเรียน ด้านการพัฒนาและร่วมกิจกรรมชุมชน มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ 5,001-10,000 บาท และ 10,001-15,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากผลการเปรียบเทียบเป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ น้อยกว่า 5,000 บาท มีความพึงพอใจของชุมชนต่อการดำเนินงานบริการชุมชนของโรงเรียน ด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ 5,001-10,000 บาท และ 10,001-15,000 บาท ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ 10,001-15,000 บาท มีความพึงพอใจของชุมชนต่อการดำเนินงานบริการชุมชนของโรงเรียน ด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ น้อยกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ 15,001 บาทขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากผลการเปรียบเทียบเป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ น้อยกว่า 5,000 บาท มีความพึงพอใจของชุมชนต่อการดำเนินงานบริการชุมชนของโรงเรียนโดยรวม มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ 5,001-10,000 บาท และ 10,001-15,000 บาท ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ 10,001-15,000 บาท มีความพึงพอใจของชุมชนต่อการดำเนินงานบริการชุมชนของโรงเรียนโดยรวม น้อยกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ 15,001 บาทขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐาน 2 “อาชีพที่แตกต่างกัน มีความพึงพอใจของชุมชนต่อการดำเนินงานบริการชุมชนของโรงเรียนแตกต่างกัน”

สามารถเขียนเป็นสมมติฐานได้ดังนี้

H_0 : อาชีพของผู้ปกครองที่แตกต่างกัน มีความพึงพอใจของชุมชนต่อการดำเนินงานบริการชุมชนของโรงเรียนไม่ต่างกัน

H_1 : อาชีพของผู้ปกครองที่แตกต่างกัน มีความพึงพอใจของชุมชนต่อการดำเนินงานบริการชุมชนของโรงเรียนต่างกัน

สำหรับสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน จะใช้เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มอาชีพของผู้ปกครองต่าง ๆ โดยใช้ค่าสถิติ One-way ANOVA ใช้ระดับความเชื่อมั่น

ร้อยละ 95 ดังนั้น จะปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) ก็ต่อเมื่อค่า Prob. (p) มีค่าน้อยกว่า .05 ผลการทดสอบสมมติฐานแสดงดังนี้

ตาราง 7 แสดงการวิเคราะห์เปรียบเทียบความพึงพอใจของชุมชนต่อการดำเนินงานบริการชุมชนของโรงเรียนจำแนกตามอาชีพ (n=332)

อาชีพ	ความพึงพอใจของชุมชนต่อการดำเนินงานบริการชุมชนของโรงเรียน							
	ด้านวิชาการ		ด้านการพัฒนาและร่วมกิจกรรมชุมชน		ด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์		ความพึงพอใจของชุมชนโดยรวม	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
รับราชการ	3.17	0.76	3.26	0.74	3.26	0.69	3.23	0.71
รัฐวิสาหกิจ	2.61	0.47	2.93	0.22	2.69	0.40	2.74	0.33
รับจ้าง	3.20	0.83	3.35	0.76	3.24	0.87	3.27	0.78
ค้าขาย	3.10	0.78	3.26	0.79	3.04	0.89	3.13	0.80
ประกอบธุรกิจส่วนตัว	2.95	0.66	3.25	0.59	2.97	0.64	3.06	0.56
อื่น ๆ	3.29	1.01	3.28	0.99	3.11	1.05	3.23	0.97

ตาราง 8 การทดสอบความแปรปรวนทางเดียวกับความพึงพอใจของชุมชนต่อการดำเนินงานบริการชุมชนของโรงเรียน จำแนกตามอาชีพ (n=332)

ความพึงพอใจของชุมชนต่อการดำเนินงานบริการชุมชนของโรงเรียน	ค่าความแปรปรวน	SS	DF	MS	F-RATIO
ด้านวิชาการ	ระหว่างกลุ่ม	4.012	5	0.802	1.192
	ภายในกลุ่ม	219.386	326	0.673	
	รวม	223.398	331		
ด้านการพัฒนาและร่วมกิจกรรมชุมชน	ระหว่างกลุ่ม	1.612	5	0.322	0.540
	ภายในกลุ่ม	194.584	326	0.597	
	รวม	196.197	331		
ด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์	ระหว่างกลุ่ม	4.761	5	0.952	1.280
	ภายในกลุ่ม	242.567	326	0.744	
	รวม	247.327	331		
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	2.949	5	0.590	0.972
	ภายในกลุ่ม	197.851	326	0.607	
	รวม	200.801	331		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 8 การทดสอบความแปรปรวนทางเดียวกับความพึงพอใจของชุมชนต่อการดำเนินงานบริการชุมชนของโรงเรียน จำแนกตามอาชีพ พบว่า ความพึงพอใจของชุมชนต่อการดำเนินงานบริการชุมชนของโรงเรียนโดยรวม มีความน่าจะเป็น (p) เท่ากับ 0.435 ซึ่งมากกว่า .05 นั่นคือ ยอมรับสมมติฐานหลัก (H_0) และปฏิเสธสมมติฐานรอง (H_1) หมายความว่า อาชีพที่แตกต่างกันมีความพึงพอใจของชุมชนต่อการดำเนินงานบริการชุมชนของโรงเรียนไม่ต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความน่าจะเป็น (p) มากกว่า .05 ในทุกด้าน นั่นคือ ยอมรับสมมติฐานหลัก (H_0) และปฏิเสธสมมติฐานรอง (H_1) หมายความว่า อาชีพที่แตกต่างกันมีความพึงพอใจของชุมชนต่อการดำเนินงานบริการชุมชนของโรงเรียนไม่ต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

บทที่ 5
สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาถึง "ความพึงพอใจของชุมชนต่อการดำเนินงานบริการชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา เครือข่ายโรงเรียนที่ 54 สำนักงานเขตภาษีเจริญ สังกัดกรุงเทพมหานคร"

ความมุ่งหมายของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของชุมชนต่อการดำเนินงานบริการชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาเครือข่ายโรงเรียนที่ 54 สำนักงานเขตภาษีเจริญ สังกัดกรุงเทพมหานคร ใน 3 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านวิชาการ 2. ด้านการพัฒนาและร่วมกิจกรรมชุมชน 3. ด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์
2. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของชุมชนต่อการดำเนินงานบริการชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาเครือข่ายโรงเรียนที่ 54 สำนักงานเขตภาษีเจริญ สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามรายได้และ อาชีพ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามที่ประกอบด้วยข้อคำถามที่แบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบให้เลือกตอบ (Checklist) และเติมข้อความในช่องว่าง ได้แก่ รายได้ อาชีพ จำนวนทั้งสิ้น 2 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความพึงพอใจของชุมชนต่อการดำเนินงานบริการชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาเครือข่ายโรงเรียนที่ 54 สำนักงานเขตภาษีเจริญ สังกัดกรุงเทพมหานคร ระดับแบบสอบถามเป็นแบบประเมินค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

โดยการตั้งข้อคำถามนั้น ผู้วิจัยได้ประยุกต์มาจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบบสอบถามที่สร้างขึ้นครอบคลุมการดำเนินงานบริการชุมชนของโรงเรียนใน 3 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านการพัฒนาและร่วมกิจกรรมชุมชน และด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ จำนวนทั้งสิ้น 45 ข้อ

สรุปผลการศึกษา

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ดังนี้

1. จากผลการศึกษา พบว่า เมื่อได้สำรวจกลุ่มตัวอย่างจำนวน 332 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีรายได้5,000 - 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 50.0 ผู้ปกครองประกอบอาชีพรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 62.7 และระดับการศึกษาของนักเรียนอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 คิดเป็นร้อยละ 27.1

2. ความพึงพอใจของชุมชนต่อการดำเนินงานบริการชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาเครือข่ายโรงเรียนที่ 54 สำนักงานเขตภาษีเจริญ สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับความพึงพอใจของชุมชนต่อการดำเนินงานบริการชุมชนของโรงเรียนโดยรวมในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$ =3.22) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจของชุมชนต่อการดำเนินงานบริการชุมชนด้านการพัฒนาและร่วมกิจกรรมชุมชน ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ =3.31) ด้านวิชาการ ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ =3.17) และด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ =3.17) เช่นเดียวกัน

3. ผู้ปกครองที่มีรายได้ที่แตกต่างกัน มีความพึงพอใจของชุมชนต่อการดำเนินงานบริการชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาเครือข่ายโรงเรียนที่ 54 สำนักงานเขตภาษีเจริญ สังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านวิชาการ ด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ แตกต่างกัน โดยผู้ปกครองที่มีรายได้น้อยกว่า 5,000 บาท มีความพึงพอใจของชุมชนต่อการดำเนินงานบริการชุมชนของโรงเรียน ด้านวิชาการ มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ 5,001 - 10,000 บาท และ 10,001 - 15,000 บาท ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ 5,001 - 10,000 บาท มีความพึงพอใจของชุมชนต่อการดำเนินงานบริการชุมชนของโรงเรียนด้านวิชาการ มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ 10,001 - 15,000 บาท และผู้ปกครองที่มีรายได้น้อยกว่า 5,000 บาท มีความพึงพอใจของชุมชนต่อการดำเนินงานบริการชุมชนของโรงเรียน ด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ 5,001 - 10,000 บาท และ 10,001 - 15,000 บาท นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้ปกครองที่มีรายได้น้อยกว่า 5,000 บาท มีความพึงพอใจของชุมชนต่อการดำเนินงานบริการชุมชนของโรงเรียนโดยรวมมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ 5,001 - 10,000 บาท และ 10,001 - 15,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ความพึงพอใจของชุมชนต่อการดำเนินงานบริการชุมชนของโรงเรียนจำแนกตามรายได้และอาชีพ พบว่า ความพึงพอใจของชุมชนต่อการดำเนินงานบริการชุมชนของโรงเรียนโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

1. การศึกษาความพึงพอใจของชุมชนต่อการดำเนินงานบริการชุมชนใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านการพัฒนาและร่วมกิจกรรมชุมชน ด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ จะเห็นได้ว่า ความพึงพอใจของชุมชนต่อการดำเนินงานบริการชุมชนของโรงเรียนในด้านการพัฒนาและร่วมกิจกรรมชุมชนมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด อาจเนื่องมาจากโรงเรียนจัดกิจกรรมทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนของนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับชุมชนเกือบทั้งปีการศึกษา โดยจะมีกิจกรรมในหลายด้าน เช่น กิจกรรมทางด้านศาสนา ได้แก่ วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา วันพระ กิจกรรมในวันสำคัญต่าง ๆ ของแต่ละเดือน เช่น กิจกรรมวันพ่อ กิจกรรมวันแม่ กิจกรรมวันเด็ก กิจกรรมวันสุนทรภู่ กวีเอกของโลก เป็นต้น โรงเรียนจะมีหนังสือถึงผู้ปกครองในการร่วมบริจาคเงินบ้าง การเข้าร่วมกิจกรรมกับนักเรียนบ้าง ทำให้เกิดความรู้สึกใกล้ชิดกับโรงเรียนจึงมีความพึงพอใจมากกว่าด้านอื่น

ด้านวิชาการก็ได้รับความพึงพอใจมากรองลงมา เพราะชุมชนตระหนักถึงคุณภาพของการศึกษาของนักเรียนและโรงเรียนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ฝึกฝนให้นักเรียนเป็น คนดี คนเก่ง และมีคุณธรรม เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างดี

ด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ มีความพึงพอใจของชุมชนสุดท้าย อาจเนื่องจาก ชุมชนส่วนน้อยที่มาใช้บริการในเรื่องสถานที่ เช่น เช่าอาคารสถานที่ในการจัดงานต่าง ๆ ของชุมชน เพราะจะได้ใช้สถานที่ในวันหยุดราชการ หรือวันเสาร์ อาทิตย์เท่านั้น ด้านสนามกีฬา จะได้ใช้สถานที่ ก็ต่อเมื่อนักเรียนเลิกเรียนแล้ว และปิดประตูเป็นเวลาในเวลากลางคืนทำให้มีช่วงเวลาที่สั้นไม่เหมาะกับการมาขอใช้สนามกีฬา ด้านวัสดุอุปกรณ์โดยที่โรงเรียนได้รับงบประมาณมาในจำนวนจำกัดและการเบิกจ่ายในการอนุมัติมีขั้นตอนทำให้ไม่ทันต่อความต้องการของชุมชนในการขอยืม

อย่างไรก็ตามโรงเรียนและชุมชนก็ยังคงอยู่คู่กันในการสร้างสรรค์สังคม โดยเฉพาะของแต่ละท้องถิ่น เพื่อความเจริญรุ่งเรืองในการจัดการศึกษาต่อไป

2. การเปรียบเทียบความพึงพอใจของชุมชนต่อการดำเนินงานบริการชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาเครือข่ายโรงเรียนที่ 54 สำนักงานเขตภาษีเจริญ สังกัดกรุงเทพมหานคร จะเห็นได้ว่าผู้ปกครองที่มีรายได้น้อย จะมีความพึงพอใจของชุมชนต่อการดำเนินงานบริการชุมชนของโรงเรียนมากกว่าผู้ปกครองที่มีรายได้สูง ทั้งนี้น่าจะเป็นเพราะว่าผู้ปกครองที่มีรายได้น้อยส่วนใหญ่จะมีการศึกษาอยู่ในระดับต่ำ และมีฐานะทางสังคมที่ไม่ดีนัก เมื่อโรงเรียนดำเนินงานต่อการบริการชุมชนในด้านวิชาการ ด้านการพัฒนาและร่วมกิจกรรมชุมชน ด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ ให้ในระดับหนึ่งก็รู้สึกพอใจแล้ว แต่ผู้ปกครองที่มีรายได้สูงขึ้นมาอีกระดับหนึ่งส่วนใหญ่จะมีการศึกษาที่สูงกว่า มีฐานะทางสังคมดีกว่า เคยพบเห็นการทำงานขององค์กรต่าง ๆ มาค่อนข้างมากและหลากหลายกว่า จึงเกิดความรู้สึกเปรียบเทียบกับองค์กรอื่น ๆ ที่มีประสิทธิภาพที่สูง เมื่อโรงเรียนดำเนินงานต่อการบริการ

ชุมชนในด้านวิชาการ ด้านการพัฒนาและร่วมกิจกรรมชุมชนด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ ให้ในระดับหนึ่ง ก็รู้สึกว่าโรงเรียนน่าจะทำได้มากกว่านี้

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้บริหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการสนับสนุนส่งเสริมให้โรงเรียนพัฒนาการดำเนินงานบริการชุมชนในด้านวิชาการ ด้านการพัฒนาและร่วมกิจกรรมชุมชน และด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ อย่างต่อเนื่องและมากขึ้น
2. ผู้บริหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเพิ่มโอกาสให้ผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานบริการชุมชนเพื่อให้งานบริการสมตามความต้องการของชุมชน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาความพึงพอใจของชุมชนต่อการดำเนินงานบริการชุมชนในด้านอื่น ๆ เพิ่มขึ้น เช่น ความพึงพอใจของชุมชนในด้านการจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ เป็นต้น
2. ควรทำการศึกษาถึงประเด็นความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน หรือสถานศึกษากับชุมชน
3. ควรทำการศึกษาความพึงพอใจของชุมชนต่อการให้บริการชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา หรือในโรงเรียนมัธยมในกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ หรือการเปลี่ยนกลุ่มตัวอย่างการศึกษาในโรงเรียนและชุมชนอื่น เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้มาเปรียบเทียบกัน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กรมวิชาการ. (2545). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับบที่ 2) พ.ศ. 2545 และพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545.** กรุงเทพ ฯ : อักษรไทย.

กมล สุดประเสริฐ และสุนทร สุนันท์ชัย. (2541). **วิสัยทัศน์ทางการศึกษา : ทิศทางที่ไทยต้องทบทวน.** กรุงเทพ ฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

กมลรัตน์ ภิญญธนาบัตร.(2541).**การศึกษาความพึงพอใจของผู้ป่วยต่อการให้บริการของโรงพยาบาลหัวเฉียว.** กรุงเทพ ฯ : ปริญญานิพนธ์ กศ.ม (จิตวิทยาการแนะแนว). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). **กระทรวงศึกษาธิการ 109 ปี.** กรุงเทพ ฯ : โรงพิมพ์ คุรุสภาลาดพร้าว.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2549). **การประชุมสถานการศึกษา ครั้งที่ 1 / 2549.** www.moe.go.th / websm / news – online ob.htm. สืบค้นเมื่อ 4 มิถุนายน 2551.

กล้า สมตระกูล. (2543, กรกฎาคม). “หัวใจของการปฏิรูป การศึกษาไทยยุค 2000”. **วารสารการศึกษานอกโรงเรียน.** 3 (8) : 25.

กำไล ประกอบวรการ. (2546). **ความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการให้บริการชุมชนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดชัยภูมิ.** ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

จาตุรงค์ เสนแดง. (2533). **ความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์เกี่ยวกับ บทบาทในการจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนมัธยมศึกษา ขนาดใหญ่สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6.** ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อัดสำเนา.

จิรวรรณ สันติภูมิโพธา. (2544). **การศึกษาสมการพยากรณ์การบริการชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดราชบุรี.** ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่ และการศึกษาต่อเนื่อง). นครปฐม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. สืบค้นจากฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์อิเล็กทรอนิกส์ (tkc e thesis).

จุฑามาศ คุประตกุล. (2544). **ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจในการให้บริการจากเจ้าหน้าที่ทางการพยาบาลของผู้รับบริการโรงพยาบาลสมิติเวช ในกรุงเทพมหานคร.** ปริญญานิพนธ์ กศ.ม (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เจษฎา บูรณะจาระ. (2540). **การศึกษาความต้องการของกรรมการโรงเรียน เกี่ยวกับการให้บริการชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.** ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.

เติม แสงไทยารักษ์. (2542). **ปัญหาการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดชัยภูมิ.** รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ถวัลย์ หงษ์ไทย และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนชุมชนบ้านห้วยยายจิ๋ว เมื่อ 28 มีนาคม – 8 เมษายน 2545.

ถวิล คนฉลาด.(2540). **ปัญหาการปฏิบัติงานโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเลย.** วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

เนตินันท์ โพธิกุล. (2543). **ความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่องานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โรงเรียนวัดบางโฉลงใน อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ.** สารนิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

ประหยัด พานิชย์ดี. (2542). **ศึกษาระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์.** รายงานการค้นคว้าอิสระ ปริญญา กศ.ม. (การประถมศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.

ประสิทธิ์ พานดวงแก้ว.(2539). **ปัญหาการปฏิบัติงานด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม.** วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ประเวศ ฤาชากุล. (2542). **ศึกษาปัญหาและการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ของมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุดรธานี.** รายงานการค้นคว้าอิสระ ปริญญา กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.

พนิจดา วีระชาติ. (2543). **การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน.** กรุงเทพ ฯ : โอเดียนสโตร์.

พัลลภ ปู่วัง.(2542). **การศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดหนองคาย.** รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

พิกุล เทพพิพิธ. (2542). **การศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับการให้บริการชุมชนตามเครือข่ายการเรียนรู้ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 10.** ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.

พิชาย รัตนดิลก ณ ภูเก็ต และคณะ. (2551). **โครงการประเมินความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร. (บทสรุปสำหรับผู้บริหาร)** สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร.

ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ. (2542). **การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น.** กรุงเทพ ฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

แพรพรรณ ทูลธรรม. (2546). **ความพึงพอใจของผู้บริหารต่อบริการแผนกผู้ป่วยนอกโรงพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี.** ปริญญานิพนธ์ กศ.ม (ธุรกิจศึกษา). กรุงเทพ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

มัณฑนา ธรรมรังษี.(2542). **ปัญหาการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองอุดรธานี.** รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

มงคล รุณธาตุ. (2542). **การปฏิบัติงานการให้บริการชุมชนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครพนม.** รายงานการค้นคว้าอิสระ. ปริญญา กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.

มณชรีรัตน์ อมรวิกรัยสรวง. (2546). **ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของผู้ที่มาใช้บริการแผนกผู้ป่วยนอกของโรงพยาบาลสมุทรสาคร.** ปริญญานิพนธ์ กศ.ม (การจัดการ). กรุงเทพ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2544). **เอกสารการสอนชุดวิชาโรงเรียนชุมชน หน่วยที่ 8 – 15.** กรุงเทพ ฯ : สำนักเทคโนโลยีทางการศึกษา ฯ.

ยุพะเยาว์ ใจงาม.(2540). **ปัญหาการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดนำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ.** วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ราชัย รัตโน.(2542). **ศึกษาปัญหางานบริการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุดรธานี.** รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม.มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

รุ่ง แก้วแดง. (2544, กรกฎาคม). **การประกันคุณภาพการศึกษา ทุกคนทำได้ไม่ยาก**. กรุงเทพ ฯ : วัฒนาพานิช.

เริงชัย หมื่นชนะ. (2534). **มนุษยสัมพันธ์สำหรับครู**. กรุงเทพ ฯ : โอเดียนสโตร์.

วราคม ทีสุกะ. (2544). **สังคมวิทยากับการศึกษา**. กรุงเทพ ฯ : ภาควิชาสังคมวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

วัชรี สุขเจริญวิภารัตน์.(2542). **ปัญหาการปฏิบัติงานด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น**. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

วีระ แก้ววิหาร.(2541). **ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนประถมศึกษากับชุมชน : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนบ้านยาง สำนักงานประถมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

วิเชียร เกตุสิงห์. (2542, กุมภาพันธ์). “หัวใจการปฏิรูปการศึกษา”. **รายงานปฏิรูปการศึกษาไทย**. 2 (12) : 7 – 8.

แววดาว นิลห้อย.(2548). **ความพึงพอใจของผู้รับบริการต่อการบริการของแผนกผู้ป่วยนอกโรงพยาบาลเมืองเพชร-ธนบุรี จังหวัดเพชรบุรี**. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (ธุรกิจศึกษา). กรุงเทพ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

โรงเรียนวัดกำแพง สำนักงานเขตภาษีเจริญ (2551). **แผนปฏิบัติราชการโรงเรียนวัดกำแพง สำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร**.

ศักดิ์ชัย นิรัญทวี. (2541). **รายงานการวิจัยประกอบการร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ**. กรุงเทพ ฯ : สำนักงานคณะกรรมการศึกษาแห่งชาติ.

สมชาย เทพแสง. (2543 – 2544, ธันวาคม - มกราคม). “แก่นปฏิรูปการศึกษา”. **วารสารข้าราชการครู**. 21 (2) : 19.

สมผล ดีล้น.(2542). **ศึกษาการปฏิบัติงานโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครพนม**. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สาคร จันทะเลิศ.(2542). **ศึกษาการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 9**. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร.(2551). **การจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร**. เมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2551. (http://live.bmasmartschool.com/livebma/)online.

สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร, (2550). **รายงานการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร**.

กรุงเทพ ฯ : โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร,(2550). **แผนบริหารราชการกรุงเทพมหานคร**. กรุงเทพ ฯ : สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล

สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร,(2550). **สรุปผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการ** กรุงเทพ ฯ : สำนักงานยุทธศาสตร์การศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2528). **คู่มือการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา**. กรุงเทพ ฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.

_____ (2531). **ชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง**. กรุงเทพ ฯ : โรงพิมพ์เรือนแก้ว.

_____ (2541). **ชุดฝึกอบรมผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูง เล่มที่ 7**. กรุงเทพ ฯ : คัมปายอิมเมจจิ้ง

_____ (2544). **พัฒนาการของคุณภาพนักเรียนประถมศึกษาและแนวทางการประเมิน**. กรุงเทพ ฯ : สำนักงานนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2544). **คู่มือการประเมินผลภายในของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาการออกแบบระบบการประเมินผลภายใน**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพ ฯ : วี ที ซี คอมมิวนิเคชั่น.

_____ (2544). **แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา : เพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอก**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพ ฯ : พิมพ์ดีจำกัด.

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, องค์การมหาชน. (2542). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542**. กรุงเทพ ฯ : พริกหวานกราฟฟิค

สำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา. (2547). **มาตรฐานการศึกษาและตัวบ่งชี้เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก : ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2547**. กรุงเทพ ฯ : สมศ.

สุรพันธ์ ยันต์ทอง. (2533). **การบริหารโรงเรียนประถมศึกษา**. กรุงเทพ ฯ : แพร่วิทยา.

สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. (2529). **การศึกษานอกระบบโรงเรียน**. กรุงเทพ ฯ : บูรพาสาส์น.

เสาวนีย์ เสนาสุ. (2529). **การศึกษาชุมชน**. กรุงเทพ ฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.

อร่าม คูสกุลรัตน์.(2542) **ปัญหาการปฏิบัติงานระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครพนม**. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

อุไร มุทานนท์. (2547). **ผลการดำเนินงานและความพึงพอใจโดยรวม ของ พนักงานที่มีต่อระบบซอฟต์แวร์โรงพยาบาล (SSB) การณีศึกษา : โรงพยาบาลเกษมราษฎร์ สาขา บางแค**. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม.(การจัดการ). กรุงเทพ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

อำนวย สิงห์คาม.(2542). **ศึกษาการดำเนินงานโรงเรียนกับชุมชนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสกลนคร**. รายงายการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

อำนวยพร ทรัพย์คง. (2542). **บทบาทคณะกรรมการโรงเรียนปฏิรูปประถมศึกษาด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในจังหวัดปราจีนบุรี**. ปริญญานิพนธ์. กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

อุดม เชยกีวงศ์. (2543). **ศึกษาวิเคราะห์ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542.** กรุงเทพ ฯ : นรรณกิจ.

อุทัย บุญประเสริฐ. (2543, มีนาคม). **รายงานการวิจัย การศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน** (School – Based Management). กรุงเทพ ฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

Marshall, Timothy Vernon.(1998) “Power and Influence Between and Among Various Stakeholder Groups in a School Community (School Districts)” **Dissertation Abstracts International.** 59 (6) : 1854 ; December, 1998. (DAO CD-ROM. : AAC 9836118)

Olson, Wade Robert.(1998) “School Public Relation Practices and Perceptions of Elementary Principals and High School Principals in Four Midwestern States” **Dissertation Abstracts International.** 50 (8) : 2536-A ; February, 1989.

Rollow, Sharon Greenberg.(1998) “Grounding a Theory of School Community Politics : Lessons From Chicago School Reform (Illinois),” **Dissertation Abstracts International.** 59 (4) : 1033 ; October, 1998 (DAO CD-ROM. : AAC 9829470)

Salinas, Dominic.(1998). “Legal, Ethical Educational, and Political Issues Confronting the Public School Administrator and the Special Needs Student” **Dissertation Abstracts International.** 59 (4) : 1414 ; October, 1998 (DAO CD-ROM. : AAC 9830036)

ภาคผนวก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1.	อาจารย์ ดร.นิตย์ โรจน์รัตนวาณิชย์	อาจารย์ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
2.	อาจารย์ ดร.สมชาย เทพแสง	อาจารย์ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
3.	นางสาวระวิวรรณ คณิตกุล	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม สำนักงานเขตภาษีเจริญ สังกัดกรุงเทพมหานคร
4.	นางสุภา สุขวิบูลย์	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดกำแพง สำนักงานเขตภาษีเจริญ สังกัดกรุงเทพมหานคร
5.	นางสาวจินตนา ก้อนเพชร	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดวิจิตรการนิมิตร สำนักงานเขตภาษีเจริญ สังกัดกรุงเทพมหานคร

ตาราง แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความพึงพอใจของชุมชนต่อการดำเนินงานบริการชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาเครือข่ายโรงเรียนที่ 54 สำนักงานเขตภาษีเจริญ สังกัดกรุงเทพมหานคร

	ด้านวิชาการ	$\overline{X}$	S.D.
1.	ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการฝึกอบรมชุมชนให้รู้จักป้องกันตนเอง	3.23	1.14
2.	การจัดฝึกอบรมการทำดอกไม้ประดิษฐ์ที่โรงเรียน	3.01	1.11
3.	การจัดนิทรรศการให้ความรู้เกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนภายในโรงเรียนและนอกโรงเรียน	3.64	0.92
4.	จัดนิทรรศการเพื่อเผยแพร่ความรู้ด้านสุขภาพแก่ชุมชน การเผยแพร่และอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น	3.27	1.02
5.	เผยแพร่ความรู้ต่าง ๆ ในรูปสิ่งพิมพ์ เช่น จุลสาร แผ่นพับ	3.15	1.05
6.	เผยแพร่ความรู้โดยการกระจายเสียงในตอนเช้าและตอนกลางวัน	3.51	1.03
7.	ให้ครู อาจารย์ ในโรงเรียนเป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการหมู่บ้าน จัดตั้งกลุ่มอาชีพ สหกรณ์ กองทุน	3.38	0.96
8.	แนะนำและสาธิตเกี่ยวกับอาชีพใหม่ ๆ เพื่อเสริมรายได้แก่ชุมชน	2.96	1.11
9.	จัดให้คำปรึกษาและให้ความรู้เรื่องการศึกษาต่อของบุตรหลานกับชุมชน	3.27	1.12
10.	ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่ชุมชนเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลและให้คำแนะนำเกี่ยวกับสุขอนามัยทั่วไปแก่ชุมชน เช่น การป้องกันโรค การใช้ยาที่ถูกวิธี การใช้ส้วมที่ถูกสุขลักษณะ เป็นต้น	3.31	1.09
11.	แนะนำเผยแพร่ความรู้เรื่องโภชนาการแก่ชุมชน เช่น สาธิตการปรุงอาหาร การถนอมอาหาร ที่มีคุณค่าตามสภาพท้องถิ่น	3.13	1.08
12.	แนะนำให้ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงและบริบาลทารกแก่ชุมชน	2.91	1.09
13.	แนะนำและสาธิตเกี่ยวกับอาชีพใหม่ ๆ เพื่อเสริมรายได้แก่ชุมชน แนะนำให้รู้จักการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนอย่างคุ้มค่าและประหยัด	3.42	1.02
14.	สำรวจสภาพเศรษฐกิจและปัญหาต่าง ๆ ทางด้านอาชีพเพื่อนำเสนอแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาท้องถิ่น	3.08	0.93

ตาราง แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความพึงพอใจของชุมชนต่อการดำเนินงานบริการชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาเครือข่ายโรงเรียนที่ 54 สำนักงานเขตภาษีเจริญ สังกัดกรุงเทพมหานคร (ต่อ)

ด้านวิชาการ	$\bar{X}$	S.D.
15. ประสานงานกับหน่วยงานและวิทยากรที่เกี่ยวข้องฝึกอบรมผู้นำเพื่อพัฒนาท้องถิ่นและการสุขาภิบาล	3.05	0.95
16. ร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดการศึกษาสำหรับชุมชนหรือผู้ใหญ่ที่ไม่มีโอกาสเรียนในระบบโรงเรียน	2.97	1.15
17. เชิญวิทยากรหรือผู้ประสบความสำเร็จในอาชีพมาให้ความรู้ ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เช่น การอนุรักษ์แหล่งน้ำ การคัดแยกขยะก่อนทิ้ง ฯลฯ	3.41	1.17
18. จัดบริการห้องสมุดแก่ชุมชน	3.01	0.94
19. จัดบรรยายเกี่ยวกับกฎหมายที่จำเป็นสำหรับชุมชน	2.94	1.12
20. จัดสอนกีฬาขั้นพื้นฐานให้แก่ชุมชน	2.96	1.07
รวม	3.18	0.79

จากตาราง แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความพึงพอใจของชุมชนต่อการดำเนินงานบริการชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาเครือข่ายโรงเรียนที่ 54 สำนักงานเขตภาษีเจริญ สังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านวิชาการโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ =3.18) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานบริการชุมชนต่อการจัดนิทรรศการให้ความรู้เกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนภายในโรงเรียนและนอกโรงเรียนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =3.64) เผยแพร่ความรู้โดยการกระจายเสียงในตอนเช้าและตอนกลางวัน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =3.51) และแนะนำให้ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงและบริบาลทารกแก่ชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ =2.91)

ตาราง แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของชุมชนต่อการดำเนินงานบริการชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาเครือข่ายโรงเรียนที่ 54 สำนักงานเขตภาษีเจริญ สังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านการพัฒนาและร่วมกิจกรรมชุมชน

	ด้านการพัฒนาและร่วมกิจกรรมชุมชน	$\bar{X}$	S.D.
1.	การนำคณะครู นักเรียน ไปช่วยพัฒนาชุมชน	3.37	1.03
2.	การจัดกีฬาและนันทนาการของโรงเรียนแก่ชุมชน	3.54	1.04
3.	จัดสวัสดิการ เช่น สหกรณ์ร้านค้าของโรงเรียนแก่ชุมชน	3.21	1.05
4.	ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดตลาดนัดจำหน่ายผลผลิตของชุมชน	3.01	1.14
5.	เป็นศูนย์กลางข่าวเกี่ยวกับราคาสินค้าที่เป็นผลผลิตของชุมชนตลอดจนเสนอข่าวเกี่ยวกับตลาดแรงงานหรืออาชีพแก่ชุมชน	2.87	1.13
6.	ร่วมเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ให้ข่าวสารของรัฐบาลแก่ชุมชน	3.26	0.96
7.	โรงเรียนเป็นศูนย์สาธิตการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรตามระบอบประชาธิปไตย	3.80	0.99
8.	เข้าร่วมการประชุมของหมู่บ้านเพื่อช่วยกระตุ้นให้ชุมชนสามารถวิเคราะห์และแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง	3.16	1.02
9.	จัดการละเล่นพื้นบาน ดนตรี และเพลงพื้นบ้าน ร่วมกับชุมชนในวันสำคัญต่าง ๆ	3.28	1.08
10.	ร่วมกับวัดหรือศาสนสถานอื่น ๆ จัดกิจกรรมที่เสริมสร้างและพัฒนาจิตใจของประชาชนในท้องถิ่น	3.68	0.98
11.	ร่วมกิจกรรมกับชุมชน เช่น งานศพ งานทำบุญต่าง ๆ	3.36	0.99
12.	ร่วมจัดการแข่งขันกีฬาชุมชนในหมู่บ้านและระหว่างหมู่บ้าน	2.99	1.15
13.	ร่วมจัดให้มีกิจกรรมหรือการเฉลิมฉลองตามประเพณีและเทศกาลต่าง ๆ เช่น แห่เทียนเข้าพรรษา สงกรานต์ ลอยกระทง	3.94	0.86
14.	ร่วมจัดประกาศเกียรติคุณยกย่องบุคคลที่มีคุณธรรมในท้องถิ่น	3.22	1.00
15.	ร่วมจัดให้มีการสอนดนตรีพื้นฐาน ดนตรีไทยแก่ชุมชน	3.19	1.00
	โดยรวม	3.32	0.74

จากตาราง แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของชุมชนต่อการดำเนินงานบริการชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาเครือข่ายโรงเรียนที่ 54 สำนักงานเขตภาษีเจริญ สังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านการพัฒนาและร่วมกิจกรรมชุมชน กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจของชุมชนต่อการบริการชุมชนของโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ =3.32) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานบริการชุมชนต่อ ร่วมจัดให้มีกิจกรรมหรือการเฉลิมฉลองตามประเพณีและเทศกาลต่าง ๆ เช่น แห่เทียนเข้าพรรษา สงกรานต์ ลอยกระทงอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ =3.94) ร่วมกับวัดหรือศาสนสถานอื่น ๆ จัดกิจกรรมที่เสริมสร้างและพัฒนาจิตใจของประชาชนในท้องถิ่น อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ =3.68) และการจัดกีฬาและนันทนาการของโรงเรียนแก่ชุมชน อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ =3.54) เช่นกัน

ตาราง แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของชุมชนต่อการดำเนินงานบริการชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาเครือข่ายโรงเรียนที่ 54 สำนักงานเขตภาษีเจริญ สังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์

	ด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์	$\overline{X}$	S.D.
1.	จัดบริเวณโรงเรียนให้เป็นที่พักผ่อนแก่ชุมชน	3.50	1.00
2.	เป็นศูนย์กลางในการประสานงานแก่หน่วยงานอื่น	3.35	0.93
3.	จัดให้ใช้สถานที่ในการจัดกิจกรรมพบปะสังสรรค์ สร้างความสัมพันธ์ระหว่างศิษย์เก่ากับชุมชน	3.19	1.02
4.	จัดโรงเรียนให้เป็นแหล่งพิพิธภัณฑ์หมู่บ้าน เช่น ร่วมกับชุมชนจัดรวบรวมประวัติความเป็นมาของประเพณีท้องถิ่น บุคคลสำคัญ ปูชนียสถาน นิทานพื้นบ้าน เพลงพื้นบ้าน ตลอดจนเป็นศูนย์แนะนำให้ความรู้ด้านประเพณี	3.25	1.05
5.	จัดให้ชุมชนใช้อาคาร หอประชุมในการจัดกิจกรรมของชุมชนหรือการจัดการประชุม	3.31	1.01
6.	จัดให้ชุมชนยืมอุปกรณ์และใช้สนามกีฬาของโรงเรียนในการแข่งขันกีฬาของชุมชน	3.35	1.07
7.	จัดให้ชุมชนยืมอุปกรณ์บางอย่างเพื่อนำไปใช้ในกิจกรรมของชุมชน เช่น โต๊ะ ม้านั่ง เก้าอี้ เครื่องเสียง เป็นต้น	3.27	1.04
8.	จัดให้ชุมชนยืมอุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้บางอย่างเพื่อการประกอบอาชีพ	2.85	1.13
9.	ให้ชุมชนใช้สถานที่ของโรงเรียนในการสาธิต การประกอบอาชีพใหม่ ๆ แก่ชุมชน เช่น การทำแปลงสาธิตไร่นาสวนผสม เป็นต้น	2.91	1.08
10.	จัดให้ชุมชนได้รับประโยชน์จากการใช้อุปกรณ์บางอย่างที่ไม่มีทั่วไปในชุมชน เช่น เครื่องอัดสำเนา เครื่องพิมพ์ดีด เป็นต้น	2.93	1.14
	โดยรวม	3.19	0.83

จากตาราง แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของชุมชนต่อการดำเนินงานบริการชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาเครือข่ายโรงเรียนที่ 54 สำนักงานเขตภาษีเจริญ สังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ =3.19)

และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อ จัดบริเวณโรงเรียนให้เป็นที่พักผ่อนแก่ชุมชน อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ =3.50)

ประวัติผู้วิจัย

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - ชื่อสกุล นางสาวสุวรรณา เนื่องสุข

วันเดือนปีเกิด 26 เมษายน 2500

สถานที่เกิด บ้านเลขที่ 501 แขวงวัดอรุณ เขตบางกอกใหญ่ จังหวัดกรุงเทพ ฯ

สถานที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 6 / 10 หมู่ 11 แขวงบางแวก เขตภาษีเจริญ จังหวัดกรุงเทพ ฯ

สถานที่ทำงานปัจจุบัน โรงเรียนวัดกำแพง เลขที่ 54 หมู่ 10 แขวงบางแวก เขตภาษีเจริญ จังหวัดกรุงเทพ ฯ

ประวัติการศึกษา

พ.ศ.2514 - 2519 ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น - ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย วิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรี เขตบางกอกใหญ่ จังหวัดกรุงเทพ ฯ

พ.ศ.2521 - 2523 ระดับอนุปริญญา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ เขตยานนาวา จังหวัดกรุงเทพ ฯ

พ.ศ.2524 - 2525 ระดับประโยคครูมัธยม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ชุมพรเขตอุดมศักดิ์ จังหวัดกรุงเทพ ฯ

พ.ศ.2528 - 2530 ระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จังหวัดกรุงเทพ ฯ